

Lagrådsremiss

Vindkraft i kommuner – intäktsdelning

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 12 mars 2026

Johan Britz

Fredrik Nordenfelt
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en ny lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Förslaget innebär att närboende till vindkraftsanläggningar ges rätt till ett belopp motsvarande en andel av de årliga intäkterna från en vindkraftsanläggning (vindkraftsansättning). Vindkraftsansättning ska betalas av verksamhetsutövaren för en vindkraftsanläggning till ägare av bostadsbyggnader som ligger inom nio vindkraftsverkshöjder från ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning. Vindkraftsansättningen föreslås vara högre ju närmare anläggningen bostadsbyggnaden ligger.

Det föreslås också en ändring i inkomstskattelagen som innebär att vindkraftsansättningen ska vara skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad.

Den nya lagen och lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar	5
2.2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	9
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Vindkraftens påverkan på omgivningen	10
4.1	En fortsatt utbyggnad av vindkraft är viktig för Sveriges elproduktion.....	10
4.2	Vindkraftens påverkan på omgivningen.....	11
4.3	Vindkraft ger en begränsad lokal nytta.....	11
5	Intäktsdelning.....	12
5.1	En lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar införs.....	12
5.2	Lagen ska gälla vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd	17
5.3	Verksamhetsutövare är skyldiga att betala vindkraftsansättning	19
5.4	Rätt till vindkraftsansättning	22
5.4.1	Ägare av bostadsbyggnader har rätt till vindkraftsansättning	22
5.4.2	Den som upplåter mark för vindkraftsanläggningen ska inte undantas från rätten till vindkraftsansättning	29
5.4.3	Rätten till ersättning för flera bostadsbyggnader per fastighet bör begränsas	30
5.4.4	Anspråk på vindkraftsansättning ska anmälas till verksamhetsutövaren.....	32
5.5	Hur vindkraftsansättningen ska beräknas.....	35
5.5.1	Beräkning av ett vindkraftverks intäkter	35
5.5.2	Fastställande av andelens storlek.....	39
5.6	Det ska finnas ett tak för den sammanlagda vindkraftsansättningen	43
5.7	Betalning av vindkraftsansättning.....	46
5.8	Vindkraftsansättningen ska vara skattefri till viss del.....	48
5.9	Rätten till vindkraftsansättning preskriberas efter tre år.....	50
5.10	Regleringen av ändamålen för tillhandahållande av uppgifter från fastighetsregistret är tillräcklig	51
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	52
7	Konsekvenser.....	54
7.1	Problemet och vilken förändring som eftersträvas	54
7.2	Förslaget i korthet.....	55

7.3	Alternativ.....	55
7.4	Vilka som berörs av förslaget.....	55
7.5	Konsekvenser för samhället, klimatet och miljön	56
7.6	Konsekvenser för enskilda	57
7.6.1	Konsekvenser för närboende och närsamhället.....	57
7.6.2	Konsekvenser för övriga enskilda	59
7.7	Konsekvenser för vindkraftsbranschen.....	59
7.7.1	Konsekvenser för verksamhetsutövare	59
7.7.2	Särskild hänsyn till små företag.....	61
7.7.3	Konkurrensförhållanden	62
7.8	Konsekvenser för kommunerna	62
7.9	Konsekvenser för staten	63
7.9.1	Prövningsmyndigheter.....	63
7.9.2	Skatteverket	63
7.9.3	Kronofogdemyndigheten	63
7.9.4	De allmänna domstolarna	63
7.9.5	Övriga statliga myndigheter	64
7.10	Sverige och EU.....	64
7.11	Övriga konsekvenser	64
8	Författningskommentar	65
8.1	Förslaget till lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar	65
8.2	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	75
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)	76
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag.....	79
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (Värdet av Vinden – SOU 2023:18).....	90
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar– Kompletterande promemoria till betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18)	92
Bilaga 5	Promemorians lagförslag	93
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna (promemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar).....	97

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar,
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som ger ägare av bostadsbyggnader som ligger nära en vindkraftsanläggning rätt till vindkraftsersättning.

2 § Lagen gäller i fråga om vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

3 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för en privatperson som äger en bostadsbyggnad är utan verkan mot honom eller henne.

Ord och uttryck i lagen

4 § I denna lag avses med

1. *bostadsbyggnad*: en byggnad som enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152) utgör

- a) ett småhus,
- b) en ägarlägenhet, eller
- c) ett hyreshus som är helt eller delvis inrättat till bostad,

2. *elområde*: det största geografiska område inom vilket marknadsaktörerna kan handla med el utan kapacitetstilldelning,

3. *intäktsår*: det kalenderår som en intäkt uppkommit,

4. *marknadstidsenhet*: den kortaste period för vilken marknadsvärdet av elpriset är fastställt,

5. *nettoelproduktion*: den producerade el som matas in i elnätet,

6. *verksamhetsutövare*: den fysiska eller juridiska person som driver eller innehar en vindkraftsanläggning eller som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska eller andra beslut om anläggningen,

7. *vindkraftsanläggning*: en anläggning med

- a) ett vindkraftverk, eller
- b) två eller fler vindkraftverk som omfattas av samma tillstånd enligt miljöbalken eller som står tillsammans och drivs av samma verksamhetsutövare,

8. *vindkraftsersättning*: ett belopp som motsvarar en andel av de årliga intäkterna från en vindkraftsanläggning,

9. *vindkraftverkets höjd*: den högsta höjd över marken eller vattenytan vid medelvattenstånd som ett vindkraftverk har när ett av dess rotorblad står rakt upp.

Skyldighet att betala vindkraftsersättning

5 § Den som vid utgången av ett intäktsår är verksamhetsutövare ska betala vindkraftsersättning för det året till de byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning enligt 7–10 §§.

Informationsskyldighet

6 § Verksamhetsutövaren ska senast i samband med att vindkraftsanläggningen tas i drift genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt informera byggnadsägare som kan ha rätt till vindkraftsersättning enligt 7–10 §§ om rätten till ersättning och hur anspråk på ersättning ska anmälas.

Rätt till vindkraftsersättning

7 § Den som vid utgången av ett intäktsår äger en bostadsbyggnad har rätt till vindkraftsersättning om

1. avståndet mellan byggnaden och ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning motsvarar högst nio gånger vindkraftverkets höjd, och

2. byggnaden fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen eller har ersatt en sådan byggnad.

Om bostadsbyggnaden inte fanns eller inte var under uppförande vid tidpunkten för ansökan om tillstånd enligt miljöbalken, ska byggnadsägaren ha rätt till vindkraftsersättning om det finns särskilda skäl.

8 § Om det på en fastighet finns två eller flera bostadsbyggnader som ger rätt till vindkraftsersättning enligt 7 § på grund av samma vindkraftsanläggning och byggnaderna ägs av samma person, har ägaren rätt till ersättning endast med anledning av den av byggnaderna som ger rätt till högst ersättning.

9 § Om två eller flera tillsammans äger en bostadsbyggnad, har var och en av dem rätt till en andel av vindkraftsersättningen som motsvarar hans eller hennes andel i den fastighet till vilken byggnaden hör. Om byggnaden inte hör till en fastighet har ägaren av byggnaden rätt till en andel som motsvarar hans eller hennes andel i byggnaden.

10 § En ägare av en bostadsbyggnad som vill ta del av vindkraftsersättning ska till verksamhetsutövaren varje år skriftligen anmäla sitt anspråk på vindkraftsersättning. Rätten till vindkraftsersättning för ett intäktsår upphör om en sådan anmälan inte har gjorts vid utgången av februari året efter det intäktsåret.

Om en anmälan har skickats med post eller gjorts på annat ändamålsenligt sätt, anses anmälan ha skett när detta gjordes.

Hur vindkraftsersättningen ska beräknas

Beräkning av ett vindkraftverks intäkter

11 § Ett vindkraftverks intäkt utgörs av intäkten från hela vindkraftsanläggningen under ett intäktsår dividerat med antalet vindkraftverk i anläggningen.

Intäkterna från en vindkraftsanläggning ska uppskattas till ett schablonbelopp som ska motsvara marknadsvärdet av den el som produceras av anläggningen i det elområde där elen matas in.

Marknadsvärdet ska beräknas genom att vindkraftsanläggningens nettoelproduktion i megawattimmar per marknadstidsenhet multipliceras med intervallets fastställda elpris på dagenföremarknaden på den dominerande organiserade marknadsplatsen.

Fastställande av andelens storlek

12 § Vid beräkningen av vindkraftsersättningen för en bostadsbyggnad ska andelen av intäkterna från ett vindkraftverk bestämmas med hänsyn till avståndet mellan mittpunkten i vindkraftverkets torn och den del av bostadsbyggnaden som är närmast vindkraftverket. Andelen ska uppgå

1. till 2,5 promille, om avståndet inte överstiger fem gånger vindkraftverkets höjd,

2. till 2,0 promille, om avståndet är längre än fem gånger men inte överstiger sex gånger vindkraftverkets höjd,

3. till 1,5 promille, om avståndet är längre än sex gånger men inte överstiger sju gånger vindkraftverkets höjd,

4. till 1,0 promille, om avståndet är längre än sju gånger men inte överstiger åtta gånger vindkraftverkets höjd,

5. till 0,5 promille, om avståndet är längre än åtta gånger men inte överstiger nio gånger vindkraftverkets höjd.

Beräkning av vindkraftsersättning när det finns flera näraliggande vindkraftverk

13 § Om en bostadsbyggnad ligger inom något av de avstånd som anges i 12 § i förhållande till fler än ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning, ska andelen från två vindkraftverk ingå i vindkraftsersättningen. Ersättningen ska baseras på de två vindkraftverk som ger ägaren av bostadsbyggnaden rätt till högst ersättning.

Nedsättning av vindkraftsersättning

14 § En verksamhetsutövare är inte skyldig att för ett intäktsår betala mer än två procent av vindkraftsanläggningens intäkter till de byggnadsägare som har rätt till vindkraftsersättning. Om den sammanlagda vindkraftsersättningen som ska betalas till samtliga byggnadsägare överstiger två procent av vindkraftsanläggningens intäkter, ska ersättningen till varje byggnadsägare sättas ned i proportion till respektive byggnadsägarandel.

Betalning av vindkraftsersättning

15 § Verksamhetsutövaren ska senast den 1 juli året efter ett intäktsår betala vindkraftsersättning för föregående intäktsår till byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning.

Verksamhetsutövaren ska för mottagaren redovisa hur ersättningen har beräknats.

16 § Vad som sägs i 14 § gäller inte efter verksamhetsutövarens betalning.

Om verksamhetsutövaren, efter att betalning har skett och 14 § har tillämpats, ska betala ytterligare vindkraftsersättning till byggnadsägare, ska ersättningen till den byggnadsägaren motsvara den ersättning som har betalats till övriga byggnadsägare inom samma avstånd från vindkraftsanläggningen.

Preskription

17 § Rätten till vindkraftsersättning enligt denna lag upphör tre år efter den tidpunkt som anges i 15 § första stycket, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Lagen tillämpas inte i fråga om vindkraftsanläggningar vars tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken har fått laga kraft före ikraftträdandet. Lagen tillämpas dock på sådana vindkraftsanläggningar som en kommun har tillstyrkt enligt 16 kap. 4 § miljöbalken efter den 6 november 2025.

2.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska införas en ny paragraf, 8 kap. 32 §, och närmast före 8 kap. 32 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Vindkraftsersättning

32 §

Vindkraftsersättning enligt lagen (2026:000) om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar är skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 7 april 2022 att ge en särskild utredare i uppgift att lämna förslag för att ge kommunerna stärkta incitament att medverka till utbyggd vindkraft och på system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av sådan utbyggnad (dir. 2022:27). Den 24 november 2022 fick utredningen tilläggsdirektiv (dir. 2022:135). Utredningen antog namnet Incitamentsutredningen. Incitamentsutredningen överlämnade i april 2023 betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament, och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18). I betänkandet lämnas dels förslag om intäktsdelning, dels förslag om bland annat inlösen av fastigheter i närheten av vindkraftsanläggningar och ersättning till lokalsamhället. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1* och betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/03016).

I november 2025 utarbetades inom Klimat- och näringslivsdepartementet promemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar – Kompletterande promemoria till betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18). Promemorian innehåller ett modifierat och bearbetat förslag av Incitamentsutredningens förslag om intäktsdelning. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/02059).

I denna lagrådsremiss behandlas betänkandets och promemorians förslag om intäktsdelning.

4 Vindkraftens påverkan på omgivningen

4.1 En fortsatt utbyggnad av vindkraft är viktig för Sveriges elproduktion

Sverige behöver en kraftfull utbyggnad av ny fossilfri elproduktion. Vindkraften kan på kort sikt stå för majoriteten av denna utbyggnad och har därmed en viktig roll för att inte tappa takten med elektrifieringen och för att uppnå målet om nettonollutsläpp senast år 2045.

Tillstånd till en vindkraftsetablering får i regel endast ges om kommunen har tillstyrkt det. Sedan slutet av 2010-talet har såväl antalet som andelen projekt som kommuner tillstyrker minskat kraftigt. För att ha fossilfri elproduktion i tillräckligt stor omfattning behöver denna utveckling vändas.

Det finns generellt sett ett stöd i befolkningen för elproduktion genom vindkraft, men motståndet kan vara stort lokalt. Ett av skälen till detta är

att vindkraften påverkar omgivningen där vindkraftverken är belägna, men att den vanligtvis ger en begränsad lokal nytta för närboende, närsamhälle och kommunen.

4.2 Vindkraftens påverkan på omgivningen

Utbyggnaden av vindkraft kan medföra olägenheter för närboende. Buller har bedömts vara den främsta orsaken till störningar för omgivningen. Ljud från vindkraftverk uppstår framför allt när rotorbladen passerar genom luften och uppfattas som ett svischande ljud. Ett annat problem för de närboende är de svepande skuggor som vindkraftverk kan ge upphov till. För närboende kan vindkraftverk också innebära en känsla av att verken tornar upp sig intill deras bostäder. Vindkraftverk har även hinderbelysning högst upp på verket som blinkar ihållande nattetid. Belysningen kan uppfattas som störande av närboende när det är mörkt och är liksom skuggeffekter svåra att undvika. Upplevelsen av omgivningens karaktär kan förändras av en vindkraftsanläggning och en vindkraftsetablering i närheten av en bostadsbyggnad kan innebära att fastighetens värde går ned.

Vindkraftsverksamhet kan vara tillståndspliktig enligt miljöbalken. För att få ett tillstånd behöver inte all negativ påverkan undvikas, utan tillstånd ska ges om intrånget kan accepteras bland annat sett till de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken och vid en avvägning mellan olika intressen. Vid prövningen anses i regel påverkan vara acceptabel i relation till bostadshus om bullret från vindkraftverken mäter som högst 40 dBA utanför de närmast belägna byggnaderna. Ungefär tio procent av en större population upplever sig dock vara mycket störd av vindkraftsbuller på den nivån. Även om tio procent anses vara acceptabelt enligt WHO:s riktvärden för bullerstörning så visar forskning att vindkraft upplevs som mer störande än till exempel vägtrafikbuller med motsvarande ljudnivå. Det kan bero på att vindkraft ofta uppförs i miljöer med lågt bakgrundsbuller, till exempel i ett skogsområde. Det kan även bero på att det repetitiva ljudet kan upplevas som mer störande än kontinuerligt ljud med samma frekvensinnehåll och genomsnittliga ljudnivå.

4.3 Vindkraft ger en begränsad lokal nytta

Det är svårt att identifiera och värdera fördelarna med en vindkraftsetablering för en kommun och dess invånare. Markägarnas arrendeintäkter för att upplåta mark för vindkraftsändamål, i de fall markägarna är fysiska personer och bor i kommunen, kan sägas bidra till lokalsamhället. Kommunen kan också dra ekonomisk nytta av en vindkraftsetablering om kommunen äger marken där vindkraften planeras. Arrendavgifterna kan vara betydande, i synnerhet för en mindre kommun. Antalet arbetstillfällen som erbjuds, särskilt lokala, är dock förhållandevis få och i huvudsak koncentrerade till byggnationsfasen (Aldieri m.fl., Wind Power and Job Creation, Sustainability 12 [1], 2020). För dem som bor i vindkraftstäta

delar av landet kan det upplevas orättvist att närmiljön exploateras för att producera el som behövs i en helt annan del av landet.

Den forskningssammanställning om incitament och kompensations-system som utredningen redovisar indikerar att kontanta ersättningar är den åtgärd som har störst effekt för att skapa acceptans hos närboende. Omsorg om de närboende, och den lokala opinion som de närboende ofta är drivande i att skapa, är ett viktigt skäl till att många kommuner säger nej till etablering av ny vindkraft. Under det samråd som Incitaments-utredningen genomförde under arbetet med utredningen framhöll flera kommunpolitiker, särskilt i södra Sverige, vikten av betydande ersättning till de närboende. Andra länder, bland annat Danmark och Tyskland, har infört olika typer av incitamentsmodeller vid etablering av vindkraftverk. I Sverige finns inte någon sådan reglering.

5 Intäktsdelning

5.1 En lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar införs

Regeringens förslag

Det ska införas en lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Lagen ska innehålla bestämmelser som ger närboende till vindkraftsanläggningar rätt till vindkraftsersättning.

Vindkraftsersättning ska hanteras av verksamhetsutövarna.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för en privatperson som äger en bostadsbyggnad är utan verkan mot honom eller henne.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningens förslag innebär att en myndighet ska besluta om kretsen av ersättningsberättigade och storleken på ersättningen. Utredningen förordar att Skatteverket får den uppgiften. Utredningens förslag innehåller ingen bestämmelse som anger att avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för en privatperson som äger en bostadsbyggnad är utan verkan mot honom eller henne.

Remissinstanserna

En övervägande majoritet av remissinstanserna är positiva till utredningens förslag, däribland majoriteten av kommunerna och länsstyrelserna, *Energiföretagen*, *Naturvårdsverket*, *SKGS*, *Tillväxtverket* och flera verksamhetsutövare.

Statens energimyndighet och *Fortum Sverige AB* avstyrker förslaget och framhåller att eventuella negativa konsekvenser för närboende i stället bör hanteras inom ramen för tillståndsprövningen enligt miljöbalken.

Skatteverket anser att frågan om vilken myndighet som ska besluta om ersättning behöver utredas mer grundligt och att de föreslagna uppgifterna är väsensskilda från Skatteverkets övriga verksamhet. Skatteverket påpekar även att myndigheten inte har tillgång till alla de uppgifter som behövs för att besluta om intäktsdelning och att det saknas ett resonemang om vilka uppgifter som kan behöva hämtas från andra myndigheter.

RWE Renewables Sweden AB anser att administrationen ska hanteras av en myndighet eftersom det annars kommer att krävas en mycket omfattande och resurskrävande intern administration.

Flera remissinstanser, däribland *Energimarknadsinspektionen*, *Företagarna*, *Göteborgs stad*, *Konkurrensverket*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Malmö stad*, *Statens energimyndighet* och *Svensk vindenergi*, betonar att teknikneutralitet bör eftersträvas så att alla kraftslag ges liknande förutsättningar. Likartade synpunkter framförs av *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)*, *Föreningen rättvisa vindar i Norra Östergötland* och *Naturskyddsföreningen*. *LO* framhåller att kompensation till närboende inte bör upphöjas till en generell princip, men när det gäller utbyggnad av vindkraft är det dock brådskande att säkerställa lokal acceptans för att möjliggöra industrins omställning.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Promemorians förslag innehåller ingen bestämmelse som anger att avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för en privatperson som äger en bostadsbyggnad är utan verkan mot honom eller henne.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot promemorians förslag.

Energiföretagen, *Green Power Sweden*, *OX2*, *Svensk vindkraftsförening* och *Vattenfall AB* anser att utredningens förslag med ett centraliserat system med en myndighet som hanterar vindkraftsersättning är att föredra. *Energiföretagen*, *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* framhåller att en myndighetsmodell skulle minska risken för konflikter och begränsa den administrativa bördan för verksamhetsutövare. *Vattenfall AB* betonar att ett centraliserat system skulle säkerställa en enhetlig hantering mellan verksamhetsutövare.

Green Power Sweden och *Svensk vindkraftsförening* framhåller att en inledande bestämmelse om lagens syfte bör kunna utgöra stöd för tolkning och tillämpning av lagens bestämmelser och anser därför att syftet med regleringen bör anges i lagtexten.

Skälen för regeringens förslag

Den lokala nyttan av och acceptansen för vindkraft ska stärkas

För att möjliggöra en fortsatt utbyggnad av vindkraft är det viktigt att vidta åtgärder för att stärka den lokala nyttan vid en vindkraftsetablering. Därigenom kan den lokala acceptansen för utbyggnad öka.

Ett sätt att skapa lokal acceptans är att införa ett system för intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Systemet bör gå ut på att närboende får ersättning som motsvarar en andel av de årliga intäkterna från anläggningen. Intäktsdelningen kan på så sätt bidra till att skapa en positiv ansats med fokus på vindkraftens värdeskapande och möjliggör att värdet från vindkraften kan komma de närboende till del. Systemet bör även kunna motverka eventuella negativa effekter på priset på fastigheter som ligger i närheten av vindkraftsanläggningar. Intäktsdelning kan, i kombination med det ekonomiska stöd till kommuner med vindkraft som riksdagen beslutat i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, s. 22), förväntas bidra till att kommuner ges incitament och därmed i större utsträckning än idag tillstyrker att tillstånd ges till vindkraftsanläggningar.

Mot bakgrund av det sagda anser regeringen att det bör införas ett system med intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Med anledning av *Statens energimyndighets* och *Fortum Sverige AB:s* synpunkter kan det framhållas att de negativa konsekvenserna även framöver kommer att bedömas inom ramen för tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Ett system för intäktsdelning syftar till att skapa lokal nytta och acceptans, vilket inte är en fråga som hanteras inom ramen för tillståndsprövningen.

Flera remissinstanser understryker vikten av teknikneutralitet så att alla kraftslag ges liknande förutsättningar. Regeringen delar i princip remissinstansernas uppfattning. Alla kraftslag och miljöfarliga verksamheter har emellertid olika utmaningar och påverkar omgivningen på olika sätt. Därför behandlas de inte lika i alla avseenden. När det gäller exempelvis vattenkraft lämnar verksamhetsutövarna bidrag till en särskild fond, ur vilken kommuner längs berörda älvar kan söka medel. Även när det gäller mineralutvinning finns det särskilda regler om ersättning till fastighetsägare. Vindkraften saknar i dag motsvarande kompenstationssystem, samtidigt som den i betydligt lägre utsträckning än både kraftvärme och kärnkraft skapar nytta i form av arbetstillfällen, och därmed skatteunderlag, där elkraften produceras.

Regeringen instämmer i utredningens och promemorians förslag att skyldigheten att dela intäkter bör regleras i en särskild lag. Syftet med lagen bör vara att främja utbyggnaden av vindkraft genom att ge närboende rätt till ersättning och på så sätt skapa ökad lokal nytta. Däri ligger bland annat att skapa en smidigare process för etableringen av vindkraft. En lagreglering skapar också förutsättningar för ett system som är så enhetligt och effektivt som möjligt i hela landet.

Frågan om ersättningssystemet ska hanteras av en myndighet eller av verksamhetsutövarna

Utredningen föreslår att ersättningssystemet ska hanteras av en myndighet och förordar Skatteverket. Förslaget syftar till att möjliggöra en hög grad av automatisering för den ansvariga myndigheten, verksamhetsutövare och andra berörda myndigheter och närboende samt att den ansvariga

myndigheten skulle kunna besluta om vindkraftsersättning utan att behöva inhämta uppgifter från verksamhetsutövarna eller de närboende. En majoritet av remissinstanserna har inget att invända mot förslaget. *Skatteverket* anser dock att frågan om vilken myndighet som ska besluta om ersättning behöver utredas mer grundligt, att de föreslagna uppgifterna är väsensskilda från verkets övriga verksamhet och att myndigheten inte har tillgång till alla de uppgifter som behövs för att besluta om ersättning.

I promemorian föreslås i stället att verksamhetsutövarna ska beräkna och betala ut ersättning till närboende, utan något myndighetsbeslut. En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

En myndighetslösning har, som framhålls av bland annat *Energi-företagen* och *Vattenfall AB*, sina fördelar genom att intäktsdelningen hanteras inom givna ramar, ytterst med beaktande av de rättssäkerhetskrav som gäller vid myndighetsutövning mot enskild. Samtidigt är det en udda uppgift för en förvaltningsmyndighet att utreda och fatta beslut i frågor som gäller förhållanden mellan enskilda, det vill säga att bestämma om och hur stor vindkraftsersättning som en verksamhetsutövare ska betala till en närboende. Regeringen anser att frågor av det slaget lämpligast hanteras mellan verksamhetsutövare och de närboende inom ramen för den reglering som föreslås i detta lagstiftningsärende. Från verksamhetsutövarens perspektiv bör det inte vara någon skillnad när det gäller risken för eventuella konflikter med närboende. I båda fallen kan konflikterna hanteras i domstol, vilket innebär att systemet har förutsättningar att säkerställa att de föreslagna reglerna om vindkraftsersättning hanteras på ett enhetligt och rättssäkert sätt. Vid en myndighetslösning kommer dock konflikterna först att få hanteras av den myndighet som prövar frågan om vindkraftsersättning. Myndighetens utredningsansvar och kommunikationsskyldighet med verksamhetsutövare och närboende leder till ökad administration för såväl verksamhetsutövarna som för det allmänna.

Om en modell med ett myndighetsbeslut skulle avgiftsfinansieras riskerar den också att bli mer kostsam för verksamhetsutövarna, jämfört med en reglering utan myndighetsbeslut. Regeringen bedömer därför att promemorians förslag är både mer effektivt och samhällsekonomiskt motiverat jämfört med utredningens förslag med en myndighetsmodell. Regeringen anser således att vindkraftsersättning bör hanteras av verksamhetsutövarna.

Lagen är tvingande till byggnadsägarens förmån

Bestämmelserna i lagen gäller mellan verksamhetsutövaren och ägaren av en bostadsbyggnad. I de flesta fall kommer byggnadsägaren att utgöras av en privatperson som typiskt sett är en svagare part i förhållande till verksamhetsutövaren, som ofta är ett företag. Ett företag har ofta bättre ekonomiska resurser och möjligheter att få juridisk rådgivning, medan det kan vara svårare för privatpersoner att tillvarata sin rätt. Ett system där verksamhetsutövare och byggnadsägare som är en privatperson kan avtala om sämre villkor än de som följer av lagen riskerar att underminera lagens syfte. Byggnadsägare som är näringsidkare har dock ofta själva möjlighet att utvärdera sin situation och sätta sig in i de förpliktelser som följer av ett avtal. Samma skyddsskäl gör sig därför inte gällande mellan en

byggnadsägare som är en näringsidkare som för en byggnadsägare som är en privatperson. Regeringen anser därför att det bör införas regler om att avtalsvillkor som i jämförelse med reglerna i lagen är till nackdel för en byggnadsägare som är en privatperson ska vara utan verkan mot honom eller henne. En verksamhetsutövare bör alltså inte genom avtal kunna komma från sina skyldigheter i förhållande till en byggnadsägare som är en privatperson. Med privatperson avses en fysisk person som inte innehar byggnaden i egenskap av näringsidkare. Reglerna hindrar dock inte att parterna avtalar om villkor som är mer förmånliga för byggnadsägaren än vad som gäller enligt lagen.

Ersättning på utomobligatorisk grund

Den föreslagna lagen avser en ersättningsrätt mellan enskilda på utomobligatorisk grund, det vill säga där det inte finns något avtal som reglerar parternas mellanhavanden. En sådan reglering förekommer främst på skadeståndsrättens område. Systemet med intäktsdelning ska dock inte betraktas som något skadestånd, utan det är i stället av unikt slag inom ersättningsrätten. Systemet har inte någon direkt förebild i näraliggande lagstiftning.

Även om ersättningsmodellen är unik i sitt slag är den inte främmande i svensk lagstiftning. En utomobligatorisk ersättningsrätt förekommer till exempel på upphovsrättens område, genom den så kallade följerätten enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Följerätten gör det möjligt för konstnärer och deras arvingar att få ersättning vid vidareförsäljning av deras verk, exempelvis via auktioner.

Den modell som nu förordas bedöms vara ett viktigt instrument för att skapa lokal acceptans och bidra till att kommuninvånare blir mer positivt inställda till vindkraft. Förslaget har betydelse för att inte tappa takten med elektrifieringen och för att Sverige ska kunna uppnå målet om nettonollutsläpp senast år 2045. Regeringen bedömer därför att det finns tillräckliga skäl för att införa den föreslagna ersättningsmodellen.

Vindkraftsersättningens förhållande till skadestånd

På miljörättens område finns i 32 kap. miljöbalken bestämmelser om skadestånd för miljöskada som kan vara tillämpliga i fråga om en vindkraftsparks påverkan på en intilliggande fastighet. Skadestånd kan lämnas för skada som en verksamhet på en fastighet har orsakat i sin omgivning. Skadan ska ha orsakats av en störning som exempelvis buller eller liknande. Skadestånd kan bli aktuellt med anledning av ljudemissioner och andra störningar som sänker fastighetsvärdet. Det finns därmed en möjlighet för närboende att få ersättning för en skada enligt miljöbalken.

Regeringen vill med anledning av detta framhålla att huruvida vindkraftsersättningen kan komma att beaktas vid en skadeståndsrättslig bedömning är en fråga för domstolarna att i det enskilda fallet ta ställning till. Det kan inte uteslutas att vindkraftsersättning kan komma att påverka den ersättning en närboende kan ha rätt till även i andra fall, exempelvis med stöd av ledningsrättslagen (1973:1144) eller expropriationslagen (1972:719).

5.2 Lagen ska gälla vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd

Regeringens förslag

Lagen ska gälla i fråga om vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Förslaget från utredningen innebär att lagen ska gälla vindkraftverk vars totalhöjd överstiger 120 meter. Utredningens förslag innebär även att ersättning endast ska betalas av verksamhetsutövare för landbaserade vindkraftsanläggningar.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig särskilt i denna del.

Sveriges kommuner och regioner påpekar att utredningens förslag att koppla förslaget till det enskilda verkets höjd i stället för till tillståndsplikt innebär att den föreslagna regleringen inte berörs av ändringar i tillståndsplikten.

Gävle kommun är negativ till att ersättningen till närboende endast omfattar landbaserad vindkraft.

Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* och *Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen)*, anför att det inte är tydligt om bestämmelserna omfattar ändringstillstånd och nya tillstånd för befintliga verksamheter. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser att nya regler även bör gälla vid uppgraderingar och effektiviseringar av verk, så kallad repowering. *Eslövs kommun* är positiv till repowering och anser att det är viktigt att incitamenten för detta inte påverkas av de nya reglerna. *Naturvårdsverket* anser att det behöver göras en närmare analys av vilka eventuella effekter förslaget kan ha på intresset av att genomföra uppgraderingar eller effektiviseringar.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i sak överens med regeringens, men har en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Ingen av remissinstanserna har något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Lagen bör gälla för vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd

För att få driva vindkraftsverksamhet kan det krävas en anmälan eller ett tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken. Om verksamheten är tillstånds-

pliktig gäller dessutom att kommunen behöver tillstyrka att tillstånd ges. En kommunal tillstyrkan krävs även för vindkraftsverksamheter för vilka verksamhetsutövaren har ansökt om ett frivilligt tillstånd eller förelagts att ansöka om ett tillstånd av tillsynsmyndigheten.

I utredningen föreslås att skyldigheten att dela intäkterna ska vara kopplad till höjden på vindkraftverket och att vindkraftverk vars totalhöjd överstiger 120 meter ska omfattas av lagen. Som motiv till detta anges att avgränsningen gjorts delvis med ledning av vilka verk som är tillståndspliktiga enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken. Som *Sveriges kommuner och regioner* påpekar medför detta att den föreslagna regleringen inte berörs av ändringar i tillståndsplikten.

I promemorian föreslås i stället att skyldigheten att dela intäkter ska kopplas till tillståndet enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken eftersom enstaka vindkraftverk om 120 meter inte alltid är tillståndspliktiga. Det innebär att endast verksamheter som omfattas av kravet på kommunal tillstyrkan är skyldiga att dela sina intäkter. Anmälningsspliktiga verksamheter kräver inte kommunal tillstyrkan och bör enligt promemorian därför inte omfattas, såvida inte verksamhetsutövaren för en sådan anläggning har ansökt om ett frivilligt tillstånd eller förelagts att ansöka om tillstånd av tillsynsmyndigheten. Även regeringen anser att det är rimligt att lagen kopplas till tillståndet enligt 9 och 11 kap. miljöbalken av de skäl som anförs i promemorian.

En annan fråga är om regleringen ska omfatta endast landbaserad vindkraft, som utredningen föreslår, eller också kustnära anläggningar, som föreslås i promemorian. Syftet med regleringen talar för att även kustnära vindkraft, som kan påverka lika mycket som landbaserad vindkraft, ska omfattas. Regeringen instämmer därför i promemorians förslag.

Vindkraftsanläggningar som får ett nytt eller ändrat tillstånd bör omfattas

Enligt praxis krävs en ny tillstyrkan av kommunen vid prövning av tillståndspliktiga ändringar. Något förslag om att undanta nya tillstånd eller tillståndspliktiga ändringar av befintliga verksamheter lämnas inte i promemorian eller av utredningen. I promemorian föreslås, med anledning av kopplingen mellan kommunens tillstyrkan och den nu föreslagna regleringen, att en verksamhetsutövare som ansöker om ändringstillstånd bör omfattas av skyldigheten att dela intäkter. Ett argument mot att låta regleringen omfatta nya tillstånd för befintliga verksamheter och ändringstillstånd är att det kan motverka intresset av att exempelvis genomföra uppgraderingar eller effektiviseringar, av vindkraftsverksamheter under verksamhetens tillståndstid. *Eslövs kommun* och *Naturvårdsverket* lyfter sådana frågor med anledning av utredningens förslag. En del uppgraderingar eller effektiviseringar kan dock i viss utsträckning förväntas vara anmälningsspliktiga och därför bör inte alla typer av ändringar innebära att verksamheten omfattas av den nya lagen. På grund av de vinster som kan uppnås genom att genomföra uppgraderingar bedöms det inte sannolikt att verksamhetsutövare kommer att avstå från att utföra ändringar av verksamheten för att undvika att omfattas av den föreslagna lagen. Regeringen instämmer i promemorians bedömning att vindkraftsanläggningar som får ett nytt eller ändrat tillstånd ska omfattas av lagen.

När det gäller ändringstillstånd eller nya tillstånd för befintliga parker bör skyldigheten att dela intäkter inte gälla förrän de åtgärder som omfattas av tillståndet har utförts.

5.3 Verksamhetsutövare är skyldiga att betala vindkraftsersättning

Regeringens förslag

Den som vid utgången av ett intäktsår är verksamhetsutövare ska betala vindkraftsersättning för det året till de byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning.

Verksamhetsutövaren ska senast i samband med att vindkraftsanläggningen tas i drift genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt informera byggnadsägare som kan ha rätt till vindkraftsersättning om rätten till ersättning och hur anspråk på ersättning ska anmälas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningens förslag innebär att den som är tillståndshavare för ett vindkraftverk vid tidpunkten för ett myndighetsbeslut om intäktsdelning ska betala ersättning. Förslaget innehåller ingen skyldighet för verksamhetsutövaren att informera om vindkraftsersättning eller hur anspråk på ersättning ska anmälas.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser har haft synpunkter på förslaget.

Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen) påpekar att förslaget omfattar både anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter och att det för anmälningspliktiga verksamhet inte finns någon tillståndshavare. Ett alternativ kan därför enligt hovrätten vara att använda begreppet verksamhetsutövare.

Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen) anför att tillstånd och delar av tillstånd är överlåtbara och att det därför kan vara flera tillståndshavare inom en vindkraftspark även om parken ursprungligen fått ett tillstånd.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer delvis överens med regeringens. Förslaget i promemorian innehåller ingen skyldighet för verksamhetsutövaren att informera om vindkraftsersättning eller hur anspråk på ersättning ska anmälas.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser har haft synpunkter på förslaget.

Green Power Sweden och *Svensk vindkraftsförening* påpekar att det är mycket små mängder el som produceras för provdrift och anser inte att det motiverar den administration det skulle orsaka. De förordar att skyldigheten att dela intäkter bör inträda först när en vindkraftsanläggning tas i full kommersiell drift.

Villaägarna, *Svea hovrätt* (*Mark- och miljööverdomstolen*) och *Sveriges kommuner och regioner* påpekar att det inte är tydligt om och hur ägare av aktuella bostadsbyggnader ska uppmärksammas på möjligheten att få ta del av vindkraftsersättning.

Skälen för regeringens förslag

Verksamhetsutövare bör betala vindkraftsersättning

Inom miljörätten används vanligen begreppet verksamhetsutövare för den som driver eller innehar en verksamhet. Det finns ingen heltäckande definition av begreppet i miljöbalken, men i rättspraxis har den som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att vidta en åtgärd ansetts vara verksamhetsutövare. Utredningen föreslår att skyldigheten att dela intäkter med närboende bör åvila tillståndshavaren. I promemorian föreslås att det istället bör vara verksamhetsutövaren som ska vara skyldig att dela sina intäkter. Det kan antas att tillståndshavaren och verksamhetsutövaren i de flesta fall kommer att vara samma fysiska eller juridiska person, men det kan inte uteslutas att ett företag har organiserat sin verksamhet på ett sådant sätt att någon annan än tillståndshavaren bedöms vara verksamhetsutövare. Det bör vara samma fysiska eller juridiska person som har tillståndet enligt miljöbalken som ska vara skyldig att dela sina intäkter. Det är därför lämpligt att det är verksamhetsutövaren som ska vara skyldig dela intäkterna från den anläggning som tillståndet avser. Regeringen instämmer i promemorians bedömning.

En verksamhet kan överlåtas. Utan någon särskild reglering torde överlåtaren vara betalningsskyldig fram till överlåtelsen och förvärvaren för tiden därefter. För att göra regleringen så enkel som möjligt, både för verksamhetsutövare och närboende, bör det klargöras vid vilken tidpunkt som betalningsskyldigheten uppkommer. Det är rimligt att de intäkter som ska delas bestäms utifrån intäktsår, det vill säga det kalenderår som en intäkt uppkommit. Som föreslås i promemorian innebär det då en enkel och logisk lösning att vindkraftsersättningen betalas av den som vid utgången av intäktsåret är verksamhetsutövare. En byggnadsägare bör alltså ha rätt till hela årets ersättning från den som vid utgången av intäktsåret var verksamhetsutövare. Hur vindkraftsersättningen slutligt ska fördelas i det fall vindkraftsanläggningen drivits av olika verksamhetsutövare under året är en fråga för verksamhetsutövarna och bör inte påverka möjligheten för byggnadsägaren att få hela ersättningen från den som är verksamhetsutövare vid utgången av intäktsåret.

Frågan är sedan vid vilken tidpunkt skyldigheten för verksamhetsutövaren att betala vindkraftsersättning ska inträda. Alternativen är framför allt att räkna från den tidpunkt då anläggningen börjat producera el, inklusive eventuell provdrift, eller den tidpunkt då vindkraftsanläggningen har tagits i kommersiell drift. Avgörande för bedömningen bör vara att systemet med vindkraftsersättning blir transparent.

Det finns för- och nackdelar med båda alternativen. Under provdriften kan vindkraftverken testas, för att senare bli stående under en kortare eller längre period till dess eventuella problem har lösts och anläggningen åter kan tas i drift. Om startpunkten skulle vara när anläggningen har börjat producera el är risken att en verksamhetsutövare för en anläggning som endast har producerat en begränsad mängd el, och inte haft särskilt stora intäkter, trots detta måste ta sig tid att räkna ut vindkraftsersättning till närboende året därpå. Det kan då handla om små belopp som ska betalas till de närboende. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* påpekar att det är mycket små mängder el som produceras för provdrift och anser inte att det motiverar den administration det skulle orsaka. En fördel med att skyldigheten att dela intäkter ska gälla från den tidpunkt då vindkraftsanläggningen börjat producera el är dock att det blir tydligt för de närboende under vilken tid vindkraftsersättning ska beräknas, nämligen när anläggningen har satts i gång och börjat producera el.

Regeringen instämmer i promemorians bedömning att det är av stor vikt att systemet med intäktsdelning upplevs som transparent. Mot denna bakgrund bedömer regeringen, såsom föreslås i promemorian, att det är mest lämpligt att verksamhetsutövaren åläggs att betala vindkraftsersättning baserat på de intäkter som anläggningens elproduktion gett från den tidpunkt då anläggningen har tagits i drift och börjat producera el, inklusive provdrift. När det gäller ändringstillstånd eller nya tillstånd för befintliga parker bör skyldigheten att dela intäkter inte gälla förrän de åtgärder som omfattas av tillståndet har utförts.

Verksamhetsutövaren bör vara skyldig att informera om vindkraftsersättning

En fråga som väcks av *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)*, *Sveriges kommuner och regioner* och *Villaägarna* gäller huruvida det bör tydliggöras hur de närboende ska uppmärksammas på möjligheten att få ta del av vindkraftsersättning.

Varken utredningen eller promemorian innehåller något förslag om informationsskyldighet för verksamhetsutövaren. För att lagen ska vara ändamålsenlig och för att närboende ska kunna tillvarata sin rätt anser regeringen att det bör införas en bestämmelse om informationsskyldighet för verksamhetsutövaren. Lagen bör därför kompletteras med en bestämmelse om skyldighet för verksamhetsutövaren att informera om rätten till vindkraftsersättning och hur man går till väga för att anmäla sitt anspråk på ersättning senast i samband med att vindkraftsanläggningen tas i drift. Informationsskyldigheten bör fullgöras genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt. Att verksamhetsutövaren föreslås informera senast i samband med att anläggningen tas i drift utesluter dock inte att verksamhetsutövaren informerar i ett tidigare skede, som exempelvis i samband med det samråd som ska genomföras enligt miljöbalken.

5.4 Rätt till vindkraftsansättning

5.4.1 Ägare av bostadsbyggnader har rätt till vindkraftsansättning

Regeringens förslag

Den som vid utgången av ett intäktsår äger en bostadsbyggnad ska ha rätt till vindkraftsansättning om

- avståndet mellan byggnaden och ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning motsvarar högst nio gånger vindkraftverkets höjd, och
- byggnaden fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen eller har ersatt en sådan byggnad.

Om bostadsbyggnaden inte fanns eller inte var under uppförande vid tidpunkten för ansökan om tillstånd enligt miljöbalken, ska byggnadsägaren ha rätt till vindkraftsansättning om det finns särskilda skäl.

Med bostadsbyggnad avses en byggnad som enligt fastighetstaxeringslagen utgör ett småhus, en ägarlägenhet eller ett hyreshus. När det gäller hyreshus ska de vara helt eller delvis inrättade till bostad för att omfattas av rätt till ersättning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningens förslag innebär att ersättning ska betalas till närboende inom tio vindkraftverkshöjder från vindkraftsanläggningen. I utredningens förslag anges att byggnaden ska vara indelad enligt 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152). I utredningens förslag anges inte att ett hyreshus ska vara inrättat helt eller delvis till bostad för att ägaren av byggnaden ska omfattas av rätt till vindkraftsansättning. Utredningen lämnar inget förslag i fråga om vid vilken tidpunkt uppförandet av en bostadsbyggnad senast ska ha påbörjats eller ha varit uppförd för att ge rätt till vindkraftsansättning och inte något förslag om särskilda skäl för vindkraftsansättning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skatteverket anser att ersättningen helt och hållet bör kopplas till hur byggnaden är indelad vid fastighetstaxeringen och inte till uppställda krav på faktisk användning som bostadsbyggnad.

Naturskyddsföreningen anser att ersättning till närboende borde baseras på de som är skrivna i kommunen och inte per fastighet.

Skatteverket, *Stora Enso* och *Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* anser att det bör tydliggöras om lantbruksfastigheter och småhus på sådana fastigheter ska omfattas av den föreslagna lagen.

Malmö stad och *Pajala kommun* framhåller att det inte är tydligt om fritidshus omfattas av rätt till ersättning.

Stora Enso påpekar att det finns många byggnader på landsbygden som står och förfaller med trasiga rutor, läckande tak eller liknande och det bör klargöras om sådana hus omfattas av rätt till ersättning.

Eslövs kommun, *OX2* och *Skatteverket* anser att det behöver tydliggöras när en bostadsbyggnad ska ha uppförts för att ge rätt till ersättning.

Vattenfall AB, *Eolus (tidigare Eolus vind)* och *SR Energy* anser att kretsen av ersättningsberättigade bör begränsas till de som bor inom åtta gånger vindkraftverkshöjden. *Villaägarna*, *Region Västerbotten*, *Region 10* och *Örnsköldsviks kommun* anser att även de som bor längre bort än tio vindkraftverkshöjder bör ha rätt till ersättning.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer delvis överens med regeringens. Promemorians förslag har en annan definition av begreppet bostadsbyggnad som innebär att byggnaden behöver användas för bostadsändamål för att omfattas av lagen. Promemorians förslag innebär att ersättning ska betalas till närboende inom åtta vindkraftverkshöjder från vindkraftsanläggningen. I promemorians förslag anges inte att rätten till vindkraftsersättning även ska omfatta en byggnad som exempelvis har brunnit ned och därefter ersatts av en ny byggnad. Promemorians förslag om ersättning vid särskilda skäl har delvis en annan utformning.

Remissinstanserna

Remissutfallet är blandat. Flera remissinstanser, däribland *Energiföretagen*, *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening*, anser att fastighetsregistret bör användas som utgångspunkt för vilka som ska ha rätt till ersättning. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* påpekar att otydliga definitioner kan leda till en ökad administrativ börda för verksamhetsutövaren för att säkerställa vilka som har rätt ersättning och en ökad risk för tvister.

Sveriges Allmännyttan påpekar att boende i enfamiljshus kan få full ersättning samtidigt som boende i flerbostadshus får lägre ersättning och föreslår att förslaget omarbetas för att ta hänsyn till antal lägenheter som påverkas.

Uppsala universitet (Juridiska fakulteten) påpekar att det borde vara hyresgästerna som har rätt att ta del av ersättningen och inte den hyresvärd som äger fastigheten.

Statens energimyndighet anser att det bör förtydligas om och hur bostadsrättsägare tar emot intäktsutdelning.

Föreningen Sveriges Vatten- och vindkraftskommuner och *regioner* och *Torsby kommun* anser att avståndsgränsen för att ta del av vindkraftsersättning bör vara tio vindkraftverkshöjder. *Villaägarna* lämnar liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Vem som ska ha rätt till ersättning

Som anförts ovan i avsnitt 5.1 syftar vindkraftsersättningen till att stärka den lokala nyttan av vindkraftsetableringar genom att ge närboende rätt till

en del av de intäkter som en vindkraftsanläggning genererar. En första fråga att ta ställning till är därför hur kretsen av ersättningsberättigade närboende bör bestämmas.

Utredningen föreslår att den ersättningsberättigade kretsen närboende ska utgöras av ägare till byggnader som är indelade som småhus, ägarlägenheter eller hyreshus enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Genom utredningens förslag fångas alltså den som äger fastigheter som är bebyggda med hus för bostadsändamål och ägare av sådana byggnader på ofri grund.

I promemorian föreslås däremot att rätten till ersättning inte ska vara kopplad till indelningen enligt fastighetstaxeringslagen, utan till att byggnaden helt eller delvis används för bostadsändamål. Skälet för promemorians förslag är att det kan finnas vissa svårigheter med att använda indelningen enligt fastighetstaxeringslagen, eftersom det inte kan uteslutas att en ny byggnad inte har hunnit taxeras än eller att en byggnad inte har taxerats eller registrerats korrekt. Dessutom kan det saknas information om byggnader på ofri grund. Information av det slaget bygger på uppgifter från byggnadsägarna och kan därför saknas i registret.

Regeringen anser att det är av stor vikt att regleringen är tydlig och enkel för att man så långt som möjligt ska undvika tvister. Det talar för utredningens förslag att använda indelningen enligt fastighetstaxeringslagen som utgångspunkt för att avgränsa vilka närboende som omfattas av rätten till vindkraftsansättning. Regeringen anser dock inte att det bör krävas att byggnaden faktiskt har indelats enligt fastighetstaxeringslagen för att byggnaden ska omfattas av lagen eftersom en sådan definition exkluderar byggnader som feltaxerats eller inte har taxerats än. För att en bostadsbyggnad ska ge ägaren rätt till vindkraftsansättning bör det vara tillräckligt att det är fråga om ett småhus, en ägarlägenhet eller ett hyreshus enligt fastighetstaxeringslagen.

När det gäller hyreshus kan det invändas att de kan användas för andra ändamål än boende, exempelvis affärsverksamhet. För hyreshusens del bör det därför krävas att de är helt eller delvis inrättade till bostad för att de ska ge ägaren rätt till vindkraftsansättning. För att en byggnad ska anses vara ett småhus eller en ägarlägenhet enligt fastighetstaxeringslagen ska byggnaden vara inrättad till bostad. Kravet på att en byggnad ska vara inrättad till bostad innebär att det exempelvis behöver finnas utrustning för matlagning, förvaring och hygienutrymmen. Uppgifter i fastighetsregistret kan tjäna som ledning för verksamhetsutövaren i fråga om vilka byggnader som utgör bostadsbyggnader. Det är byggnadsägaren som ska visa att byggnaden är en bostadsbyggnad.

Primärt är det alltså fastighetsägarna som bör ha rätt till ersättning. Fastighetsägaren kan exempelvis utgöras av en eller flera privatpersoner, ett bostadsföretag eller en bostadsrättsförening. Som anförts i promemorian bör även den som äger en byggnad på ofri grund omfattas av rätten till ersättning.

Regeringen vill med anledning av remissinstansernas synpunkter om småhus på lantbruksfastigheter och fritidshus klargöra att sådana hus och byggnader bör omfattas av rätten till ersättning, förutsatt att de utgör bostadsbyggnader enligt den föreslagna lagen. Det kan hända att även relativt förfallna bostadsbyggnader kommer att medföra rätt till ersättning för ägaren.

Med anledning av *Naturskyddsföreningens* och *Uppsala universitets (Juridiska fakulteten)* synpunkt som innebär att ersättningsrätten bör knytas till den som är folkbokförd på en adress i stället för fastighetsägaren, vill regeringen anför följande. Ett sådant system för med sig flera svårigheter. Det skulle behöva avgöras vem som ska ha rätt till ersättning om det är flera boende på adressen. Om ersättningen ska delas mellan de som är skrivna på adressen skulle de administrativa kostnaderna för att beräkna och betala ersättningen också öka avsevärt. Ett system som utgår från folkbokföringen skulle sannolikt innebära fler förändringar av kretsen av ersättningsberättigade under den tid som vindkraftsersättning ska betalas, vilket också ökar det administrativa arbetet med att kontrollera vilka som har rätt till vindkraftsersättning och betala ut ersättningen. Det skulle dessutom vara enklare att kringgå ett sådant system.

En ägare av en fastighet är inte alltid folkbokförd i det hus man äger, till exempel ett fritidshus. I många av de områden där vindkraftsanläggningar byggs finns det fritidshus. Om ersättning skulle ges endast till de som är folkbokförda i en viss bostadsbyggnad skulle ersättning till ägare av fritidsbostäder exkluderas från rätten till ersättning. Eftersom en fastighetsägare är medlem i en kommun, även utan att vara folkbokförd i kommunen, tillhör ägaren den krets som har rätt att överklaga kommunala beslut. Synpunkten från *Sveriges Allmännytt*a om att boende i flerfamiljshus får lägre ersättning eftersom ersättningsmodellen inte väger in antalet lägenheter på en fastighet bedöms vara ett begränsat problem. Erfarenheterna av den etablering av vindkraft som hittills skett visar att det i praktiken är framförallt småhus som kommer att ge rätt till vindkraftsersättning. Det kan dock inte helt uteslutas att ägarlägenheter eller flerfamiljshus (hyresrätt eller bostadsrätt) kan ligga på ett avstånd som ger ägaren rätt till ersättning. Det står då verksamhetsutövaren fritt att i förekommande fall lämna ytterligare ersättning, utöver den lagstadgade, till ägaren av dessa byggnader. Regeringen anser mot den bakgrunden att ersättningen bör ges till byggnadens ägare.

Vid försäljning av en fastighet är det enligt jordabalken säljaren som har rätt att ta del av inkomster av fastigheten som avser tiden före tillträdesdagen. Vindkraftsersättning skulle kunna anses vara en sådan inkomst. Bestämmelsen i jordabalken är dispositiv, vilket innebär att det är möjligt att reglera detta på annat sätt. För att förenkla tillämpningen av den föreslagna lagen bör, som föreslås i promemorian, den som är ägare vid utgången av ett intäktsår ha rätt till vindkraftsersättning för hela intäktsåret. Om byggnaden har överlåtits under intäktsåret kan köparen och säljaren reglera sinsemellan vad som ska gälla vid fördelning av vindkraftsersättning. Detta påverkar dock inte till vem som verksamhetsutövaren ska betala ersättningen till.

Sammanfattningsvis innebär regeringens förslag följande. Den som vid utgången av ett intäktsår äger en byggnad har rätt till vindkraftsersättning om byggnaden är ett småhus, en ägarlägenhet eller ett hyreshus enligt fastighetstaxeringslagen. När det gäller hyreshus krävs det att byggnaden helt eller delvis är inrättad till bostad. Det uppställs inget krav på att byggnaden ska ha indelats vid fastighetstaxeringen eller att byggnaden faktiskt används för bostadsändamål. Genom denna reglering behöver verksamhetsutövarna inte undersöka om byggnaden används för bostadsändamål, vilket bedöms vara en smidig och rimlig reglering. Den

avgränsning som föreslås innebär således att bostadsbyggnader för såväl permanent- som fritidsboende omfattas, men att exempelvis hyreshus inrättade enbart till kontor, butik, hotell eller restaurang inte omfattas. Detsamma gäller byggnader som används för jord- eller skogsbruk.

Rätten till vindkraftsersättning ska bero på avståndet mellan byggnaden och vindkraftsanläggningen

Enligt utredningens förslag ska vindkraftsersättning betalas till ägare av bostadsbyggnader om byggnaden ligger på ett avstånd från vindkraftverket som är mindre än tio gånger verkets totalhöjd. I utredningen anges att totalhöjden på moderna vindkraftverk är runt 250 meter, vilket innebär att ersättning ska betalas till byggnadsägare inom 2,5 kilometer från ett sådant vindkraftverk. I promemorian föreslås ett kortare avstånd om åtta gånger verkets totalhöjd. Remissinstanserna har olika uppfattningar om vilket avstånd från vindkraftverket som bör krävas för att en bostadsbyggnad ska omfattas av ersättningsrätt.

Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning om riktvärden för buller från vindkraftverk. I vägledningen anges vilka riktvärden som inte bör överskridas vid bostäder samt frilufts- och rekreationsområden. Vid bostäder gäller att en nivå om 40 dBA inte bör överskridas och för frilufts- och rekreationsområden bör 35 dBA inte överskridas. I utredningen anges att redan åtta gånger totalhöjden är en gräns som med viss marginal hamnar utanför den gräns där bullret uppgår till 35 dBA. Bortom åtta gånger verkets totalhöjd bör vindkraftverken bara kunna höras undantagsvis och då endast svagt. Bortom tio gånger totalhöjden förväntas vindkraftverken i princip inte höras alls. Det bör framhållas att det inte är ovanligt att moderna vindkraftverk uppgår till ca 300 meter. Då skulle byggnadsägare inom tre kilometer från anläggningen omfattas av rätt till vindkraftsersättning. Ett avstånd om tre kilometer är ett relativt långt avstånd från störningssynpunkt.

Ju längre avstånd från vindkraftsanläggningen som berättigar till vindkraftsersättning, desto fler närboende kommer att omfattas. Det kan upplevas som positivt för närboende, men eftersom en verksamhetsutövare inte bör vara skyldig att betala mer än en viss andel av vindkraftsanläggningens intäkter i vindkraftsersättning (se avsnitt 5.6) ökar risken att slå i taket för ersättningsskyldigheten ju längre avståndet är. Om närboende på ett längre avstånd från anläggningen också får rätt till ersättning innebär det att de som bor närmast vindkraftsanläggningen, och sannolikt påverkas mest av den, får mindre ersättning. För de närboende som påverkas mest skulle detta framför allt få negativa effekter i elområdena SE3 och SE4. Det beror på att dessa områden är mer tätbefolkade än elområdena SE1 och SE2 och att sannolikheten för att taket nås därmed är högre. Det vore olyckligt eftersom det är där ny elproduktion är allra mest angelägen.

Regeringen anser att systemet bör utformas så att de som påverkas mest av en vindkraftsanläggning ges rätt till vindkraftsersättning. En viss marginal bör dock tillämpas. Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att rätten till ersättning bör omfatta ägare av bostadsbyggnader som ligger inom högst nio gånger vindkraftverkets höjd, istället för åtta eller tio vindkraftverkshöjder som föreslås i utredningen respektive i prome-

morian. Regeringen bedömer att det är en rimlig avvägning. Det kommer att säkerställa att de som påverkas mest får rätt till högre ersättning än enligt utredningens förslag, samtidigt som det innebär en rimlig begränsning av kretsen av ersättningsberättigade och således även en begränsning av det administrativa arbetet med att beräkna och betala ersättningen.

Kravet på att avståndet mellan en bostadsbyggnad och ett vindkraftverk i vindkraftsanläggningen ska uppgå till högst nio vindkraftverkshöjder innebär att regleringen främst kommer att omfatta landbaserade vindkraftsanläggningar, men även vissa kustnära anläggningar.

Byggnaden ska finnas eller vara under uppförande senast vid verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt miljöbalken

Några remissinstanser framför, med anledning av utredningens förslag, synpunkter om vid vilken tidpunkt en bostadsbyggnad ska ha uppförts för att ge rätt till ersättning.

Utredningens förslag innehåller ingen bestämmelse om detta. Det innebär att bostadsbyggnader som har uppförts efter att vindkraftsanläggningen etablerats kan ge ägarna rätt att ta del av intäkterna från anläggningen. I promemorian görs bedömningen att det skulle kunna leda till att fastigheter bebyggs i syfte att få ta del av intäkterna från en anläggning.

Med utgångspunkt i att syftet med den nya lagen är att främja utbyggnaden av vindkraft genom att ge de närboende rätt till vindkraftsersättning är det i första hand de närboende som redan äger bostadsbyggnader som bör ha rätt till ersättning. Tanken är alltså inte att ge ersättning till dem som uppför en bostadsbyggnad i området efter att en vindkraftspark uppförts, utan att ge ersättning till dem som redan bor i området och som påverkas av att en vindkraftspark byggs. Om även ägare av bostadsbyggnader som påbörjas efter att en vindkraftsverksamhet satts igång skulle ha rätt till vindkraftsersättning, skulle det dessutom vara svårt för verksamhetsutövaren att kunna förutse kostnaderna för att etablera anläggningen på en viss plats. I promemorian görs bedömningen att det är nödvändigt med en regel om den senaste tidpunkten för när en byggnad ska finnas eller vara under uppförande. Regeringen instämmer i promemorians bedömning.

Det finns flera tidpunkter som kan vara aktuella att utgå från, till exempel tidpunkten för

- samrådet inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken,
- kommunens beslut att tillstyrka en vindkraftsanläggning enligt miljöbalken,
- verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt miljöbalken,
- kungörelse av ansökan och miljökonsekvensbeskrivning,
- när ett tillstånd fått laga kraft.

Bestämmelsen bör utformas så att rätten till vindkraftsersättning omfattar de närboende som har haft begränsade möjligheter att påverka att anläggningen byggs i området. Det bör inte vara en alltför tidig tidpunkt eftersom det skulle kunna medföra nackdel för enskilda som planerat att uppföra ett hus på en plats, och förvärvat mark för detta ändamål, men ännu inte har fått kännedom om att en vindkraftspark planeras i området. Det bör dock inte heller vara en alltför sen tidpunkt eftersom det kan leda

till att mark bebyggs utifrån vilken vindkraftsansättning som byggnadens läge ger, vilket inte framstår som önskvärt.

Tidpunkten för verksamhetsutövarens samråd inför tillståndsansökan enligt miljöbalken är en relativt tidig tidpunkt. Sannolikt skulle det exkludera en del enskilda, som förvärvat mark i syfte att i närtid bebygga marken från kretsen av ersättningsberättigade. Ur verksamhetsutövarens perspektiv kan dock alternativet vara att föredra eftersom det kan innebära färre ersättningsberättigade.

När det gäller kommunens beslut att tillstyrka anläggningen är det inte en given tidpunkt eftersom kommunen kan lämna sin tillstyrkan när som helst under tillståndsprocessen. Beslutet skulle kunna fattas i ett sent skede. Av detta skäl bedöms det inte vara en lämplig tidpunkt.

Tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken kan vara en lämplig tidpunkt. Denna tidpunkt är dock inte helt tydlig för närboende eftersom en ansökan inte kungörs eller annonseras utåt direkt i samband med att den lämnats in till prövningsmyndigheten.

Tidpunkten för prövningsmyndighetens kungörelse av en ansökan och miljökonsekvensbeskrivning skulle kunna vara en lämplig tidpunkt eftersom den är tydlig för allmänheten. Det är dock inte obligatoriskt för en länsstyrelse som prövar ett ärende att kungöra ansökan. Om ärendet innehåller en miljökonsekvensbeskrivning är myndigheten emellertid skyldig att kungöra miljökonsekvensbeskrivningen. Det kan även ta tid från det att ansökan lämnats in till prövningsmyndigheten till dess att den bedöms vara komplett. Därmed kan det riskera att bli en för sen tidpunkt. Regeringen bedömer att tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt miljöbalken är en mer lämplig tidpunkt. Att välja en senare tidpunkt, som exempelvis när tillståndet fått laga kraft enligt miljöbalken, kan vara problematisk eftersom en tillståndsprocess kan ta flera år. Det är också den tidpunkt som föreslås i promemorian och som remissinstanserna inte invänt mot.

Sammanfattningsvis bör en bostadsbyggnad som fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen ge ägaren rätt till vindkraftsansättning.

Rätten till ersättning gäller för ägaren oavsett om denne har ägt byggnaden sedan tidpunkten för tillståndsansökan eller först därefter förvärvat byggnaden. Även en byggnad som har ersatt en bostadsbyggnad som exempelvis har rivits eller brunnit ned omfattas av rätt till vindkraftsansättning.

Rätten till vindkraftsansättning vid särskilda skäl

I promemorian föreslås att en ägare av en bostadsbyggnad som inte fanns eller var under uppförande vid verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd bör ha rätt till vindkraftsansättning om det finns särskilda skäl. Förslaget saknar motsvarighet i utredningens förslag. Särskilda skäl kan enligt promemorian till exempel finnas när en bostadsbyggnad har brunnit ned ett par månader innan verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd och därefter ersatts av en ny bostadsbyggnad. Utan någon särskild reglering skulle en närboende i detta fall inte ha rätt till vindkraftsansättning.

Regeringen anser inte att det är rimligt och instämmer i promemorians bedömning att det bör finnas utrymme att ta hänsyn till omständigheter av det slaget. Nackdelen med att ha en ventil för särskilda skäl är att det ökar administrationen för verksamhetsutövaren. En sådan ventil bedöms dock vara viktig för att förhindra orimliga konsekvenser vid tillämpningen.

För den nya byggnad som uppförts när en tidigare byggnad har brunnit ned eller på annat sätt förstörts gäller rätten till vindkraftsersättning för byggnadsägaren från och med året efter det intäktsår som byggnaden åter har tagits i bruk som bostad eller ersatts av en ny bostadsbyggnad. En byggnad som uppförts på nytt under ett intäktsår ska alltså ge ägare rätt till full vindkraftsersättning året efter att byggnaden färdigställts.

5.4.2 Den som upplåter mark för vindkraftsanläggningen ska inte undantas från rätten till vindkraftsersättning

Regeringens bedömning

Det bör inte införas något undantag från rätten till vindkraftsersättning för byggnadsägare som upplåter mark för en vindkraftsanläggning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer inte överens med regeringens bedömning. Utredningens förslår att den som upplåter mark för en vindkraftsanläggning ska undantas från rätten till ersättning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna har inte haft några invändningar mot förslaget.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer inte överens med regeringens bedömning. Promemorians förslag innebär att en byggnadsägare som upplåter mark för en vindkraftsanläggning på den fastighet där bostadsbyggnaden ligger inte ska ha rätt till vindkraftsersättning från den anläggningen för den byggnaden.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Green Power Sweden och *Svensk vindkraftsförening* anser att en bestämmelse som exkluderar markägaren från rätten till ersättning kan försvåra verksamhetsutövarens markåtkomst om fastighetsägaren ser möjlighet att få ett högre belopp i vindkraftsersättning än i arrendavgift. De påpekar även att en sådan bestämmelse blir tandlös eftersom det finns möjlighet att stycka av en fastighet. Förslaget riskerar även att missgynna markägare som har en liten andel av den mark som behövs för anlägg-

ningen, eller markägare som tillåter att en kort bit väg går över deras fastighet, och bara får en mindre arrendeersättning.

Lantmäteriet framhåller att bestämmelsen kan kringgå genom fastighetsbildningsåtgärder, till exempel genom avstyckning av en fastighet. Förslaget kan enligt *Lantmäteriet* även utgöra ett incitament för fastighetsägare att begära fastighetsbildningsåtgärder som är omotiverade och i vissa fall motverkar jord- eller planpolitiska målsättningar. Det kan enligt *Lantmäteriet* inte heller uteslutas att förslaget kan motverka eller komplicera ändamålsenlig och motiverad fastighetsbildning eller fastighetsomsättning.

Skälen för regeringens bedömning

En ägare av en bostadsbyggnad på en fastighet som upplåter mark på fastigheten för hela eller delar av vindkraftsanläggningen kan få ersättning från verksamhetsutövaren i form av arrendavgift. Enligt promemorian och utredningens förslag bör fastighetsägaren därför undantas från rätten till ersättning i dessa fall. Tanken med den föreslagna regleringen är framför allt att ge ersättning till de närboende som har haft begränsade möjligheter att påverka att anläggningen byggs i området. Den som upplåter mark har haft möjlighet att påverka var anläggningen etableras eftersom han eller hon förfogar över marken.

Green Power Sweden, *Lantmäteriet* och *Svensk vindkraftsförening* kritiserar förslaget och anför bland annat att bestämmelsen kan kringgå genom fastighetsbildningsåtgärder och försvåra verksamhetsutövarns markåtkomst. Regeringen instämmer i kritiken och bedömer att något undantag för den som upplåter mark för vindkraftsanläggningen inte bör införas.

5.4.3 Rätten till ersättning för flera bostadsbyggnader per fastighet bör begränsas

Regeringens förslag

Om det på en fastighet finns två eller flera bostadsbyggnader som ger rätt till vindkraftsansättning på grund av samma vindkraftsanläggning och byggnaderna ägs av samma person, ska ägaren ha rätt till ersättning endast med anledning av den av byggnaderna som ger rätt till högst ersättning.

Om två eller flera tillsammans äger en bostadsbyggnad, ska var och en av dem ha rätt till en andel av vindkraftsansättningen som motsvarar hans eller hennes andel i den fastighet till vilken byggnaden hör. Om byggnaden inte hör till en fastighet ska ägaren av byggnaden ha rätt till en andel som motsvarar hans eller hennes andel i byggnaden.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningens förslag innebär att om det finns flera byggnader som ger rätt till intäktsdelning på samma fastighet ska ersättning ges för den byggnad för

vilken högst delvärde enligt fastighetstaxeringslagen bestämts vid senaste taxeringen (huvudbyggnaden). För att få rätt till ersättning för fler än en byggnad ska byggnadens taxeringsvärde (delvärde) enligt utredningens förslag överstiga 500 000 kronor.

Remissinstanserna

Remissutfallet är blandat bland de remissinstanser som har yttrat sig över förslaget.

Flera remissinstanser, däribland flera kommuner, *Föreningen Sveriges Vatten- och vindkraftskommuner och regioner*, *Länsstyrelsen i Kalmar län* och *Sveriges kommuner och regioner*, anser att gränsen om 500 000 kronor för taxeringsvärdet på en ytterligare bostadsbyggnad som ger rätt till ersättning enligt förslaget är för hög. Länsstyrelsen i Kalmar län och Sveriges kommuner och regioner anser att förslaget kommer att leda till att färre ägare av bostäder får ersättning på orter där värdet på fastigheter är lågt.

Promemorians förslag

I promemorian lämnas inget förslag i denna del. Promemorians förslag innehåller inte några regler om av begränsning av rätten till ersättning för antalet byggnader per fastighet eller om att rätten till vindkraftersättning ska motsvara byggnadsägarens andel av fastigheten eller byggnaden.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser framför synpunkter i frågan. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* anser att det bör beskrivas vad som gäller om det finns flera byggnader på samma skifte. *Energiföretagen* och *Vattenfall AB* anser att endast en bostadsbyggnad per skifte bör omfattas av ersättning. *Statens energimyndighet* anser att det bör tydliggöras vad som ska gälla om det finns flera ägare av samma bostad.

Skälen för regeringens förslag

Som framgår är syftet med regleringen om vindkraftersättning att skapa lokal acceptans och främja utbyggnaden av vindkraft. För att uppnå syftet behöver regleringen framstå som rättvis. En lösning som innebär att samma person kan få flera ersättningsbelopp därför att han eller hon äger flera bostadsbyggnader på samma fastighet kan ifrågasättas av rättvise-skäl. Situationen är en annan om det på en fastighet finns flera bostadsbyggnader som ägs av olika personer, vilket kan vara fallet om det finns en byggnad på ofri grund. I det fallet framstår det som såväl rättvist som förenligt med regleringens syfte att även den som äger fastigheten på ofri grund ges rätt till ersättning.

Mot den bakgrunden bör det införas en reglering som begränsar rätten till vindkraftersättning i de fall en och samma person äger flera bostadsbyggnader som annars skulle ge rätt till ersättning på grund av samma vindkraftsanläggning. Regleringen kan lämpligen förenklas och göras något mindre generös än enligt utredningens förslag. Enligt regeringens uppfattning bör rätten till ersättning i sådana situationer begränsas till den

av byggnaderna som ger högst ersättning. Rätt till ersättning på grund av någon ytterligare bostadsbyggnad bör således inte finnas.

Med hänvisning till *Statens energimyndighets* synpunkt bör det i lagtexten förtydligas att rätten till ersättning ska motsvara ägarens andel av den fastighet till vilken byggnaden hör. Om byggnaden inte hör till en fastighet har ägaren av byggnaden rätt till en andel som motsvarar hans eller hennes andel i byggnaden.

5.4.4 Anspråk på vindkraftsansättning ska anmälas till verksamhetsutövaren

Regeringens förslag

En ägare av en bostadsbyggnad som vill ta del av vindkraftsansättningen ska till verksamhetsutövaren varje år anmäla sitt anspråk på ersättning. Anmälan ska göras skriftligen. Rätten till vindkraftsansättning för ett intäktsår ska upphöra om en sådan anmälan inte har gjorts vid utgången av februari året efter det intäktsåret.

Om en anmälan har skickats med post eller gjorts på annat ändamålsenligt sätt, ska anmälan anses ha skett när detta gjordes.

Utredningens förslag

Utredningen lämnar inget förslag i denna del.

Remissinstanserna

Ingen av remissinstanserna har yttrat sig i fråga om anmälningsskyldighet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Enligt promemorians förslag ska en anmälan göras senast vid utgången av januari året efter intäktsåret.

Remissinstanserna

Remissutfallet är blandat bland de som har yttrat sig över förslaget.

Green Power Sweden, *Svensk vindkraftsförening* och *Vattenfall AB* är positiva till anmälningsplikten. *Vattenfall AB* anser att det bör räcka med en initial anmälan och framhåller att den skulle kunna kompletteras med en skyldighet att anmäla förändringar vid exempelvis rivning eller ägarbyte. *Energiföretagen* och *Torsby kommun* framför liknande synpunkter. *Energiföretagen*, *Föreningen Sveriges vatten- och vindkraftskommuner* och *regioner* och *OX2* anser att anmälningsplikten riskerar att skapa betydande administration. *Villaägarna* ifrågasätter om en anmälan är nödvändig eftersom det framgår av fastighetsregistret vilka som är fastighetsägare. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* anser att tidsfristen för anmälan kan utökas till två månader.

Skälen för regeringens förslag

Ett system med anmälningsplikt

En utgångspunkt för förslaget är att det ska vara så enkelt som möjligt för verksamhetsutövarna och de närboende. Det betyder att de administrativa kostnaderna bör vara så låga som möjligt. Ett krångligt system med höga kostnader kommer att vara hämmande vid etablering av ny vindkraft och kommer inte heller att öka för acceptansen för nya vindkraftsetableringar.

I promemorian föreslås ett system med anmälningsplikt. Det har flera fördelar. Verksamhetsutövarnas arbete med att lokalisera bostadsbyggnader, identifiera vilka som omfattas av rätten till vindkraftsersättning samt beräkna och betala ersättningen blir relativt enkel. Redan vid det första anmälningsstillfället bör det stå klart vilka som omfattas, vilket också bör kunna säkerställas genom kontroll i fastighetsregistret. Med en anmälan får också verksamhetsutövarna kontaktuppgifter till dem som anser sig ha rätt till vindkraftsersättning. Verksamhetsutövarna behöver således inte lägga ned arbete på att lokalisera byggnadsägare som inte gett sig tillkänna.

Den i promemorian föreslagna anmälningsplikten är förenad med en preklusionsregel som anger att rätten till vindkraftsersättning för ett intäktsår upphör om inte anmälan skett inom viss tid (se vidare om fristen under nästa rubrik). Den omständigheten att byggnadsägaren har missat att göra anmälan i tid påverkar enligt förslaget inte dennes rätt till ersättning för nästa intäktsår. Den föreslagna regeln är enligt regeringens uppfattning motiverad eftersom den skapar ordning och förutsebarhet för verksamhetsutövaren som efter fristens utgång kan bilda sig en uppfattning om vilka utgifter som ersättningsskyldigheten medför. Regeringen delar alltså inte *Villaägarnas* uppfattning att en anmälan inte skulle vara nödvändig. En nackdel med anmälningsplikt är dock att administrativa uppgifter läggs på byggnadsägare. Nackdelen bör dock inte överdrivas. Trots allt ligger det byggnadsägarens intresse att få vindkraftsersättning.

Några remissinstanser anför att anmälningsplikten bör begränsas till det första året efter det att vindkraftsanläggningen tagits i drift. Det är också en fråga som behandlas i promemorian. Ett annat alternativ som beskrivs i promemorian är att göra det frivilligt för verksamhetsutövaren att bestämma huruvida anmälan ska göras efter det första året. *Vattenfall AB* framhåller också att en initial anmälan skulle kunna kompletteras med en skyldighet för ägare att anmäla förändringar vid exempelvis rivning eller ägarbyte.

Regeringen anser att övervägande skäl talar för att det bör finnas en anmälningsskyldighet som kombineras med en preklusionsregel, så som föreslås i promemorian. Det kan konstateras att en årlig anmälningsplikt sammantaget kan innebära en inte obetydlig administration för framförallt verksamhetsutövaren men också byggnadsägarna. Reglerna om anmälningsplikt och preklusion hindrar i och för sig inte en verksamhetsutövare från att godta att anmälningar sker på något annat sätt än vad lagen föreskriver. Avtalsvillkor som innebär att byggnadsägaren exempelvis kan göra en anmälan som gäller för flera år utan att rätten till ersättning prekluderas bör vara förenliga med förslaget om reglernas tvingande karaktär (se förslaget till 3 §).

Skriftlig anmälan och anmälningsfrist

I avsnitt 5.4.1 föreslås att rätten till vindkraftsansättning ska uppkomma vid utgången av ett intäktsår, alltså året efter det att intäkter från elproduktion uppkommit. Det är därmed den som äger bostadsbyggnaden vid den tidpunkten som har rätt till ersättning. För att säkerställa att ersättningen betalas till rätt person bör anmälan således göras efter intäktsåret. Anmälan bör också göras skriftligen. Det bör inte vara möjligt att uppfylla sin anmälningsplikt genom att endast göra en muntlig anmälan.

Frågan är då vid vilken tidpunkt som anmälan senast bör ges in till verksamhetsutövaren. Här bör det beaktas hur mycket tid som byggnadsägaren behöver för att utforma anmälan. Det bör också beaktas att rätten till ersättning för ifrågavarande intäktsår går förlorad om anmälan inte sker i rätt tid.

På byggnadsägaren ligger att visa att han eller hon är berättigad till vindkraftsansättning. En anmälan bör således innehålla de uppgifter som krävs för att visa att ersättningsanspråket har fog för sig. En anmälan bör exempelvis innehålla uppgift om vilken byggnad som omfattas och om bostadsbyggnaden fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen. Eftersom en person som samäger byggnaden endast bör få en andel av ersättningen bör det också lämnas uppgift om hur stor andel av byggnaden som personen äger. Uppgifter av det slaget är förhållandevis lätta för byggnadsägaren att lägga fram, bland annat med en hänvisning till fastighetsregistret. I promemorian görs bedömningen att uppgifterna bör kunna presenteras i en anmälan inom en månad räknat från intäktsårets slut. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* föreslår i stället en frist om två månader. Regeringen ser fördelar med den något längre frist som remissinstanserna förslår, inte minst mot bakgrund av att rätten till ersättning upphör om fristen överskrids. Anmälan bör göras senast under februari året efter intäktsåret.

I promemorian föreslås en presumptionsregel som innebär att anmälan anses ha gjorts i tid om den har gjorts med post eller på annat ändamålsenligt sätt. Anmälan görs således på mottagarens risk. Bestämmelsen utgör därmed ett undantag från principen att den som sänder ett meddelande står risken för att meddelandet kommer fram. Även regeringen anser att en sådan ordning är lämplig eftersom det är enklare för byggnadsägaren att föra bevisning om att en anmälan har gjorts än att bevisa att verksamhetsutövaren har tagit emot anmälan. Kravet på att anmälan ska ha gjorts på ett ändamålsenligt sätt bör, förutom att den gjorts per post, vara uppfyllt till exempel om anmälan skickas med e-post till den adress som verksamhetsutövaren har uppgett på sin webbplats, via ett formulär om vindkraftsansättning på webbplatsen eller som verksamhetsutövaren i övrigt uppgett i sina kontakter med byggnadsägaren.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela verkställighetsföreskrifter om innehållet i en anmälan.

Verksamhetsutövaren ska få behandla personuppgifter för att kunna uppfylla sin skyldighet att betala vindkraftsersättning

En ägare av en bostadsbyggnad ska anmäla sitt anspråk på vindkraftsersättning till verksamhetsutövaren. En sådan anmälan kommer att behöva innehålla vissa personuppgifter, exempelvis kontaktuppgifter till byggnadens ägare, vilken byggnad som omfattas och hur stor andel av byggnaden som personen äger. De innebär att verksamhetsutövarna kommer att behöva behandla personuppgifter för att kunna uppfylla sin skyldighet att betala vindkraftsersättning.

Personuppgiftshantering ska följa de krav som ställs i Europaparlamentets och rådets förordning av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (EU:s dataskyddsförordning). För att behandling av personuppgifter ska vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning krävs att det finns en rättslig grund för behandlingen. En förutsättning för att personuppgifter ska få behandlas är att behandlingen är nödvändig för ett eller flera ändamål.

Verksamhetsutövare behöver få tillgång till personuppgifterna för att kunna fullgöra sin skyldighet att beräkna och betala vindkraftsersättning enligt den föreslagna lagen, vilket är ändamålet för behandlingen av personuppgifterna. Behandlingen av personuppgifter som verksamhetsutövarna ska utföra till följd av förslaget bedöms ha stöd i artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning, det vill säga behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifterna är, i enlighet med artikel 6.3, fastställd i den nya lagen. Personuppgifterna är varken av känslig karaktär eller särskilt omfattande. Mot bakgrund av ändamålet med behandlingen samt personuppgifternas karaktär och omfattning bedömer regeringen att behovet av att behandla uppgifterna står i rimlig proportion till det intrång i den personliga integriteten som behandlingen innebär. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att det finns rättsligt stöd för verksamhetsutövarna att behandla personuppgifterna och att personuppgiftsbehandlingen är proportionerlig.

5.5 Hur vindkraftsersättningen ska beräknas

5.5.1 Beräkning av ett vindkraftverks intäkter

Regeringens förslag

Ett vindkraftverks intäkt ska utgöras av intäkten från hela vindkraftsanläggningen under ett intäktsår dividerat med antalet vindkraftverk i anläggningen.

Intäkterna från en vindkraftsanläggning ska uppskattas till ett schablonbelopp som ska motsvara marknadsvärdet av den el som produceras av anläggningen i det elområde där elen matas in.

Marknadsvärdet ska beräknas genom att vindkraftsanläggningens nettoelproduktion i megawattimmar per marknadstidsenhet multi-

pliceras med intervallets fastställda elpris på dagenföremarknaden på den dominerande organiserade marknadsplatsen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen föreslår en delvis annan metod för att beräkna intäkten och bygger på en kvalificerad uppskattning av intäkten för varje enskilt vindkraftverk om elen hade sålts på dagenföremarknaden.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte haft något att invända mot förslaget.

Fortum Sverige AB, Rabbalshede Kraft, SKGS, Skogsindustrierna, Statens energimyndighet och Svensk vindkraftsförening anser att ersättningen bör beräknas på grundval av den faktiska intäkten, inte en beräknad omsättning utifrån spotpriset på elmarknaden. *Vattenfall AB* anser att referensen till spotmarknaden skapar transparens. *Pajala kommun* anser att kopplingen till spotpriset kommer att innebära en alltför stor oförutsägbarhet i fråga om intäktens storlek. Vidare anför kommunen att det i Norrbottens län ibland råder överproduktion av el, vilket innebär att elpriset på spotmarknaden kan pressas ner, och att dessa förhållanden inte är jämförbara med den situation som kan råda i andra delar av Sverige.

Naturvårdsverket och Uppsala universitet (Juridiska fakulteten och Nationalekonomiska institutionen) anser att det bör övervägas att införa en fast ersättning eller en viss summa årligen till närboende i stället för en ersättning som är kopplad till elpriset eftersom den upplevda störningen för närboende är konstant. *Svensk Näringsliv* anser att ersättningarna bör vara mer schabloniserade och effektivt utformade och framhåller att vindkraftens marginaler inte tillåter några större kostnadsökningar om framtida investeringar till nya kraftverk ska säkras.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorians förslag anges vilken elbörs som ska användas för att beräkna anläggningens intäkter. Promemorians förslag har också en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inte haft något att invända mot det.

Svenskt Näringsliv stödjer förslaget och framhåller att beräkningsmodellen måste vara transparent och huvudsakligen baseras på offentligt tillgängliga data för att skapa förtroende och minimera tvister.

Green Power Sweden och Svensk vindkraftsförening anser att en modell enligt förslaget kommer att spegla faktiska intäkter bra nog för att utgöra en god uppskattning som dessutom är tillräckligt transparent. De påpekar att det dock inte är säkert att framtidens dagenföremarknad har samma aktör och det bör därför införas en mer neutral formulering. Vidare fram-

förs att vindkraftsersättningen enbart bör baseras på el som producerats av vindkraftverk. El som har producerats i en så kallad hybridanläggning har producerats av annat än vindkraftverk, exempelvis solceller, ska inte beaktas vid beräkningen av ersättningen. De anser också att förslaget bör kompletteras med ett avdrag för genomsnittliga obalanskostnader per elområde eftersom intäkterna annars riskerar att framstå som högre än de faktiskt är. OX2 framför en liknande synpunkt.

Skälen för regeringens förslag

Ett vindkraftverks intäkt bör uppskattas till ett schablonbelopp

Enligt utredningens och promemorians förslag ska intäkten beräknas utifrån elproduktionens marknadsvärde på den så kallade dagenföremarknaden. Dagenföremarknaden, som även kallas spotmarknaden, är en marknad där priset på el fastställs ett dygn i förväg. Några remissinstanser föreslår att vindkraftsersättningen i stället ska baseras på den faktiska intäkten för vindkraftsanläggningen.

Det kan vara svårt att fastställa en anläggnings eller ett verks faktiska intäkt. På grund av hur den fysiska och den finansiella elmarknaden är utformad är det ofta svårt att knyta en elproducents intäkter från försäljning av el till någon specifik anläggning. Det innebär att det kan vara svårt att avgöra hur stor del av intäkterna som kommer från ett visst verk eller en viss park. El som säljs på den fysiska marknaden prissätts också på olika sätt beroende på vilken delmarknad den säljs på. Priserna på el regleras vanligen i avtal mellan elproducent och köpare eller genom ingångna positioner på den finansiella marknaden. Det kan även röra sig om flera avtal eller flera intäktsströmmar vars storlek förändras över tid. Om beräkningen ska ske utifrån vindkraftsanläggningens faktiska intäkter, skulle det också behöva regleras hur finansiella villkor i elköpsavtal (så kallade Power Purchase Agreements) ska omsättas till en viss uppskattad intäkt. Uppgifter från årsredovisningar bedöms inte heller vara tillräckliga eftersom intäkter och kostnader för en vindkraftspark inte nödvändigtvis redovisas särskilt. Såsom regeringens förslag i detta lagstiftningsärende är utformat är det verksamhetsutövarna, och inte någon myndighet, som ska beräkna intäkten. Därför är det viktigt att så långt möjligt förenkla beräkningen. Regeringen anser därför, såsom föreslagits i promemorian, att intäkten bör uppskattas till ett schablonbelopp. Beloppet bör motsvara marknadsvärdet av den el som produceras av anläggningen i det elområde där elen matas in.

Vad gäller frågan om avdrag för genomsnittliga obalanskostnader per elområde som väcks av *Green Power Sweden*, *Svensk vindkraftsförening* och OX2 saknas beredningsunderlag för ett sådant avdrag inom ramen för detta lagstiftningsärende. Regeringen utesluter dock inte att det kan finnas skäl att återkomma till frågan längre fram.

Priset på dagenföremarknaden bör användas vid beräkningen

Elpriset varierar med utbud och efterfrågan. Vid varje tidpunkt måste det produceras lika mycket el som det förbrukas för att elsystemet ska vara i balans och driften ska vara säker. För att kostnadseffektivt handla med el mellan olika aktörer och upprätthålla balansen i elsystemet delas mark-

naden in i olika delmarknader, där handeln med el sker vid olika tidpunkter i förhållande till leverans. Dessa delmarknader är prissäkringsmarknaden, dagenföremarknaden, intradagsmarknaden och balansmarknaden. Av dessa delmarknader kan de tre senare sägas utgöra den fysiska elmarknaden, där bland annat den fysiska handeln med el sker, medan prissäkringsmarknaden utgör den finansiella elhandeln. Det finns organiserade marknadsplatser för handel på de olika delmarknaderna, men handel kan även ske bilateralt mellan aktörer. Priserna på de organiserade marknadsplatserna kan fungera som referenspriser för den handel som sker bilateralt.

I utredningen och i promemorian föreslås en modell för att uppskatta intäkten som utgår från priset på dagenföremarknaden i det aktuella elområdet. Som bland annat *Vattenfall AB* anför är referensen till priset på dagenföremarknaden transparent. Det gör det enklare för närboende att kontrollera att verksamhetsutövaren betalar ut rätt belopp än om den faktiska intäkten hade använts. Elproduktionens marknadsvärde på dagenföremarknaden bör alltså beräknas med utgångspunkt i anläggningens faktiska elproduktion i megawattimmar och priset på dagenföremarknaden för det aktuella elområdet.

Modellen innebär dock, som *Pajala kommun* uppmärksammar, att byggnadsägare i elområden med överproduktion och låga priser missgynnas i förhållande till byggnadsägare i andra områden där efterfrågan och därmed priset är högre. En modell som utgår från exempelvis det område som har högst pris på dagenföremarknaden innebär emellertid att modellen inte speglar faktiska intäkter tillräckligt bra för att utgöra en god uppskattning av verksamhetsutövarens intäkter. Regeringen anser därför, såsom föreslagits av utredningen och i promemorian, att intäkten ska beräknas utifrån elens marknadsvärde på dagenföremarknaden för det aktuella elområdet. Med anledning av *Green Power Swedens* och *Svensk Vindkraftsförenings* påpekande om så kallade hybridparken bör det understrykas att det är vindkraftsanläggningens elproduktion som avses.

Den föreslagna modellen bör alltså ta sin utgångspunkt i det direkta, men schabloniserade, värde som en vindkraftsanläggning genererar i ett visst elområde. *Naturvårdsverket* och *Uppsala universitet (Juridiska fakulteten och Nationalekonomiska institutionen)* väcker frågan om modellen i stället bör utgöras av en fast ersättning till de närboende som saknar koppling till hur mycket el som produceras. En sådan ersättning skulle behöva justeras regelbundet för att kunna säkerställa att den är rimlig. Regeringen bedömer därför att den modell som föreslås är mer lämplig än att införa en fast ersättning till närboende.

Sammantaget innebär regeringens förslag att marknadsvärdet bör beräknas enligt följande: vindkraftsanläggningens nettoelproduktion i megawattimmar per marknadstidsenhet multipliceras med intervallets fastställda elpris på dagenföremarknaden för elområdet där elen matas in. Med marknadstidsenhet avses den kortaste period för vilken marknadspriset är fastställt.

I promemorians författningsförslag anges att den organiserade marknadsplats som ska användas ska vara elbörsen Nord Pool. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* påpekar att det inte är säkert att framtidens dagenföremarknad har samma aktör och det bör därför införas en mer neutral formulering. Regeringen instämmer. Regeringen kan med

stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela verkställighetsföreskrifter om vilken organiserad marknadsplats som ska användas för beräkningen. Det kan konstateras att handel på dagenföremarknaden bedrivs via elbörsen Nord pool och det bör vara den dominerande organiserade marknadsplatsen som ska användas.

5.5.2 Fastställande av andelens storlek

Regeringens förslag

Vid beräkningen av vindkraftsersättningen för en bostadsbyggnad ska andelen av intäkterna från ett vindkraftverk bestämmas med hänsyn till avståndet mellan mittpunkten i vindkraftverkets torn och den del av bostadsbyggnaden som är närmast vindkraftverket. Andelen ska uppgå

- till 2,5 promille, om avståndet inte överstiger fem gånger vindkraftverkets höjd,
- till 2,0 promille, om avståndet är längre än fem gånger men inte överstiger sex gånger vindkraftverkets höjd,
- till 1,5 promille, om avståndet är längre än sex gånger men inte överstiger sju gånger vindkraftverkets höjd,
- till 1,0 promille, om avståndet är längre än sju gånger men inte överstiger åtta gånger vindkraftverkets höjd,
- till 0,5 promille, om avståndet är längre än åtta gånger men inte överstiger nio gånger vindkraftverkets höjd.

Om en bostadsbyggnad ligger inom ett avstånd som motsvarar högst nio gånger vindkraftverkets höjd i förhållande till fler än ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning, ska andelen från två vindkraftverk ingå i vindkraftsersättningen. Ersättningen ska baseras på de två vindkraftverk som ger ägaren av bostadsbyggnaden rätt till högst ersättning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår en linjär modell, och inte en trappstegsmodell, för beräkning av vindkraftsersättning. Utredningens förslag innebär att ersättning ska betalas till närboende inom tio vindkraftverkshöjder från vindkraftsanläggningen.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget. *Föreningen Svenskt Landskapsskydd* anser att den som skadar ska ersätta skadan fullt ut. *Föreningen rättvisa vindar i Östergötland* framför en liknande synpunkt.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringen förslag. Promemorians förslag innebär att ersättning ska betalas till närboende inom åtta vindkraftverkshöjder från vindkraftsanläggningen.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte haft något att invända mot förslaget.

Villaägarna anser att vindkraftsersättningen bör läggas på en sådan nivå att småhusägare hålls skadeslösa.

OX2 är positiva till förslaget och framhåller att det förenklar beräkningen och underlättar för närboende att förstå vilken ersättning de kan få. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* stödjer förslaget och anför att modellen är administrativt och pedagogiskt enkel.

Energiföretagen, *Green Power Sweden*, *Svensk vindkraftsförening* och *Vattenfall AB* har synpunkter på utformningen av förslaget. *Energiföretagen* framhåller att det finns en oro från branschen att skarpa gränser riskerar att skapa lokala spänningar mellan närboende. En mer linjär avtrappning skulle enligt *Energiföretagen* uppfattas som mer rättvis och har därmed större förutsättningar att bli accepterad, samtidigt som den skulle minska risken för tvister. Utformningen bör enligt *Energiföretagen* ses över så att den inte ökar risken för att den sammanlagda ersättningen når tvåprocentstaket.

Vattenfall AB förordar en mer linjär modell och anser att den kommer att minska gränsdragningsproblematiken mellan närboende. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* anser att den föreslagna utformningen innebär en risk för att de som bor närmast inte upplever att de får en tillräcklig ersättning om taket på två procent nås. De föreslår en modifierad trappa med fem steg.

Skälen för regeringens förslag

Syftet med den modell som föreslås av utredningen är att ersättningen ska öka med vindkraftverkets storlek och minska med avståndet från bostadsbyggnaden. Ersättningsnivån följer därmed vindkraftverkets negativa påverkan. Ljud, skuggor, blinkningar och att vindkraftverk tornar upp sig är störningar som typiskt sett blir större ju närmare verket man bor och ju högre vindkraftverket är.

Den linjära modell som föreslås av utredningen förutsätter att avståndet mellan vindkraftverket och bostadsbyggnaden beräknas precist för varje byggnad. Avståndet och ersättningsnivån ska enligt utredningens förslag fastställas av en myndighet. I promemorian föreslås i stället en trappstegsmodell för beräkning av vindkraftsersättning. Eftersom ersättningen enligt promemorians förslag inte ska fastställas av en myndighet, bedöms en trappstegsmodell göra det enklare för en verksamhetsutövare att förstå vad den ska betala och för byggnadsägaren att förstå vad han eller hon har rätt till.

Om man väljer en trappstegsmodell bör den utformas så att de som typiskt sett påverkas allra mest får högst vindkraftsersättning. Enligt promemorians förslag bör en nivå om 2,5 promille utgöra startpunkt,

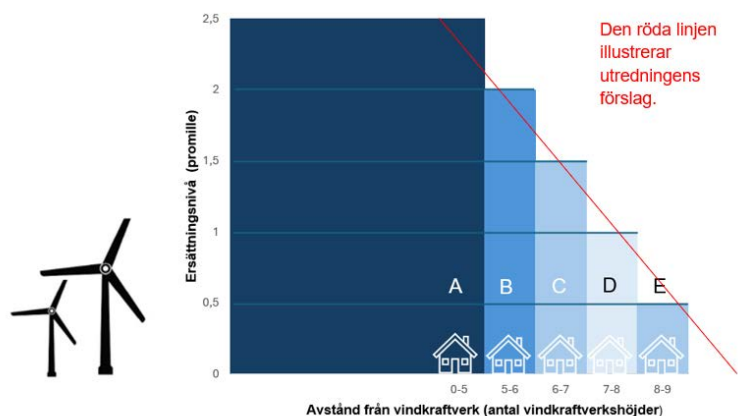
vilket motsvarar utredningens förslag. Promemorians förslag skiljer sig dock från utredningens förslag eftersom promemorians ersättningsnivå ska ges till alla inom 4–5 vindkraftverkshöjder. Både i promemorian och i utredningens betänkande görs bedömningen att nivån om 2,5 promille är rimlig dels i relation till elkostnaden för ett normalstort småhus, dels mot bakgrund av forskning om minskade fastighetsvärden som presenteras av utredningen. Nivån bedöms även vara rimlig i förhållande till vindkraftsparkens totala kostnadsbörda. Regeringen instämmer i utredningens och promemorians bedömning.

Flera remissinstanser har synpunkter på hur trappstegsmodellen bör utformas. Regeringen anser att det är viktigt med en tydlig och enkel modell eftersom det kan förebygga konflikter och förenklar beräkningen av ersättningen. En linjär modell bedöms vara onödigt komplicerad i en reglering som ska gälla mellan enskilda. Den modell som föreslagits av Green Power Sweden och Svensk vindkraftsförening leder till mindre ersättning för närboende inom intervallet fyra till fem vindkraftverkshöjder från anläggningen än enligt regeringens förslag. Regeringen anser att det är viktigt att de som bor närmast anläggningen får en jämförelsevis hög ersättning. En modell med trappsteg som ligger mer i linje med utredningens linjära modell kommer dock troligtvis att uppfattas som mer rättvis. Regeringen anser därför att trappstegen bör modifieras något. Trappan bör därmed utökas med ytterligare ett steg och de olika ersättningsnivåerna bör därför utformas enligt figur 5 nedan.

Vid beräkningen av vindkraftsersättningen för en bostadsbyggnad ska andelen av intäkterna från ett vindkraftverk bestämmas med hänsyn till avståndet mellan mittpunkten i vindkraftverkets torn och den del av bostadsbyggnaden som är närmast vindkraftverket. Andelen bör uppgå

- till 2,5 promille, om avståndet inte överstiger fem gånger vindkraftverkets höjd,
- till 2,0 promille, om avståndet är längre än fem gånger men inte överstiger sex gånger vindkraftverkets höjd,
- till 1,5 promille, om avståndet är längre än sex gånger men inte överstiger sju gånger vindkraftverkets höjd,
- till 1,0 promille, om avståndet är längre än sju gånger men inte överstiger åtta gånger vindkraftverkets höjd,
- till 0,5 promille, om avståndet är längre än åtta gånger men inte överstiger nio gånger vindkraftverkets höjd.

Figur 5 Ersättningsmodell

Källa: Egen illustration.

En vindkraftsanläggnings påverkan på en bostadsbyggnad uppkommer i och med det första vindkraftverket. Ytterligare vindkraftverk innebär en ökad påverkan. Varje tillkommande vindkraftverk får dock antas innebära en mindre tillkommande påverkan än de vindkraftverk som ligger närmare. Om en bostadsbyggnad ligger inom nio vindkraftverkshöjder i förhållande till flera vindkraftsverk i en anläggning, bedöms det därför vara rimligt att byggnadsägaren får rätt till en andel från ytterligare ett vindkraftverk. Vindkraftsersättningen bör omfatta andelar från maximalt två verk och baseras på de två verk som ger rätt till högst ersättning. Någon ersättning för det tredje verket bör byggnadsägaren alltså inte ha rätt till, vilket regeringen bedömer innebära en rimlig avvägning mellan nivån på ersättning som byggnadsägaren får och de kostnader som uppstår för verksamhetsutövaren.

Hur ersättningen ska beräknas om en bostadsbyggnad ligger i närheten av flera verk kan illustreras med följande exempel: en byggnad ligger inom ett avstånd från ett vindkraftverk som inte överstiger

- fem gånger verkets höjd i förhållande till ett verk (2,5 promille),
- sex gånger verkets höjd i förhållande till ett annat verk (2,0 promille), och
- sju gånger verkets höjd i förhållande till ett tredje verk (1,5 promille).

Byggnadsägarens andel av intäkterna är då 2,5 promille från det verk som ligger närmast och 2,0 promille från det andra verket som ligger längre bort, förutsatt att byggnadsägaren äger hundra procent av byggnaden (se avsnitt 5.4.3). Eftersom vindkraftsersättning endast ska betalas för två verk har byggnadsägaren inte rätt till ersättning för det verk som ligger inom sju vindkraftverkshöjder från byggnaden.

Med anledning av synpunkter från *Föreningen rättvisa vindar i Östergötland*, *Villaägarna* och *Föreningen Svenskt Landskapsskydd* bör det betonas att vindkraftsersättningen inte är avsedd att täcka skador för närboende utan att skapa lokal nytta och acceptans samt att vindkraftens

värde ska komma de närboende till del. Förslaget hindrar dock inte att den som anser sig ha drabbats av en skada till följd av en vindkraftsverksamhet får sin sak prövad i allmän domstol. I vilken utsträckning vindkraftsersättning ska beaktas vid en skadeståndsrättslig bedömning är en fråga för domstolarna att i det enskilda fallet ta ställning till.

5.6 Det ska finnas ett tak för den sammanlagda vindkraftsersättningen

Regeringens förslag

En verksamhetsutövare ska inte vara skyldig att för ett intäktsår betala mer än två procent av vindkraftsanläggningens intäkter till de byggnadsägare som har rätt till vindkraftsersättning. Om den sammanlagda vindkraftsersättningen som ska betalas till samtliga byggnadsägare överstiger två procent av vindkraftsanläggningens intäkter, ska ersättningen till varje byggnadsägare sättas ned i proportion till respektive byggnadsägars andel.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag innehåller en regel som anger att det belopp som ska betalas från verksamhetsutövaren som lägst ska vara 1 000 kronor och att lägre belopp ska justeras upp.

Remissinstanserna

Remissutfallet är blandat. *Tekniska verken i Linköping* anser att det är bra att det finns ett tak för den totala ersättningen. *Vattenfall AB* anser att tvåprocentsregeln ger en tydlighet och förutsebarhet. *Fortum Sverige AB* lämnar liknande synpunkter. *OX2*, *SKGS* och *Skogsindustrierna* anser att taket om två procent av vindkraftsanläggningens intäkter kan vara för högt. Flera remissinstanser, däribland *Energiföretagen* och *Fortum Sverige AB*, understryker att det är den samlade kostnaden för alla ersättningar som måste bedömas och som inte får vara så hög att den hämmar investeringsviljan. *Energiföretagen* framhåller att det är avgörande att kostnadsläget inte drivs upp jämfört med våra grannländer.

Några remissinstanser, däribland *SKGS* och *Fortum Sverige AB*, påpekar att det är vanligt med prissäkrade långtidskontrakt (Power Purchase Agreements), vilket kan ge både högre och lägre intäkter jämfört med försäljning på spotmarknaden. *SKGS* menar att ersättningen riskerar att överstiga två procent av den faktiska intäkten om spotpriset överstiger det avtalade priset.

Energimarknadsinspektionen och *Eslövs kommun* bedömer att förslaget kan komma att driva utbyggnad av vindkraft till oexploaterade och mindre tätbefolkade delar av landet. *Malmö stad* har liknande synpunkter. *Villaägarna* anser tvärtom att tvåprocentsregeln gör att det blir attraktivt med tätortsnära vindkraftsetableringar. Organisationen menar att eftersom den

totala vindkraftsersättningen är begränsad till två procent av elproduktionen kan en tätortsnära etablering bli mer lönsam än ett läge längre bort där anslutnings- och byggkostnader kan bli högre. *Naturvårdsverket* anser att tvåprocentsregeln innebär en begränsning av ersättningen till närboende i tätbefolkade områden som riskerar att påverka acceptansen negativt. *Länsstyrelsen i Skåne län* framför en liknande synpunkt. *Uppsala universitet (Juridiska fakulteten och Nationalekonomiska institutionen)* framhåller att den eventuella skada som ett vindkraftverk kan orsaka inte minskar för att det finns många andra hushåll som skadas av samma vindkraftverk.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i sak överens med regeringens, men har en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Tillväxtverket anser att förslaget innebär att det blir dyrare att etablera vindkraft i tätbefolkade områden.

Svenskt Näringsliv framhåller att två procent av intäkterna är en betydande kostnad och kan vara avgörande för lönsamheten, särskilt i södra Sverige där befolkningstätheten är högre.

Statens energimyndighet har motsvarande synpunkt gällande pris-säkrade långtidskontrakt som den som bland annat *SKGS* och *Fortum Sverige AB* lämnat med anledning av utredningens förslag. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* understryker att det är viktigt att taket blir två procent av de faktiska intäkterna.

Skälen för regeringens förslag

Om det finns många bostadsbyggnader runt en vindkraftsanläggning som ger de närboende rätt att ta del av intäkterna från anläggningen, kan det sammanlagda beloppet som verksamhetsutövaren ska betala i vindkraftsersättning bli betydande. I utredningen och i promemorian föreslås därför att det ska sättas ett tak för hur mycket en verksamhetsutövare totalt sett ska vara skyldig att betala. Regeringen är av samma uppfattning. Utan en gräns för hur mycket verksamhetsutövaren kan bli skyldig att betala blir det svårt för denne att planera sin verksamhet ekonomiskt och lönsamheten riskerar att omintetgöras för vindkraftsanläggningar, särskilt i mer tätbebyggda områden. Vindkraft behövs framför allt i södra Sverige, i elområde SE3 och SE4. Eftersom dessa områden är mer tätbefolkade än övriga elområden skulle systemet med intäktsdelning kunna innebära att vindkraftsetablering styrs bort från dessa områden, om det inte införs ett tak för ersättningsskyldigheten.

Utredningen anser att utgångspunkten bör vara att förslagen väsentligt ska öka kommunernas tillstyrkan av vindkraft, men samtidigt inte minska investeringsintresset väsentligt. Utredningen föreslår därför nivån om två procent. Även i promemorian föreslås en nivå om två procent. Några remissinstanser anser att två procent kan vara för högt och framhåller att

det utgör en betydande kostnad. Remissinstanserna har delvis olika uppfattningar om hur utredningens och promemorians förslag skulle påverka etableringen av vindkraft i mer tätbefolkade områden respektive i mer glesbefolkade områden. Mot intresset av att verksamhetsutövaren inte får alltför höga kostnader för vindkraftsersättningar ska vägas intresset av att öka acceptansen för vindkraft, och på så sätt underlätta utbyggnaden av den. Vid en avvägning mellan dessa intressen finner inte regeringen anledning för att göra en annan bedömning än den som görs i utredningens betänkande och promemorian. Nivån om två procent framstår som välavvägd. Regeringen avser att följa hur en begränsning till två procent fungerar och är beredd att återkomma med förslag till justeringar om det behövs.

Med anledning av remissynpunkterna om prissäkrade långtidskontrakt och vikten av att taket för ersättningsskyldigheten faktiskt blir två procent av intäkterna bör det framhållas att regeringens förslag till hur man ska beräkna vindkraftsanläggningens intäkter innebär en justering i förhållande till utredningens förslag, i syfte att komma så nära den faktiska intäkten som möjligt. I vissa fall kan det trots detta vara så att takbeloppet blir högre än två procent av den faktiska intäkten. Det kan dock även vara så att beloppet blir lägre än två procent av den faktiska intäkten. Alternativet är att använda de faktiska intäkterna som utgångspunkt för beräkningen. Detta bedöms dock inte vara tillräckligt transparent eftersom de uppgifter som behövs för att kunna beräkna den faktiska intäkten vanligen regleras i avtal som närboende och allmänheten inte har tillgång till, se avsnitt 5.5.1 ovan. Regeringen bedömer att det är viktigt att systemet är transparent och tillförlitligt och därför bör priserna på dagenföremarknaden användas. Det skulle vara möjligt att inkludera en bestämmelse som innefattar någon form av skälighetsbedömning i vissa fall. Eftersom den ersättningsmodell som föreslås inte innefattar inblandning från någon myndighet bedöms det dock inte vara lämpligt.

Enligt utredningens och promemorians förslag bör ersättningen till byggnadsägare justeras ned proportionellt i förhållande till respektive byggnadsägars andel om den sammanlagda vindkraftsersättningen överskrider två procent av intäkterna från anläggningens elproduktion. Den sammanlagda vindkraftsersättningen ska alltså högst kunna bli två procent av intäkterna. Det är den uppskattade intäkten som är avgörande. Regeringen instämmer i utredningens och promemorians förslag.

Utredningens förslag innehåller en regel som anger att det belopp som ska betalas från verksamhetsutövaren som lägst ska vara 1 000 kronor och att lägre belopp ska justeras upp. I promemorian görs bedömningen att behovet av en sådan regel är begränsat med anledning av promemorians trappstegsmodell. Regeringen instämmer i promemorians bedömning.

5.7 Betalning av vindkraftsersättning

Regeringens förslag

Verksamhetsutövaren ska senast den 1 juli året efter ett intäktsår betala vindkraftsersättning för föregående intäktsår till byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning.

Verksamhetsutövaren ska redovisa för mottagaren hur ersättningen har beräknats.

Begränsningen till två procent av intäkterna och regeln om hur nedsättning till byggnadsägare ska göras när tvåprocentsregeln har tillämpats ska inte gälla om betalning har skett.

Om verksamhetsutövaren ska betala ytterligare vindkraftsersättning till en byggnadsägare efter att betalning har skett och tvåprocentsregeln har tillämpats och nedsättning till byggnadsägarna har gjorts, ska ersättningen till den byggnadsägaren motsvara den ersättning som har betalats till övriga byggnadsägare inom samma avstånd från vindkraftsanläggningen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer inte överens med regeringens. Utredningens förslag innebär att en myndighet ska beräkna och besluta om den andel av intäkterna som byggnadsägarna ska ha rätt till. Betalning ska enligt förslaget ske inom tre månader från det att beslutet fick laga kraft eller tre månader efter att den som ska få intäktsdelning har meddelat tillståndshavaren sina betalningsuppgifter. Utredningens förslag innehåller inte någon bestämmelse om att tvåprocentsregeln inte ska gälla efter verksamhetsutövarens betalning.

Remissinstanserna

Endast en av remissinstanserna har yttrat sig i denna del.

Skatteverket påpekar att det inte framgår vad som ska gälla om till exempel betalning inte sker i tid.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i sak överens med regeringens, men har en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal av remissinstanserna har haft synpunkter på förslaget.

Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen) påpekar att förslaget inte innehåller några bestämmelser om hur en enskild kan gå till väga för att få en prövning av frågor som rör vindkraftsersättning, utebliven betalning eller kretsen av ersättningsberättigade. Därtill noterar hovrätten att förslaget inte innehåller några bestämmelser om tillsynsansvar.

Naturvårdsverket anser att det är angeläget att förtydliga hur eventuella tvister lämpligen bör lösas.

Skälen för regeringens förslag

Regeringens förslag innebär att verksamhetsutövaren själv ska beräkna och betala ut den vindkraftsersättning varje byggnadsägare har rätt till. Det kan inte uteslutas att det inledningsvis kommer krävas en del insatser med att identifiera vilka byggnader som omfattas, vilka andelstal som ska tillämpas och till vem betalning ska ske. Eftersom det enligt den föreslagna modellen inte kommer att tillkomma byggnader som ger rätt till ersättning, annat än om exempelvis nedbrunna byggnader byggs upp eller uppgifter om befintliga byggnader korrigeras eller registreras, bedöms den arbetsinsats som krävs minska kraftigt efter det första året. Vilka bostadsbyggnader som omfattas av rätten till vindkraftsersättning bör stå klart redan på ett ganska tidigt stadium, även om ägarförhållandena förvisso kan ändras. Dessutom bör den föreslagna skyldigheten för byggnadsägare att i sin anmälan lämna de uppgifter som krävs för att ha rätt till ersättning underlätta arbetet.

Verksamhetsutövaren bör ges skäligen tid för att beräkna vindkraftsersättningen och säkerställa att den betalas till rätt byggnadsägare. Tiden för detta kan lämpligen bestämmas till fyra månader, räknat från sista dagen för anmälan. Verksamhetsutövaren bör således senast den 1 juli varje år betala vindkraftsersättning för föregående intäktsår till de byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning.

När det gäller frågan om hur vindkraftsersättningen har beräknats kommer verksamhetsutövaren att ha ett kunskapsöverläge gentemot de ersättningsberättigade. För en ökad transparens bedöms det vara viktigt att verksamhetsutövaren redovisar för byggnadsägaren hur vindkraftsersättningen har beräknats. Om det behövs kan regeringen med stöd av 8 kap. 7 § meddela verkställighetsföreskrifter om hur och när detta bör redovisas.

Med anledning av Skatteverkets remissynpunkt kan det framhållas att en bostadsägare som anser att han eller hon inte har fått den ersättning som lagen ger rätt till på vanligt sätt kan framställa ett betalningskrav gentemot verksamhetsutövaren. På samma sätt förhåller det sig om verksamhetsutövaren anser sig ha rätt att återkräva betalning från ägaren av en bostadsbyggnad. Ytterst får sådana krav prövas av allmän domstol.

Det saknas anledning att ålägga någon myndighet ett tillsynsansvar över den nya lagen.

Det kan uppkomma situationer när verksamhetsutövaren har betalat vindkraftsersättningar till närboende och det framkommer att en byggnad har förbisetts eller att rätt belopp inte har betalats. Det kan även finnas en pågående tvist om vindkraftsersättning som resulterar i att verksamhetsutövaren behöver betala ersättning till ytterligare en byggnadsägare. Om tvåprocentsregeln har använts skulle ersättningen till byggnadsägaren i dessa fall kunna påverka den ersättning som övriga byggnadsägare har fått. För att undvika situationer där verksamhetsutövaren vid eventuella felaktigheter och förbiseenden behöver räkna om ersättningen och kräva tillbaka pengar från byggnadsägare föreslås i promemorian att regeln inte ska gälla om verksamhetsutövaren har betalat. Regeringen instämmer i promemorians förslag.

Verksamhetsutövaren får i dessa fall stå för risken för felaktigheter, vilket i enstaka fall kan leda till att ersättningen sammanlagt blir högre än

två procent av vindkraftsanläggningens uppskattade intäkter. Förslaget har ingen motsvarighet i utredningens förslag. Eftersom lagen i stor utsträckning ska tillämpas av enskilda anser regeringen att en sådan regel behövs för att så långt som möjligt undvika ökad administration, vilket i längden även förebygger tvister. Vindkraftsansättning till en tillkommande byggnadsägare ska motsvara den ersättning som har betalats till övriga byggnadsägare inom samma avstånd från vindkraftsanläggningen.

5.8 Vindkraftsansättningen ska vara skattefri till viss del

Regeringens förslag

Vindkraftsansättningen ska vara skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad.

Utredningens förslag

Utredningen har inte lämnat något författningsförslag om skattefrihet, men utredningen föreslår att om den byggnad som berättigar till intäktsdelning räknas som privatbostadsfastighet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) bör intäktsdelningen göras skattefri för mottagaren.

Remissinstanserna

De remissinstanser som yttrar sig över förslaget tillstyrker det.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De remissinstanser som yttrar sig över förslaget tillstyrker det eller har inte haft några invändningar mot det.

Green Power Sweden, Svensk vindkraftsförening och Vattenfall AB lyfter frågan om vindkraftsansättning ska ses som en avdragsgill kostnad för verksamhetsutövarna i inkomstslaget näringsverksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Vid inkomstbeskattningen gäller att en inkomst som kan hänföras till något inkomstslag är skattepliktig om inte annat är särskilt reglerat. Vindkraftsansättning kan hänföras antingen till inkomstslaget kapital eller inkomstslaget näringsverksamhet. Avgörande för vilket inkomstslag som blir aktuellt är om bostadsbyggnaden utgör en privatbostad och därmed ingår i en privatbostadsfastighet eller om den hör till en näringsfastighet. Om bostadsbyggnaden utgör en privatbostad kommer inkomsten att hänföras till inkomstslaget kapital. En privatbostad är exempelvis ett småhus eller en ägarlägenhet som till övervägande del används som permanent boende

eller fritidsbostad av ägaren eller någon närstående. Alla fastigheter som inte är en privatbostadsfastighet är näringsfastigheter. Det kan till exempel vara fråga om ett hyreshus. Hyresinkomster och annan avkastning från en näringsfastighet beskattas alltid som inkomst av näringsverksamhet.

I 8 kap. inkomstskattelagen finns bestämmelser om att vissa inkomster är skattefria vid inkomstbeskattningen. Enligt 8 kap. 22 § inkomstskattelagen är försäkringsersättningar och andra ersättningar för skada eller liknande på tillgångar skattefria. Sådan ersättning är dock inte skattefri till den del den avser tillgångar i näringsverksamhet eller på något annat sätt avser en inkomst eller en utgift i näringsverksamhet. Försäkringsersättningar och andra ersättningar för skada gäller inte enbart vid fysisk skada, utan även om det är en ekonomisk skada i form av en tillgång som minskat i värde.

I promemorian anges att vindkraftsansättning till exempel kan bidra till att motverka eventuella negativa effekter som en utbyggnad av vindkraft kan medföra, såsom värdeminskning på byggnaderna. Detta kan anses tala för att även vindkraftsansättning, i likhet med viss skadeersättning, bör vara skattefri. Om vindkraftsansättning är skattefri innebär det vidare att en byggnadsägare som har rätt till ersättning kan tillgodogöra sig hela ersättningen utan skattebortfall. Det innebär i sin tur att syftet med lagstiftningen, att främja utbyggnaden av vindkraft genom att ge ägare till bostadsbyggnader som ligger nära en vindkraftsanläggning rätt till en andel av intäkterna från anläggningen, kan uppnås på ett mer effektivt sätt. I promemorian görs bedömningen att vindkraftsansättning därför bör vara skattefri i vissa fall. Skattefriheten bör dock enligt förslaget i promemorian begränsas till sådan vindkraftsansättning som betalas till ägare av privatbostäder och inte omfatta vindkraftsansättning som är inkomst i en bedriven näringsverksamhet. En lämplig gränsdragning för skattefriheten bedöms därför vara att ersättningen är skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad. Med privatbostad avses enligt 2 kap. 8 § inkomstskattelagen, såvitt nu är aktuellt, ett småhus som till övervägande del används eller är avsett att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad. Ett småhus som är inrättat till bostad åt två familjer räknas som privatbostad om det till väsentlig del används eller är avsett att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad. En ägarlägenhet som till övervägande del används eller är avsedd att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad utgör också en privatbostad. Regeringen instämmer i promemorians bedömning och förslag. En skattefri ersättning säkerställer att den fulla summan når den närboende, vilket maximerar den positiva effekten och stärker relationen mellan verksamhetsutövare och lokalsamhälle.

Frågan om vindkraftsansättning ska ses som en avdragsgill kostnad i inkomstlagets näringsverksamhet för verksamhetsutövarna får prövas inom ramen för det skatterättsliga regelverket.

5.9 Rätten till vindkraftsersättning preskriberas efter tre år

Regeringens förslag

Rätten till vindkraftsersättning ska upphöra tre år efter den tidpunkt då betalning ska ha skett, om inte preskriptionstiden avbryts dessförinnan.

Utredningens förslag

Utredningen lämnar inget förslag i denna del.

Remissinstanserna

Ingen av remissinstanserna har yttrat sig i fråga om preskription.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig särskilt i denna del. *Energi-företagen* och *Vattenfall AB* anser att tre års preskriptionstid är en rimlig avvägning. *Villaägarna* anser att tre år är en för kort preskriptionsfrist.

Skälen för regeringens förslag

Utan en särskild reglering av preskriptionstiden gäller att en fordran på vindkraftsersättning preskriberas tio år efter dess tillkomst, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan, se 2 § preskriptionslagen (1981:130). Bestämmelser om preskription syftar bland annat till att säkerställa att skuldförhållanden regleras så snart som möjligt. Genom bestämmelserna sätts en yttersta tidsgräns för hur länge ett skuldförhållande kan lämnas oreglerat. Ju längre tiden går desto svårare blir det normalt sett för borgenären att bevisa att sitt anspråk är befogat och för gäldenären att framställa de invändningar som kan vara befogade (prop. 1976/77:5, s. 32–34).

Verksamhetsutövaren behöver i så god tid som möjligt kunna bedöma hur stor andel av intäkterna som ska delas med byggnadsägare för att kunna ta ekonomiska beslut rörande sin verksamhet. Verksamhetsutövaren måste kunna räkna med att inte behöva utsättas för ekonomiska krav som härrör från händelser som ligger en avsevärd tid tillbaka. Det bedöms vara angeläget att parterna klarar ut sina ekonomiska förhållanden så snart som möjligt. Förvisso innebär den anmälningsplikt för byggnadsägare som föreslås att verksamhetsutövare på ett tidigt stadium kommer att veta hur många byggnadsägare som intäkten ska delas med. Det kan dock hända att verksamhetsutövaren missar att betala ut till någon byggnadsägare eller betalar ut ett felaktigt belopp. Så kan särskilt bli fallet om det finns många byggnadsägare inom ett visst område.

I promemorian görs bedömningen att det inte är lämpligt med den preskriptionsfrist om tio år som gäller enligt preskriptionslagen. I stället

föreslås en preskriptionsfrist om tre år. Det är fråga om så kallad specialpreskription som föreslås tillämpas i stället för de allmänna bestämmelserna i preskriptionslagen.

Regeringen anser att det för de årsvisa kraven på vindkraftsersättning bör gälla en kortare preskriptionsfrist än den som gäller i allmänhet och att förslaget i promemorian är väl avvägt. Rätten till vindkraftsersättning bör således upphöra tre år efter den tidpunkt som betalning ska ha gjorts, om inte preskriptionstiden avbryts dessförinnan.

Bestämmelser om preskriptionsavbrott och preskription i övrigt finns i preskriptionslagen.

5.10 Regleringen av ändamålen för tillhandahållande av uppgifter från fastighetsregistret är tillräcklig

Regeringens bedömning

Det behövs ingen ytterligare reglering i fråga om ändamålen för att tillhandahålla uppgifter enligt lagen om fastighetsregister.

Utredningens bedömning

Utredningen gör ingen bedömning i denna del.

Remissinstanserna

Ingen av remissinstanserna har yttrat sig om ändamålen för att tillhandahålla uppgifter enligt lagen om fastighetsregister.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Endast en remissinstans har yttrat sig i denna del.

Lantmäteriet instämmer i promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

För att kontrollera om en byggnadsägare har rätt till vindkraftsersättning behöver verksamhetsutövare ha tillgång till uppgifter i fastighetsregistret. Enligt lagen (2000:224) om fastighetsregister ska registret i fråga om personuppgifter ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för kreditgivning, försäkringsgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut. I promemorians görs bedömningen att regleringen i fråga om ändamålen för tillhandahållande av uppgifter bedöms vara tillräcklig. *Lantmäteriet* instämmer i den bedömningen. Regeringen instämmer i promemorians bedömning.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Den nya lagen och lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Den nya lagen ska inte tillämpas i fråga om vindkraftsanläggningar vars tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken har fått laga kraft före ikraftträdandet. Lagen tillämpas dock på sådana vindkraftsanläggningar som en kommun har tillstyrkt enligt 16 kap. 4 § miljöbalken efter den 6 november 2025.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer inte överens med regeringens. Utredningens förslag innehåller inget datum för ikraftträdande. Utredningen föreslår att reglerna ska gälla för vindkraftverk vars tillstånd enligt miljöbalken fått laga kraft efter den 31 maj 2023. I utredningen anges dock att befintliga vindkraftsanläggningar inte ska omfattas av förslaget.

Remissinstanserna

Remissutfallet är blandat bland de som har yttrat sig över övergångsbestämmelserna.

Flera remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket* och *Umeå universitet*, är positiva till förslaget att befintliga vindkraftverk inte ska omfattas av de nya reglerna. *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* ifrågasätter om det är lämpligt att vindkraftverk vars miljötillstånd fått laga kraft redan efter den 31 maj 2023 ska träffas av reglerna eftersom projektens finansiering sedan länge har stått klart. *SR Energy* och *Malmö stad* framför liknande synpunkter.

Villaägarna, *Föreningen Sveriges Vatten- och vindkraftskommuner och regioner*, *Länsstyrelsen i Gävleborgs län*, *Uppvidinge kommun* och *Örn-sköldsviks kommun* anser att även anläggningar som fått tillstånd före den 31 maj 2023 ska omfattas av reglerna. *Malung-Sälens kommun* anser att det bör finnas någon form av övergångsbestämmelser som tar sikte på befintlig vindkraft.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås att ikraftträdandedatumet ska vara den 1 juli 2026. Promemorians förslag innehåller två alternativa övergångsbestämmelser. Det första alternativet innebär att lagen inte ska tillämpas på vindkraftsanläggningar som har fått tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken före ikraftträdandet av den nya lagen. Det andra alternativet är att låta regleringen gälla för alla anläggningar för vilka kommunen lämnat sin tillstyrkan efter den 6 november 2025.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig särskilt i denna del.

Green Power Sweden och *Svensk vindkraftsförening* samt *OX2* anser att övergångsbestämmelsen som innebär att lagen ska tillämpas på verksamheter som har fått tillstånd efter ikraftträdandet bör förtydligas så att det framgår att den avser tillstånd som har fått laga kraft.

Naturskyddsföreningen anser att verksamhetsutövare för befintliga anläggningar bör omfattas av skyldigheten att dela intäkter. *Green Power Sweden* och *Svensk vindkraftsförening* är positiva till att endast anläggningar som fått tillstånd efter ikraftträdandet ska omfattas av den nya lagen.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande

De lagändringar som föreslås syftar till att skapa lokal acceptans och att främja utbyggnaden av vindkraft. Regeringen anser att det är angeläget att förslagen kan träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2026.

Den nya lagen bör som huvudregel endast gälla vindkraftsanläggningar vars tillstånd har fått laga kraft efter ikraftträdandet

Förslaget innebär att verksamhetsutövare åläggs att betala vindkraftsersättning till närboende. Enligt utredningens och promemorians förslag bör inte verksamhetsutövare för befintliga verksamheter omfattas av skyldigheten att dela intäkter. Det bedöms vara viktigt med en särskild reglering för att tydliggöra vilka anläggningar som ska omfattas.

När det gäller befintliga verksamheter bör det beaktas att införandet av ett system med intäktsdelning innebär att förutsättningarna för dessa verksamheter skulle ändras i efterhand. Finansieringen av befintliga anläggningar har redan beslutats. Arrendekostnaden till markägaren är i regel avtalad för hela vindkraftsanläggningens livstid. Majoriteten av produktionen säljs med Power Purchase Agreements med i huvudsak fasta elpriser på en löptid om 8–15 år. Det innebär att många projekt karaktäriseras av låg risk och låg avkastning. De kostnadshöjningar som vindkraftsersättningen för med sig för befintliga verksamheter riskerar att minska, eller i värsta fall utradera, lönsamheten i redan genomförda projekt. Om nya ersättningssystem som omfattar befintlig vindkraft skulle införas skulle det också signalera att framtida investeringar i Sverige behöver beakta att regulatoriska fördyringar kan komma att ske under vindkraftsanläggningens livstid. Det skulle innebära att investeringar beläggs med en riskpremie. Premien skulle förmodligen bli relativt hög, eftersom regulatoriska och politiska risker rankas högt i studier om vilka faktorer som påverkar investerare i kraftproduktion. Om vindkraftsanläggningar som redan har tillstånd skulle omfattas av förslaget, skulle det riskera att väsentligt minska investeringsintresset för framtida vindkraft i Sverige. Förutsättningarna för att driva befintliga verksamheter bör därför inte ändras i efterhand.

I promemorian lämnas två alternativa förslag på övergångsbestämmelser. Det första alternativet innebär att reglerna inte ska gälla i fråga om

vindkraftsanläggningar som har fått tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken före ikraftträdandet av den nya lagen. Enligt det andra alternativet ska reglerna gälla för alla anläggningar för vilka kommunen lämnat sin tillstyrkan efter den 6 november 2025, vilket är den dag då promemorian remitterades. Enligt det andra alternativet skulle de anläggningar som kommunen tillstyrkt dessförinnan exkluderas från skyldigheten att utge ersättning trots att vindkraftsanläggningens tillstånd vunnit laga kraft först efter ikraftträdandet. För anläggningar som har fått sitt tillstånd efter en tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken finns det vidare inte alltid någon kommunal tillstyrkan. Regeringen anser att det som huvudregel är lämpligt att utgå från när vindkraftsanläggningen fick sitt tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken, enligt det första alternativet i promemorian. Det innebär störst förutsebarhet för verksamhetsutövarna.

Promemorian remitterades den 6 november 2025. Regeringen anser att verksamhetsutövarna efter detta har haft möjlighet att ta höjd för skyldigheter som följer av den föreslagna nya lagen. Kommuner kan även ha tillstyrkt vindkraftsanläggningar i tron om att verksamhetsutövarna ska omfattas av skyldigheten att betala vindkraftsansättning. Det bedöms därför vara rimligt att övergångsbestämmelsen utformas så att även de anläggningar som kommunen har tillstyrkt efter den 6 november 2025 omfattas av den nya lagen, även om verksamheten har fått sitt miljötillstånd före ikraftträdandet.

Green Power Sweden och *Svensk vindkraftsförening* anser att det bör förtydligas att bestämmelsen avser tillstånd som har fått laga kraft. Regeringen instämmer i den synpunkten.

7 Konsekvenser

7.1 Problemet och vilken förändring som eftersträvas

Sverige behöver en kraftfull utbyggnad av ny fossilfri elproduktion. Vindkraften kan på kort sikt stå för majoriteten av denna utbyggnad. En fortsatt utbyggnad av vindkraft är därför viktig för att inte tappa takten med elektrifieringen och för att uppnå målet om nettonollutsläpp senast 2045.

Tillstånd till vindkraftsanläggningar förutsätter en kommunal tillstyrkan. Sedan slutet av 2010-talet har såväl antalet som andelen projekt som kommuner tillstyrker minskat kraftigt. För att en tillräcklig utbyggnad av fossilfri elproduktion ska kunna komma till stånd behöver denna utveckling vändas.

Förslaget om vindkraftsansättning syftar till att skapa lokal nytta från vindkraft och därigenom ökad lokal acceptans för en fortsatt utbyggnad av landbaserad och kustnära vindkraft. I detta avsnitt beskrivs och analyseras konsekvenserna av förslaget.

I fråga om förslagets ändamålsenlighet bör det nämnas att regeringen även vidtar andra åtgärder för att främja utbyggnaden av vindkraft. Utöver förslaget om ersättning till närboende vid vindkraftsanläggningar har

regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, s. 22) anvisat medel för ett kommunalt stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar. Det innebär att kommunerna ges ett ekonomiskt incitament för att tillstyrka vindkraftsprojekt. Utöver detta bedömer regeringen att en möjlighet till inlösen av fastigheter intill en ny vindkraftsanläggning, såsom föreslagits av utredningen, behöver utredas vidare. Regeringen avser att återkomma i denna fråga.

7.2 Förslaget i korthet

Förslaget innebär att en ny lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar införs. Verksamhetsutövare för vindkraftsanläggningar ska vara skyldiga att dela intäkterna från anläggningen med ägare av närliggande bostadsbyggnader. Skyldigheten att dela intäkter gäller för nya verksamheter och verksamhetsutövare för befintliga anläggningar som får ett nytt tillstånd eller ett ändringstillstånd. Vindkraftsersättning ska vara skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad.

7.3 Alternativ

Alternativet till att införa ett system med intäktsdelning är att inte införa några regler alls eller att införa en annan ersättningsmodell. Konsekvenserna av att inte vidta några åtgärder för ökad kompensation till närboende bedöms innebära att graden av kommunalt tillstyrkande av nya vindkraftsprojekt kommer att ligga kvar på dagens låga nivå eller sjunka ytterligare.

Ett alternativ till den modell med vindkraftsersättning som nu föreslås vore att, i enlighet med utredningens förslag, införa en reglering där en myndighet beslutar om vilka byggnadsägare som har rätt att ta del av intäkterna från en vindkraftsanläggning och ålägger verksamhetsutövaren att betala ersättning till dessa. Som redogjorts för i avsnitt 5.1 skulle den modell som föreslås av utredningen vara mycket kostsam. Regeringen bedömer därför att promemorians förslag är både mer effektivt och samhällsekonomiskt motiverat jämfört med utredningens förslag med en myndighetsmodell.

Ett alternativ till ersättning till närboende är att, i stället för vindkraftsersättning, låta en större andel av vindkraftsanläggningarnas intäkter gå till så kallade bygdemedel och därmed till sådan verksamhet i lokalsamhället som skapar lokala mervärden. Detta förekommer sedan en tid, men det har inte visat sig skapa tillräcklig lokal nytta för att uppnå en ökad acceptans för vindkraftsutbyggnad.

7.4 Vilka som berörs av förslaget

Förslaget berör i huvudsak verksamhetsutövare för vindkraftsanläggningar och närboende till vindkraftsanläggningar. Även kommunerna, mark- och miljödomstolarna och miljöprövningsdelegationerna inom länsstyrelserna, Skatteverket, Lantmäteriet, Kronofogdemyndigheten och

de allmänna domstolarna berörs i viss utsträckning. På vilket sätt de berörs av förslaget framgår av avsnitt 7.6–7.9 nedan.

7.5 Konsekvenser för samhället, klimatet och miljön

När kompensation genom vindkraftsansättning till närboende finns på plats förväntas kommuner lämna sitt medgivande till etablering av vindkraft i större utsträckning än idag. Förslaget bedöms kunna bidra till utbyggnaden av vindkraft. För att Sverige ska nå sina klimatmål och möjliggöra industrins omställning och utveckling i hela landet behövs en kraftfull utbyggnad av fossilfri elproduktion. För att möjliggöra samhällets omställning till klimatneutralitet är alla fossilfria energikällor nödvändiga. En sådan utbyggnad av vindkraft är av betydelse för att påskynda elektrifieringen och uppnå målet om nettonollutsläpp senast 2045.

Fler vindkraftverk kan samtidigt ha negativa miljökonsekvenser i form av påverkan på bland annat växt- och djurliv, friluftsliv, kulturmiljö och rennäringen. Dessa frågor prövas inom ramen för tillståndsprövningen, det vill säga när det avgörs huruvida verksamhetsutövaren ska få tillstånd till en vindkraftsanläggning enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Lagen föreslås även omfatta befintliga verksamheter för vilka verksamhetsutövaren ansöker om ett nytt tillstånd eller en tillståndspliktig ändring av verksamheten. Ett argument för att inte låta regleringen omfatta nya tillstånd och ändringstillstånd för befintliga anläggningar är att det kan motverka intresset av att genomföra miljöförbättrande åtgärder i form av uppgraderingar eller effektiviseringar av vindkraftsanläggningar under verksamhetens tillståndstid. Sådana uppgraderingar eller effektiviseringar kan dock i viss utsträckning förväntas vara anmälningspliktiga och kommer i så fall inte innebära att verksamheten ska omfattas av den föreslagna lagen. På grund av de vinster som kan uppnås med att genomföra uppgraderingar bedöms det inte sannolikt att verksamhetsutövare kommer att avstå från att utföra ändringar av verksamheten för att undvika att omfattas av den föreslagna lagen.

När det gäller påverkan på samhället kan ökad utbyggnad av vindkraft leda till fler arbetstillfällen, ökade skatteintäkter och ekonomisk utveckling. Detta gäller dock främst andra platser än i de områden där vindkraften etableras.

Vindkraften är idag ojämnt fördelad över landet. Förekomsten av vindkraft är lägre i södra Sverige, där nya vindkraftsetableringar har avstyrkts i högre utsträckning. Samtidigt är det i södra Sverige som det framtida behovet av ny elproduktion är störst. Den föreslagna lagen skulle kunna medföra en jämnare geografisk spridning av etablering av ny vindkraft, och därmed ökad elproduktion inom elområde SE3 och SE4. Huruvida en plats är lämplig för en vindkraftsetablering eller inte kommer dock även fortsättningsvis avgöras inom ramen för tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Regeln om att en verksamhetsutövare högst kan bli skyldig att betala två procent av hela vindkraftsanläggningens intäkter i vindkraftsansättning gör att ersättningsmodellen i begränsad utsträckning påverkar den ekonomiska möjligheten att etablera vindkraft i mer tätbefolkade

områden. Det kan dock bli så att ersättningen till respektive närboende i dessa områden blir lägre än i mer glesbefolkade områden om takbeloppet om två procent nås. Regeringen anser dock att alternativet att inte ha någon gräns skulle riskera att omöjliggöra vindkraft i tätbefolkade områden och regeln bedöms därför vara nödvändig.

7.6 Konsekvenser för enskilda

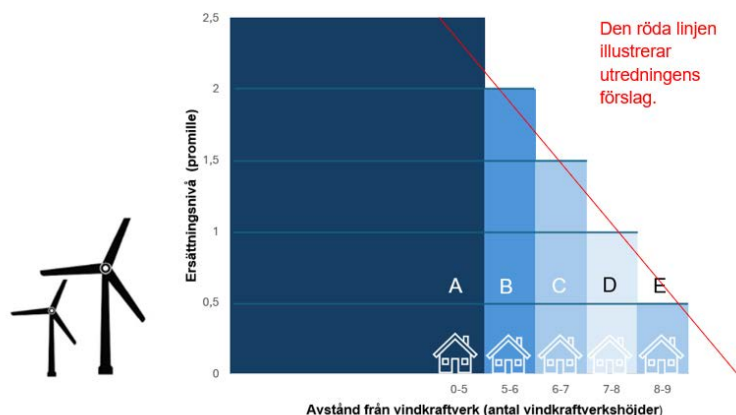
7.6.1 Konsekvenser för närboende och närsamhället

Förslaget innebär att närboende får rätt att ta del av de intäkter som ett vindkraftverk ger om avståndet mellan byggnaden och ett vindkraftverk i anläggningen motsvarar högst nio gånger verkets höjd.

Förslaget att ägare av närliggande bostadsbyggnader ska anmäla sin bostadsbyggnad till verksamhetsutövaren för att få rätt till vindkraftsersättning innebär att en administrativ uppgift läggs på de närboende. Bördan bedöms dock inte bli särskilt betungande. Dessutom kan parterna avtala om huruvida en anmälan behöver göras. Alternativet är att verksamhetsutövaren skulle ansvara för att identifiera närboende och inhämta de uppgifter som krävs för att betala ut vindkraftsersättningen samt att hålla sig uppdaterad om eventuella förändringar av ägarförhållanden, betalningsuppgifter och liknande. En sådan ordning skulle medföra en större risk för felaktiga utbetalningar och återbetalningskrav. Den administrativa bördan för närboende skulle också endast minska marginellt eftersom de fortfarande skulle behöva lämna vissa uppgifter till verksamhetsutövaren.

Vindkraftsersättningens storlek beror på intäkterna från den el som produceras och på vilket avstånd från ett vindkraftverk som bostadsbyggnaden ligger. Beroende på hur mycket el som produceras kan intäkten för byggnadsägaren variera.

Figur 7.1 Ersättningsmodell

Källa: Egen illustration.

Under arbetet med betänkandet lät Incitamentsutredningen beräkna storleken på den ersättning som utredningens förslag skulle kunna innebära för en närboende. Utredningen presenterade olika alternativ för ersättnings storlek beroende på förväntat elpris och avstånd till närmaste vindkraftverk. Med utgångspunkt i utredningens antaganden om vindkraftverkets produktion, antal fullasttimmar, elprisscenarier och viktning av intäkten skulle den modell för vindkraftersättning som nu föreslås ge ersättning till byggnadsägare inom de fyra föreslagna intervallen enligt vad som framgår av tabell 7.2. Eftersom ersättning kan betalas för upp till två verk kan beloppet bli dubbelt så stort som det som anges i tabellen.

Tabell 7.2 Vindkraftersättning från ett vindkraftverk vid tre olika elprisscenarier

Kronor

Intervall	40 öre/kWh	70 öre/kWh	100 öre/kWh
A	13 500	23 600	33 800
B	10 800	18 900	27 000
C	8 100	14 200	20 200
D	5 400	9 400	13 500
E	2 700	4 700	6 800

Anm.: Intervallen A–E relaterar till markeringarna i figur 7.1. Beloppen har avrundats till närmaste hundratal. Beräkningarna avser ett 6 MW-verk med 3 000 fullasttimmar per år. Elpriserna avser genomsnittliga årspriser på spotmarknaden. De tre elprisscenarierna bygger på Svenska kraftnäts prognos och genomsnittliga priser 2020–2022. Intäkten viktas med 0,75 eftersom vindkraftens produktion samvarierar negativt med spotpriset (capture rate). Hur beräkningen gjorts framgår av SOU 2023:18, del 2, bilaga 10.

Ersättningen med utgångspunkt i de genomsnittliga elpriserna inom respektive elprisområde under år 2024 illustreras i tabell 7.3 nedan.

**Tabell 7.3 Vindkraftersättning från ett vindkraftverk vid 2024 års
genomsnittliga elpriser**

Kronor				
Intervall	29 öre/kWh (SE1)	28 öre/kWh (SE2)	41 öre/kWh (SE3)	57 öre/kWh (SE4)
A	9 700	9 500	13 800	19 200
B	7 700	7 600	11 000	15 400
C	5 800	5 700	8 300	11 500
D	3 900	3 800	5 500	7 700
E	1 900	1 900	2 800	3 800

Anm.: Intervallen A–E relaterar till markeringarna i figur 7.1. Beloppen har avrundats till närmaste hundratal. Beräkningarna avser ett 6 MW-verk med 3 000 fullasttimmar per år. Elpriserna avser genomsnittliga årspriser på spotmarknaden. Intäkten viktas med 0,75 eftersom vindkraftens produktion samvarierar negativt med spotpriset (capture rate).

Om en byggnad som omfattas av lagen utgör en privatbostad är vindkraftsersättningen skattefri för mottagaren. Intäkten bedöms öka fastighetsvärdet i sådan omfattning att den kompenserar för eventuell negativ påverkan på fastighetsvärdena till följd av störningar från vindkraftsanläggningen.

Hur många byggnadsägare som kommer att omfattas av rätten till vindkraftsersättning är svårt att uppskatta. Det beror på hur många nya vindkraftsanläggningar som etableras och var dessa lokaliseras samt hur många nya tillstånd och ändringstillstånd som söks för befintliga anläggningar.

En följd av förslaget är att intäkterna från en vindkraftsverksamhet återförs till den plats där elproduktionen sker. Att vindkraftens värde kommer närboende till del stärker den lokala nyttan och är viktigt för att bidra till den lokala acceptansen för vindkraft och den upplevda rättvisan i närsamhället.

7.6.2 Konsekvenser för övriga enskilda

Eftersom landbaserad vindkraft har betydligt lägre produktionskostnader än andra kraftslag kan en ökad mängd vindkraft i elsystemet bidra till lägre elpriser, vilket skulle gynna elkonsumenterna.

Förslaget påverkar inte samrådsförfarandet och tillståndprocessen enligt miljöbalken där enskilda har möjlighet att framföra synpunkter.

7.7 Konsekvenser för vindkraftsbranschen

7.7.1 Konsekvenser för verksamhetsutövare

Det finns ungefär 840 aktörer som äger vindkraftverk i Sverige idag. Hur många och vilka av dessa som direkt påverkas av förslaget är svårt att förutsäga eftersom det framför allt är nya vindkraftsanläggningar som kommer att omfattas.

Förslaget bedöms bidra till att den lokala acceptansen för vindkraft kommer att öka och att kommunerna i större utsträckning kommer att

tillstyrka nya vindkraftsprojekt. Därmed antas också tillståndsprocessen, inklusive samråd, kommunal tillstyrkan och miljöprövning, bli smidigare för verksamhetsutövarna. Förslaget bedöms också innebära att färre tillstånd överklagas, vilket är tids- och resurssparande för verksamhetsutövarna.

Samtidigt kommer den föreslagna regleringen att ge upphov till en del administrativt arbete med att ta ställning till vilka som ska omfattas av rätten till vindkraftsersättning samt med beräkning och betalning av ersättningen. Skyldigheten för närboende att till verksamhetsutövaren årligen anmäla sina bostadsbyggnader för att ha rätt till vindkraftsersättning bedöms underlätta verksamhetsutövarnas administrativa börda. Det finns även en möjlighet för verksamhetsutövaren och byggnadsägaren att avtala om hur anmälningsskyldigheten ska uppfyllas. Information om berörda bostadsbyggnaders geografiska placering finns tillgänglig i fastighetsregistret. Avståndet till dessa från vindkraftverken kan beräknas med hjälp av kartverktyg. Om inga ändringar sker i form av att byggnader förstörs eller inte längre är inrättade till bostad, kommer arbetet med att bedöma vilka bostadsbyggnader som ger rätt till vindkraftsersättning främst vara kopplat till ett inledande tillfälle. Ändringar i form av ägarbyten och liknande kan förekomma, men som förslaget är utformat är det ägarskapet vid utgången av intäktsåret som avgör vem som är rätt betalningsmottagare.

Omfattningen av verksamhetsutövarens administrativa hantering av vindkraftsersättningen kommer att variera bland annat beroende på vindkraftsanläggningens utbredning och hur många ersättningsberättigade som finns i området. Den trappstegsmodell för hur vindkraftsersättning ska beräknas som föreslås bedöms underlätta administrationen jämfört med utredningens förslag om linjärt avtagande ersättning med individuell beräkning för respektive bostadsbyggnad. Modellen innebär att verksamhetsutövarna i de flesta fall inte behöver räkna ut exakt hur långt från ett vindkraftverk respektive byggnad ligger. Det räcker att säkerställa att byggnaden ligger inom ett visst intervall. Ett visst arbete kommer dock att krävas med att hålla uppgifter uppdaterade.

Vissa verksamhetsutövare, framför allt de större företagen, bedöms kunna sköta den administrativa hanteringen i egen kapacitet, medan andra sannolikt kommer att kunna köpa tjänsterna. Utöver arbetet med att fastställa och betala ut ersättning kan det komma att krävas kommunikation om vindkraftsersättningen från verksamhetsutövarens sida. Detta ställer krav på tydlighet och transparens, inte minst för att minska risken för domstolsprocesser som annars skulle bli ytterligare betungande för verksamhetsutövarna.

När det gäller vindkraftsersättningens storlek innebär förslaget att verksamhetsutövare i de flesta fall är skyldiga att betala högst två procent av intäkten från hela anläggningens elproduktion. De tillkommande kostnaderna i form av administrativ hantering för verksamhetsutövarna bedöms vara marginella. Sammantaget bedöms kostnaderna vara väl avvägda och balanserade, särskilt mot bakgrund av att förutsättningarna för nya vindkraftsanläggningar att komma till stand förbättras.

Enligt förslaget ska vindkraftverkets intäkter uppskattas till ett schablonbelopp. Syftet är att förenkla beräkningen av den faktiska intäkten. Beroende på hur beräkningsmodellen relaterar till den faktiska intäkten

kan förslaget få olika effekt för olika verksamhetsutövare. För att säkerställa att den uppskattade intäkten ska vara så rättvisande som möjligt ska uppskattningen göras utifrån priserna på dagenföremarknaden för det elområde där elen matas in.

Enligt utredningens förslag kommer den genomsnittliga kostnaden för vindkraftsersättning för en vindkraftspark i södra Sverige (SE3 och SE4) motsvara 0,9 procent av intäkterna. För en park i norra Sverige (SE1 och SE2) skulle den genomsnittliga kostnaden motsvara 0,2 procent av intäkterna. För alla parker skulle siffran bli 0,5 procent. Förslaget bedöms också innebära en ökad produktionskostnad med mellan 0,24 och 0,80 öre per producerad kilowattimme. Den trappstegsmodell och de ersättningsnivåer som föreslås i detta lagstiftningsärende skiljer sig från utredningens förslag. Bedömningen är dock att de totala kostnaderna för vindkraftsersättning endast kommer att vara marginellt högre än utredningens förslag.

I utredningen görs bedömningen att en ökad kostnad för branschen genom intäktsdelning på upp till två procent av intäkterna var rimlig för att bibehålla investeringsviljan. Sedan utredningen lämnade sitt betänkande har det tillkommit en rad marknadsmässiga faktorer i form av höjd fastighetsskatt, balansavgifter i elsystemet och allmän prisutveckling, som särskilt belastar vindkraften. Detta har, utifrån inkomna remissvar, gett anledning att överväga en lägre nivå. Vid en samlad bedömning framstår nivån om två procent alltså som rimlig. En högre nivå skulle sannolikt ha en negativ påverkan på viljan att investera i vindkraft i Sverige och riskera att driva verksamhetsutövare till andra länder.

7.7.2 Särskild hänsyn till små företag

Den administrativa börda som förslaget kommer att innebära för verksamhetsutövare kan relativt sett bli mer betungande för små företag än för stora. Verksamhetsutövarnas arbete skulle kunna underlättas genom utveckling av standardiserade lösningar och digitala system för att enkelt hantera administrationen. En sådan utveckling bör vara marknadsdriven och innebär en möjlighet för mindre tjänsteföretag. Sådana lösningar skulle dessutom främst underlätta för verksamhetsutövare som bedriver vindkraftsverksamhet i mindre omfattning.

Mindre vindkraftsföretag har ofta en närmare kontakt med närsamhället och en lokal förankring, vilket kan underlätta administration och kommunikation. Den anmälningsplikt för närboende som föreslås kommer även att underlätta verksamhetsutövarns arbete med att identifiera ersättningsberättigade. Det kan understrykas att verksamhetsutövare för mindre anläggningar, som inte är tillståndspliktiga enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken, inte omfattas av den föreslagna lagen. Anläggningar med verk som inte är högre än 120 meter kan exempelvis vara anmälningspliktiga.

Projekterings- och byggfasen av vindkraftverk kan ofta innebära en möjlighet för mindre, lokala företag, att medverka såväl inför som under själva byggfasen. Utöver byggnationen av vindkraftverken behöver bland annat mark och tillfartsvägar beredas och efter att byggnationen färdigställt krävs det underhåll och service på plats.

7.7.3 Konkurrensförhållanden

Förslaget innebär att verksamhetsutövare för vindkraftsanläggningar påförs en kostnad som inte belastar verksamhetsutövare för andra kraftslag. En reglering som endast omfattar ett kraftslag skulle kunna snedvrider konkurrensen mellan olika kraftslag. Förslaget syftar dock till att förbättra möjligheten för vindkraftsanläggningar att få kommunal tillstyrkan. Att kravet på kommunal tillstyrkan kan vara problematiskt för verksamhetsutövaren beror bland annat på att kommunens beslut kan ändras under tillståndprocessens gång. Om den avsedda effekten med förslaget uppnås kommer vindkraften snarast att förbättra sina förutsättningar jämfört med nuläget, och därmed stärka sin konkurrenskraft gentemot andra kraftslag. Eftersom landbaserad och kustnära vindkraft har en lägre produktionskostnad än andra kraftslag bedöms förslaget inte ha någon snedvridande effekt på konkurrensen mellan olika kraftslag.

Skyldigheten att dela intäkter omfattar enbart verksamhetsutövare av nya vindkraftsanläggningar eller den som har fått ett nytt eller ändrat tillstånd. Ny vindkraft kommer därför belastas med en kostnad som inte finns i fråga om befintliga vindkraftsanläggningar. Om befintliga vindkraftsanläggningar skulle omfattas av förslaget skulle det innebära att förutsättningarna för att driva en verksamhet skulle ändras i efterhand. Detta skulle sannolikt riskera att väsentligt minska investeringsintresset för framtida vindkraft i Sverige.

Förslaget innebär att det blir dyrare att etablera vindkraft i tätbefolkade områden, där fler närboende kan förväntas ha rätt till vindkraftsansättning. Det kan ha en viss negativ påverkan på möjligheten att etablera vindkraft där behovet av ny elproduktion är som störst. Detta bedöms dock vägas upp av den ökade möjligheten att alls få till stånd nya projekt i sådana områden.

Idag påverkas konkurrensen mellan elanvändande företag ofta av tillgången till billig el, och i vissa fall också av att det temporärt kan förekomma brist på el i vissa delar av landet. Genom förslaget underlättas en mer effektiv utbyggnad av vindkraft, vilket bör medverka till att undanröja eller minska dessa typer av hinder för konkurrensen.

Med förbättrade förutsättningar för vindkraftsetablering kommer fler företag sannolikt att vara beredda att investera i Sverige. På sikt bedöms förslaget därför kunna stärka konkurrensen inom vindkraftsbranschen.

7.8 Konsekvenser för kommunerna

Förslaget innebär inga nya krav, åtaganden eller förpliktelser för kommunerna. Däremot bedöms vindkraftsansättningen öka den lokala nyttan och därmed bidra till att öka den lokala acceptansen för vindkraften. Ett minskat lokalt motstånd kan i sin tur underlätta kommunernas beslutsprocess i fråga om ställningstagande till vindkraft.

Sammanfattningsvis gör regeringen bedömningen att förslaget inte kommer leda till ökade kostnader för kommunerna.

Förslaget bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen.

7.9 Konsekvenser för staten

7.9.1 Prövningsmyndigheter

Den utredning som ligger till grund för förslaget om vindkraftsersättning tillsattes i april 2022 (dir. 2022:27). Sedan dess har antalet ansökningar om tillstånd för nya vindkraftsanläggningar stadigt minskat, i väntan på resultatet av utredningens arbete. Det är därför sannolikt att antalet ansökningar om tillstånd initialt kan komma att öka efter att den nya lagen träder i kraft. Effektens omfattning är svår att kvantifiera, men bedöms bli övergående för att sedan återgå till en mer normal nivå. Förslaget kan därför i viss utsträckning komma att påverka de myndigheter som prövar ansökningar om tillstånd till vindkraftsanläggningar, i huvudsak mark- och miljödomstolarna och miljöprövningsdelegationerna inom länsstyrelserna.

Förslaget om vindkraftsersättning förväntas bidra till ökad lokal acceptans och kan därigenom leda till att färre mål och ärenden om tillstånd för vindkraft överklagas. Belastningen på överprövande myndigheter kan därför bli något mindre på sikt. I övrigt bedöms överprövande myndigheter inte påverkas på något nämnvärt sätt.

7.9.2 Skatteverket

Vindkraftsersättning föreslås vara skattefri om den avser en privatbostad. Med anledning av detta kan Skatteverket behöva ta fram informationsmaterial. Det bedöms dock inte finnas behov av särskilda informationsinsatser utöver detta. Utgångspunkten är att eventuella tillkommande kostnader för myndigheten ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

7.9.3 Kronofogdemyndigheten

Ansökningar om betalningsföreläggande med anledning av anspråk på vindkraftsersättning enligt den föreslagna lagen kan innebära att antalet ärenden som inkommer till Kronofogdemyndigheten ökar. Även antalet verkställighetsärenden kan komma att öka. Det finns dock incitament för verksamhetsutövarna att bibehålla goda relationer med närboende och betala ut ersättning enligt lagen, inte minst inför framtida nya eller ändrade tillstånd av verksamheten. Ärendeökningen bedöms därför bli begränsad. Utgångspunkten är att tillkommande kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

7.9.4 De allmänna domstolarna

Lagen kan ge upphov till tvister i fråga om vindkraftsersättningens storlek, utebliven betalning eller kretsen av ersättningsberättigade. Förslaget bedöms dock inte i nämnvärd omfattning öka antalet mål i de allmänna domstolarna. Den eventuella ökade tillströmningen av mål bedöms rymmas inom domstolarnas befintliga anslag.

7.9.5 Övriga statliga myndigheter

För att avgöra kretsen av ersättningsberättigade kommer verksamhetsutövare att behöva göra en kontroll i fastighetsregistret. En följd av förslaget kan därför bli att Lantmäteriet behöver lämna ut en ökad mängd information ur registret. Den ökade arbetsbelastningen förväntas dock bli av begränsad omfattning.

Övriga statliga myndigheter bedöms inte påverkas av förslaget.

7.10 Sverige och EU

Förslaget bedöms stämma överens med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7.11 Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte leda till några konsekvenser för jämställdheten, brottsligheten eller den offentliga servicen i olika delar av landet eller de integrationspolitiska målen.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som ger ägare av bostadsbyggnader som ligger nära en vindkraftsanläggning rätt till vindkraftsansättning.

Paragrafen beskriver lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 5.1. Vad som avses med bostadsbyggnad, vindkraftsanläggning och vindkraftsansättning framgår av 4 § 1, 7 och 8.

2 § Lagen gäller i fråga om vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Paragrafen beskriver vilka vindkraftsanläggningar som omfattas av lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Alla vindkraftsanläggningar som omfattas av tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken eller vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken omfattas av lagen. Verksamhetsutövare för anmälningsskyldiga anläggningar omfattas inte och är därmed inte heller skyldiga att betala vindkraftsansättning enligt denna lag. Däremot gäller lagen i de fall tillsynsmyndigheten har förelagt verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken och i fråga om vindkraftsanläggningar för vilka verksamhetsutövaren har ansökt om ett frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken.

I 5 § anges vem som är skyldig att dela intäkter från en vindkraftsanläggning.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

3 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för en privatperson som äger en bostadsbyggnad är utan verkan mot honom eller henne.

Paragrafen slår fast att lagen är tvingande till förmån för en byggnadsägare som är en privatperson. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Av paragrafen framgår att lagen är tvingande till förmån för en privatperson som äger en bostadsbyggnad på så sätt att denne inte är bunden av avtalsvillkor som i jämförelse med lagens bestämmelser är till nackdel för byggnadsägaren.

Vad som avses med bostadsbyggnad framgår av 4 § 1. Med privatperson avses en fysisk person som innehar en bostadsbyggnad i egenskap av privatperson och inte som näringsidkare.

Ord och uttryck i lagen

4 § I denna lag avses med

1. *bostadsbyggnad*: en byggnad som enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152) utgör

- a) ett småhus,
- b) en ägarlägenhet, eller
- c) ett hyreshus som är helt eller delvis inrättat till bostad,

2. *elområde*: det största geografiska område inom vilket marknadsaktörerna kan handla med el utan kapacitetstilldelning,

3. *intäktsår*: det kalenderår som en intäkt uppkommit,

4. *marknadstidsenhet*: den kortaste period för vilken marknadsvärdet av elpriset är fastställt,

5. *nettoelproduktion*: den producerade el som matas in i elnätet,

6. *verksamhetsutövare*: den fysiska eller juridiska person som driver eller innehar en vindkraftsanläggning eller som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska eller andra beslut om anläggningen,

7. *vindkraftsanläggning*: en anläggning med

- a) ett vindkraftverk, eller
- b) två eller fler vindkraftverk som omfattas av samma tillstånd enligt miljöbalken eller som står tillsammans och drivs av samma verksamhetsutövare,

8. *vindkraftsersättning*: ett belopp som motsvarar en andel av de årliga intäkterna från en vindkraftsanläggning,

9. *vindkraftverkets höjd*: den högsta höjd över marken eller vattenytan vid medelvattenstånd som ett vindkraftverk har när ett av dess rotorblad står rakt upp.

I paragrafen förklaras vissa ord och uttryck som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1, 5.3, 5.4.1 och 5.5.1.

I *punkt 1* förklaras uttrycket bostadsbyggnad. Med detta avses ett småhus, en ägarlägenhet eller ett hyreshus av det slag som anges i fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Formuleringen innebär att det avgörande är hur en byggnad rätteligen skulle vara taxerad och inte hur den faktiskt är taxerad. En byggnad som felaktigt taxerats som exempelvis specialbyggnad kan enligt lagen därmed behandlas som småhus. Det krävs alltså inte att byggnaden har indelats enligt 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagen eller att byggnaden faktiskt används för bostadsändamål för att en byggnad ska omfattas av lagen.

När det gäller hyreshus ska byggnaden enligt den föreslagna lagen vara helt eller delvis inrättad till bostad för att den ska anses utgöra en bostadsbyggnad. Det kan till exempel vara fråga om ett hyreshus med både bostäder och kontor eller en butik. För att en byggnad ska anses vara ett småhus eller en ägarlägenhet enligt fastighetstaxeringslagen ska byggnaden vara inrättad till bostad. Kravet på att en byggnad ska vara inrättad till bostad innebär att det till exempel behöver finnas utrustning för matlagning, förvaring och hygienutrymmen. Även fritidshus kan utgöra en bostadsbyggnad.

Uppgifter i fastighetsregistret kan tjäna som ledning för verksamhetsutövaren i fråga om vilka byggnader som utgör bostadsbyggnader. Det är byggnadsägaren som ska visa att byggnaden är en bostadsbyggnad.

I *punkt 2* förklaras vad som avses med elområde. Det är samma definition som anges i 4 § lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el.

När det gäller uttrycket intäktsår avses enligt *punkt 3* det år en intäkt uppkommit, det vill säga när den upparbetades och inte när betalning har tagits emot.

Begreppet marknadstidsenhet förklaras i *punkt 4*. Det är den kortaste period för vilken marknadsvärdet av elpriset är fastställt.

Med nettoelproduktion avses enligt *punkt 5* den producerade el som matas in i elnätet. Det är den el som finns kvar efter avdrag för anläggningens egen förbrukning. Det är det allmänna elnätet som avses.

Uttrycket verksamhetsutövare i *punkt 6* används för att ange vem som är skyldig att betala vindkraftsansättning, se 5 §. Det är typiskt sett den fysiska eller juridiska person som har meddelats tillstånd enligt miljöbalken till att driva en viss verksamhet och som ansvarar för driften eller som äger anläggningen som är verksamhetsutövare.

I *punkt 7* förklaras vad som avses med en vindkraftsanläggning. En vindkraftsanläggning är en anläggning med ett vindkraftverk eller två eller fler vindkraftverk som omfattas av samma tillstånd enligt miljöbalken eller som står tillsammans och drivs av samma verksamhetsutövare. Det anses alltså inte vara en vindkraftsanläggning om det är olika verksamhetsutövare för vindkraftverk som ligger inom samma område.

Vindkraftsansättning är enligt *punkt 8* ett belopp som motsvarar en andel av de årliga intäkterna från en vindkraftsanläggning. Ersättningen kan grunda sig på ett eller två vindkraftverk beroende på var bostadsbyggnaden ligger i förhållande till vindkraftsanläggningen, se 12–13 §§.

Med vindkraftverkets höjd avses enligt *punkt 9* den högsta höjd över marken eller vattenytan vid medelvattenstånd som ett vindkraftverk har när ett av dess rotorblad står rakt upp.

Skyldighet att betala vindkraftsansättning

5 § Den som vid utgången av ett intäktsår är verksamhetsutövare ska betala vindkraftsansättning för det året till de byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning enligt 7–10 §§.

I paragrafen regleras en skyldighet för vissa verksamhetsutövare att betala vindkraftsansättning. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Av paragrafen framgår att den som är verksamhetsutövare för en vindkraftsanläggning är skyldig att betala vindkraftsansättning till de byggnadsägare som har rätt till ersättning enligt 7–10 §§. Betalningsskyldigheten inträffar varje år och ersättningen motsvarar en andel av de årliga intäkterna från vindkraftsanläggningen (4 § 8). Ytterligare regler om betalningsskyldigheten finns i 15 §.

Uttrycket verksamhetsutövare definieras i 4 § 6. Det är den som är verksamhetsutövare vid utgången av ett intäktsår som är betalningsskyldig för de intäkter som uppkommit under hela intäktsåret. Med intäktsår avses enligt 4 § 3 det kalenderår som en intäkt uppkommit. Det innebär att om anläggningen har bytt verksamhetsutövare under intäktsåret är det den som vid intäktsårets slut utövar verksamheten som är betalningsskyldig. Hur vindkraftsansättningen ska hanteras ekonomiskt om olika verksamhetsutövare har förekommit under året är en fråga för verksamhetsutövarna och påverkar inte betalningsskyldigheten.

Skyldigheten att betala vindkraftsersättning gäller från den tidpunkt då anläggningen har tagits i drift och börjat producera el, inklusive provdrift. När det gäller ändringstillstånd eller nya tillstånd för befintliga vindkraftsanläggningar gäller skyldigheten att dela intäkter inte förrän de åtgärder som omfattas av tillståndet har utförts.

I 11–13 §§ finns bestämmelser om hur intäkten ska beräknas och hur stor andel av intäkterna som ska delas med byggnadsägare.

Informationsskyldighet

6 § Verksamhetsutövaren ska senast i samband med att vindkraftsanläggningen tas i drift genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt informera byggnadsägare som kan ha rätt till vindkraftsersättning enligt 7–10 §§ om rätten till ersättning och hur anspråk på ersättning ska anmälas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om informationsskyldighet för verksamhetsutövare. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Av paragrafen framgår att verksamhetsutövaren är skyldig att informera om rätten till vindkraftsersättning och hur man anmäler sitt anspråk på ersättning. Syftet är att fysiska eller juridiska personer som kan ha rätt till ersättning ska få information om under vilka förutsättningar rätten gäller och hur man går till väga för att få ersättning. Det innebär att kontaktuppgifter till verksamhetsutövaren ska framgå av informationen. Informationsskyldigheten kan uppfyllas genom kungörelse i en ortstidning eller på annat lämpligt sätt. Ett lämpligt sätt att informera om rätten till vindkraftsersättning kan till exempel vara att kontakta byggnadsägarna per post, om det står klart vilka byggnader som kan omfattas. Om det inte finns några byggnader i närheten av den planerade anläggningen som kan ge ägaren av byggnaden rätt till ersättning behöver verksamhetsutövaren inte informera.

Informationen ska lämnas senast i samband med att vindkraftsanläggningen tas i drift. När det gäller tillstånd till ändringar av befintliga verksamheter ska anläggningen anses ha tagits i drift när de åtgärder som omfattas av tillståndet har utförts.

Rätt till vindkraftsersättning

7 § Den som vid utgången av ett intäktsår äger en bostadsbyggnad har rätt till vindkraftsersättning om

1. avståndet mellan byggnaden och ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning motsvarar högst nio gånger vindkraftverkets höjd, och
2. byggnaden fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen eller har ersatt en sådan byggnad.

Om bostadsbyggnaden inte fanns eller inte var under uppförande vid tidpunkten för ansökan om tillstånd enligt miljöbalken, ska byggnadsägaren ha rätt till vindkraftsersättning om det finns särskilda skäl.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till vindkraftsersättning för vissa byggnadsägare. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.1.

Av *första stycket* framgår att den som vid utgången av ett intäktsår äger en bostadsbyggnad har rätt till vindkraftsersättning. Uttrycken bostadsbyggnad, intäktsår och vindkraftsersättning förklaras i 4 § 1, 3 och 8. I de

flesta fall hör byggnaden till den fastighet där den finns (2 kap. 1 § jordabalken). Det förekommer dock att byggnaden inte hör till fastigheten och ägs av någon annan än fastighetsägaren, så kallad byggnad på ofri grund.

Det är den som är ägare av byggnaden vid utgången av ett intäktsår som har rätt att få vindkraftsersättning för hela intäktsåret. Om byggnaden har överlåtit under intäktsåret, kan köparen och säljaren reglera sinsemellan vad som ska gälla avseende fördelning av det belopp som verksamhetsutövaren ska betala efter intäktsårets utgång. Detta påverkar dock inte till vem som verksamhetsutövaren ska betala ersättning.

För att omfattas av rätten till vindkraftsersättning ska, enligt *första stycket punkt 1*, avståndet mellan byggnaden och ett vindkraftverk i vindkraftsanläggningen motsvara högst nio gånger verkets höjd. Vad som avses med uttrycken vindkraftsanläggning och vindkraftsverkets höjd framgår av 4 § 7 och 9. Byggnader utanför denna gräns omfattas inte av rätten till vindkraftsersättning. Om det närmaste vindkraftverket i anläggningen exempelvis är 250 meter högt, ska ersättning betalas för de bostadsbyggnader som ligger inom 2,25 kilometer från verket. Avståndet mellan bostadsbyggnaden och vindkraftverket ska mätas från mittpunkten i vindkraftverkets torn och den del av byggnaden som ligger närmast vindkraftverket, se 12 §. Det är avståndet fågelvägen som avses.

För att en byggnadsägare ska ha rätt till vindkraftsersättning ska den aktuella bostadsbyggnaden enligt *första stycket punkt 2* ha funnits eller varit under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen. Med tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken avses den tidpunkt då verksamhetsutövarens har lämnat in en ansökan hos prövningsmyndigheten. För att byggnaden ska anses vara under uppförande krävs att någon byggåtgärd som omfattas av startbesked enligt plan- och bygglagen (2010:900) har vidtagits vid tidpunkten för ansökan. För att avgöra om det är fråga om en bostadsbyggnad under uppförande kan exempelvis ritningar och information från byggherren utgöra ledning för bedömningen.

Även en byggnad som har ersatt en byggnad som fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för tillståndsansökan ger ägaren rätt till ersättning. Det kan till exempel vara i en situation där byggnadsägaren har låtit riva sin bostadsbyggnad och därefter uppfört en ny bostadsbyggnad på samma plats.

Nya tillstånd för befintliga verksamheter eller ändringstillstånd omfattas också av regleringen, se kommentaren till övergångsbestämmelserna. I sådana fall är det alltså den tidpunkt vid vilken ansökan om det nya tillståndet eller ändringstillståndet gjordes som är avgörande för vilka byggnadsägare som ska omfattas av rätten till vindkraftsersättning.

Av *andra stycket* framgår att om det finns särskilda skäl ska en bostadsbyggnad omfattas av rätt till vindkraftsersättning trots att den inte fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för ansökan om tillstånd. Särskilda skäl bör till exempel anses finnas när en bostadsbyggnad har brunnit ned eller på annat sätt förstörts en kortare tid före ansöknings-tidpunkten. Bestämmelsen bör tolkas restriktivt och med beaktande av att lagen syftar till att ge närboende rätt till ersättning. En byggnad som varit förstörd under en längre tid utan att ägaren vidtagit åtgärder för att återställa den bör därför inte kunna grunda en rätt till ersättning. I de fall

undantaget är tillämpligt har byggnadsägare rätt till vindkraftsersättning året efter det intäktsår som byggnaden åter har tagits i bruk som bostad eller ersatts av en ny bostadsbyggnad. Tidpunkten för när en byggnad har tagits i bruk eller ersatts av en ny bostadsbyggnad kan till exempel vara när ett slutbesked enligt plan- och bygglagen getts för en ny byggnad. En byggnad som uppförts på nytt under ett intäktsår ska alltså ge ägare rätt till full vindkraftsersättning året efter att byggnaden färdigställts.

8 § Om det på en fastighet finns två eller flera bostadsbyggnader som ger rätt till vindkraftsersättning enligt 7 § på grund av samma vindkraftsanläggning och byggnaderna ägs av samma person, har ägaren rätt till ersättning endast med anledning av den av byggnaderna som ger rätt till högst ersättning.

Paragrafen innehåller en begränsning i vissa fall av rätten till vindkraftsersättning enligt 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.3.

Enligt paragrafen har en fysisk eller juridisk person som äger två eller flera bostadsbyggnader på en och samma fastighet rätt till ersättning endast på grund av den av byggnaderna som ger rätt till högst ersättning. Hur stor ersättningen ska vara framgår av 11–13 §§. Om personen äger en eller flera av byggnaderna tillsammans med någon annan, behöver 9 § beaktas för att kunna bedöma storleken på ersättningen.

För att begränsningen ska vara tillämplig krävs att det är fråga om rätt till ersättning från samma vindkraftsanläggning.

9 § Om två eller flera tillsammans äger en bostadsbyggnad, har var och en av dem rätt till en andel av vindkraftsersättningen som motsvarar hans eller hennes andel i den fastighet till vilken byggnaden hör. Om byggnaden inte hör till en fastighet har ägaren av byggnaden rätt till en andel som motsvarar hans eller hennes andel i byggnaden.

I paragrafen regleras rätt till vindkraftsersättning i fall när en bostadsbyggnad ägs av fler än en person. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.3.

När en bostadsbyggnad ägs av två eller flera personer har dessa rätt till en andel av den ersättning som beräknats enligt 11–13 §§, om förutsättningarna i 7 och 8 §§ är uppfyllda. Vars och ens andel av ersättningen ska motsvara ägarandelen. En person som äger en fjärdedel av bostadsbyggnaden har således rätt till en fjärdedel av ersättningen. I de flesta fall hör bostadsbyggnaden till en fastighet och andelen av ersättningen bestäms då av hur stor del av fastigheten som personen äger. Om det är fråga om en byggnad på ofri grund, är det i stället ägarandelen i själva byggnaden som avgör.

10 § En ägare av en bostadsbyggnad som vill ta del av vindkraftsersättning ska till verksamhetsutövaren varje år skriftligen anmäla sitt anspråk på vindkraftsersättning. Rätten till vindkraftsersättning för ett intäktsår upphör om en sådan anmälan inte har gjorts vid utgången av februari året efter det intäktsåret.

Om en anmälan har skickats med post eller gjorts på annat ändamålsenligt sätt, anses anmälan ha skett när detta gjordes.

Paragrafen innehåller bestämmelser om anmälningsplikt för byggnadsägaren och preklusion av rätt till ersättning. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.4.

Av *första stycket* framgår att den som vill ta del av vindkraftsersättning måste anmäla sitt anspråk till verksamhetsutövaren. Anmälan ska göras skriftligen varje år. Om en anmälan inte har gjorts senast den sista februari året efter intäktsåret har ägaren inte rätt till ersättning avseende den ifrågavarande bostadsbyggnaden för det året. Det finns inget hinder mot att verksamhetsutövaren och byggnadsägaren avtalar om att anmälan kan ske på ett annat sätt än som framgår av paragrafen. En sådan överenskommelse kan till exempel gå ut på att en anmälan avser flera intäktsår och gäller såvida byggnaden inte byter ägare, eller att anmälan kan göras även efter den i paragrafen föreskrivna tidpunkten utan att rätten till ersättning upphör. Avtalsvillkor som i jämförelse med paragrafen är till nackdel för en privatperson som äger en bostadsbyggnad är dock utan verkan mot honom eller henne (se kommentaren till 3 §). Begreppet intäktsår definieras i 4 § 3. Den omständigheten att byggnadsägaren av något skäl inte har gjort en anmälan för ett visst år diskvalificerar inte ägaren från att göra en anmälan för ett senare intäktsår och få ersättning baserat på intäkterna från det året.

I *andra stycket* anges att om en anmälan har skickats med post eller gjorts på annat ändamålsenligt sätt, anses anmälan ha skett när detta gjordes. Bestämmelsen utgör ett undantag från principen att den som sänder ett meddelande står risken för att meddelandet kommer fram. Kravet på att anmälan ska ha gjorts på ett ändamålsenligt sätt kan, förutom att den gjorts per post, vara uppfyllt till exempel om anmälan skickas med e-post till den adress som verksamhetsutövaren har uppgett på sin webbplats eller via ett formulär på webbplatsen. I lagen uppställs inte något krav på att en anmälan som görs per post ska sändas med rekommenderat brev. Det kan dock vara lämpligt från bevissynpunkt.

Hur vindkraftsersättningen ska beräknas

Beräkning av ett vindkraftverks intäkter

11 § Ett vindkraftverks intäkt utgörs av intäkten från hela vindkraftsanläggningen under ett intäktsår dividerat med antalet vindkraftverk i anläggningen.

Intäkterna från en vindkraftsanläggning ska uppskattas till ett schablonbelopp som ska motsvara marknadsvärdet av den el som produceras av anläggningen i det elområde där elen matas in.

Marknadsvärdet ska beräknas genom att vindkraftsanläggningens nettoelproduktion i megawattimmar per marknadstidsenhet multipliceras med intervallets fastställda elpris på dagenföremarknaden på den dominerande organiserade marknadsplatsen.

I paragrafen anges vad som utgör intäkterna från ett vindkraftverk vid beräkningen av hur stor vindkraftsersättningen ska vara. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

I *första stycket* anges att intäkten från ett vindkraftverk utgörs av intäkten från hela vindkraftsanläggningen under ett intäktsår dividerat med antalet vindkraftverk i anläggningen. Intäkten från ett verk utgörs alltså av intäkten från hela vindkraftsanläggningen delat med antalet vindkraftverk i anläggningen. För att räkna ut vad ett verk har producerat är det därmed tillräckligt att veta hur stora intäkter anläggningen totalt sett har gett under inkomståret. Det betyder exempelvis att om vindkraftsanläggningen består

av tio vindkraftverk och har en intäkt på 1 miljon kronor, blir intäkten per verk 100 000 kronor.

Av *andra stycket* framgår att intäkterna ska uppskattas till ett schablonbelopp. Det är således inte den faktiska intäkten som ska vara utgångspunkt för beräkningen. Beloppet ska motsvara marknadsvärdet av den el som produceras av anläggningen i det elområde där elen matas in. Vad som avses med elområde framgår av 4 § 2.

Enligt *tredje stycket* ska marknadsvärdet beräknas genom att anläggningens nettoelproduktion i megawattimmar per marknadstidsenhet multipliceras med intervalllets fastställda elpris på den dominerande organiserade marknadsplatsen. Begreppen marknadstidsenhet och nettoelproduktion förklaras i 4 § 4 och 5. Att intäkten ska beräknas genom uppskattningar med utgångspunkt i elpriset på den dominerande organiserade marknadsplatsen innebär att det saknar betydelse vilken marknad elen i fråga faktiskt har sålts på och till vilket pris. Andra intäkter än intäkterna från elproduktionen ska inte ingå i beräkningen.

Fastställande av andelens storlek

12 § Vid beräkningen av vindkraftsersättningen för en bostadsbyggnad ska andelen av intäkterna från ett vindkraftverk bestämmas med hänsyn till avståndet mellan mittpunkten i vindkraftverkets torn och den del av bostadsbyggnaden som är närmast vindkraftverket. Andelen ska uppgå

1. till 2,5 promille, om avståndet inte överstiger fem gånger vindkraftverkets höjd,
2. till 2,0 promille, om avståndet är längre än fem gånger men inte överstiger sex gånger vindkraftverkets höjd,
3. till 1,5 promille, om avståndet är längre än sex gånger men inte överstiger sju gånger vindkraftverkets höjd,
4. till 1,0 promille, om avståndet är längre än sju gånger men inte överstiger åtta gånger vindkraftverkets höjd,
5. till 0,5 promille, om avståndet är längre än åtta gånger men inte överstiger nio gånger vindkraftverkets höjd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur andelen av intäkterna från ett vindkraftverk ska fastställas vid beräkningen av hur stor vindkraftsersättningen ska vara. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.2.

Vindkraftsersättningen ska motsvara en andel av de årliga intäkterna från en vindkraftsanläggning (3 § 8). I paragrafen anges hur andelen av ett vindkraftverks intäkter ska bestämmas i relation till en viss bostadsbyggnad. Andelens storlek beror på avståndet mellan mittpunkten i verkets torn och den del av bostadsbyggnaden som är närmast verket. Om en byggnad exempelvis ligger inom fem gånger vindkraftverkets höjd i förhållande till anläggningen är andelen 2,5 promille av verkets intäkter. Om byggnaden har förstörts eller brunnit ned en kort tid innan ansökan får avståndet mätas med utgångspunkt i byggnadens tidigare placering.

Beräkning av vindkraftsersättning när det finns flera näraliggande vindkraftverk

13 § Om en bostadsbyggnad ligger inom något av de avstånd som anges i 12 § i förhållande till fler än ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning, ska andelen från två vindkraftverk ingå i vindkraftsersättningen. Ersättningen ska baseras på de två vindkraftverk som ger ägaren av bostadsbyggnaden rätt till högst ersättning.

Paragrafen beskriver hur vindkraftsersättningen ska beräknas om en bostadsbyggnad ligger i närheten av flera vindkraftverk. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.2.

Om en bostadsbyggnad ligger inom nio vindkraftverkshöjder i förhållande till flera vindkraftverk i en och samma anläggning, ska enligt paragrafen andelen från två vindkraftverk ingå i vindkraftsersättningen. Ersättningen ska baseras på de två verk som ger rätt till högst ersättningsbelopp. Ersättningsbeloppet beräknas utifrån vilken andel av ett vindkraftsverk intäkter en bostadsbyggnad ger rätt till (12 §) och olika vindkraftverk i samma vindkraftsanläggning ska anses ge lika stora intäkter (11 §). Det innebär att det är de två verk som ger rätt till störst andel enligt 12 §, vilket är de två verk som ligger närmast byggnaden, som ska beaktas vid beräkningen.

Nedsättning av vindkraftsersättning

14 § En verksamhetsutövare är inte skyldig att för ett intäktsår betala mer än två procent av vindkraftsanläggningens intäkter till de byggnadsägare som har rätt till vindkraftsersättning.

Om den sammanlagda vindkraftsersättningen som ska betalas till samtliga byggnadsägare överstiger två procent av vindkraftsanläggningens intäkter, ska ersättningen till varje byggnadsägare sättas ned i proportion till respektive byggnadsägars andel.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ett ersättningstak för den totala vindkraftsersättningen som verksamhetsutövaren kan bli skyldig att betala och att ersättningen ska justeras ned i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Av *första stycket* följer att en verksamhetsutövare inte är skyldig att betala mer än två procent av intäkterna från hela vindkraftsanläggningens elproduktion under ett intäktsår i vindkraftsersättning. Vindkraftsanläggningens intäkter ska beräknas enligt 11 §. Det är alltså den uppskattade intäkten som avses och inte den faktiska intäkten.

Av *andra stycket* framgår att om det sammanlagda belopp som verksamhetsutövarna ska betala till samtliga byggnadsägare överskrider två procent av intäkterna från elproduktionen, ska beloppen justeras ned i proportion till respektive byggnadsägars andel så att de totalt uppgår till högst två procent.

Betalning av vindkraftsersättning

15 § Verksamhetsutövaren ska senast den 1 juli året efter ett intäktsår betala vindkraftsersättning för föregående intäktsår till byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning.

Verksamhetsutövaren ska för mottagaren redovisa hur ersättningen har beräknats.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när verksamhetsutövaren ska betala en andel av intäkterna till byggnadsägaren. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

I *första stycket* anges att verksamhetsutövaren senast den 1 juli året efter ett intäktsår ska betala vindkraftsersättning för föregående intäktsår till den som har rätt till sådan ersättning. Det är den som är verksamhetsutövare

vid utgången av intäktsåret som är betalningsskyldig för hela intäktsåret, se 5 §. I 10 § föreskrivs att byggnadsägarens rätt till ersättning förutsätter en anmälan till verksamhetsutövaren. Bestämmelser om hur ersättningen ska beräknas finns i 12–13 §§. Uttrycken intäktsår och vindkraftsersättning förklaras i 4 § 3 och 8.

Av *andra stycket* framgår att verksamhetsutövaren ska redovisa hur ersättningen har beräknats för byggnadsägaren. Redovisningen bör exempelvis innehålla information om på vilket avstånd ifrån vindkraftverket byggnaden bedöms ligga, vilken andel ägaren har haft rätt till och hur intäkterna från vindkraftverkets elproduktion har beräknats.

16 § Vad som sägs i 14 § gäller inte efter verksamhetsutövarens betalning.

Om verksamhetsutövaren, efter att betalning har skett och 14 § har tillämpats, ska betala ytterligare vindkraftsersättning till byggnadsägare, ska ersättningen till den byggnadsägaren motsvara den ersättning som har betalats till övriga byggnadsägare inom samma avstånd från vindkraftsanläggningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla om verksamhetsutövaren behöver betala ersättning efter att betalning för det intäktsåret redan har skett. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

Av *första stycket* följer att tvåprocentsregeln och regeln om hur ersättning till byggnadsägare ska sättas ned om taket om två procent nås inte gäller efter verksamhetsutövarens betalning. Om det efter att verksamhetsutövaren har betalat till byggnadsägarna den 1 juli till exempel visar sig att någon byggnadsägare har förbisetts, ska verksamhetsutövaren alltså inte räkna om och kräva tillbaka ersättning från övriga byggnadsägare. Bestämmelsen innebär att verksamhetsutövaren i dessa fall blir skyldig att dela med sig av mer än två procent av intäkterna.

Av *andra stycket* följer att om tvåprocentsregeln har tillämpats och ersättningen till byggnadsägarna har satts ned, ska verksamhetsutövaren justera ned ersättningen även för den tillkommande byggnadsägaren. Den tillkommande byggnadsägaren ska då få sitt belopp nedsatt på samma sätt som andra byggnadsägare inom samma intervall från vindkraftsanläggningen som har fått sina belopp nedsatta, se 14 §.

Preskription

17 § Rätten till vindkraftsersättning enligt denna lag upphör tre år efter den tidpunkt som anges i 15 § första stycket, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om preskription av rätten till vindkraftsersättning. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Av paragrafen framgår att rätten till vindkraftsersättning preskriberas inom tre år från den tidpunkt då betalning skulle ha skett, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Det är fråga om så kallad specialpreskription som ska tillämpas i stället för den tioårsfrist som föreskrivs i preskriptionslagen (1981:130). För att den treåriga preskriptionsfristen ska gälla förutsätts dock att en anmälan har gjorts enligt 10 §.

Om preskriptionen inte avbryts inom preskriptionsfristen upphör fordringsrätten. Bestämmelser om preskriptionsavbrott och preskription i övrigt finns i preskriptionslagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Lagen tillämpas inte i fråga om vindkraftsanläggningar vars tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken har fått laga kraft före ikraftträdandet. Lagen tillämpas dock på sådana vindkraftsanläggningar som en kommun har tillstyrkt enligt 16 kap. 4 § miljöbalken efter den 6 november 2025.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 juli 2026.

Av *punkt 2* följer att lagen inte ska tillämpas i fråga om vindkraftsanläggningar vars tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken har fått laga kraft före ikraftträdandet. Lagen tillämpas dock på sådana vindkraftsanläggningar som kommunen har tillstyrkt enligt 16 kap. 4 § miljöbalken efter den 6 november 2025. En vindkraftsanläggning som fick tillstånd enligt miljöbalken före ikraftträdandet kan alltså omfattas av lagens bestämmelser om kommunen lämnade sin tillstyrkan efter det datumet. Lagen ska också tillämpas om verksamhetsutövaren ansöker om ett nytt tillstånd för en befintlig vindkraftsanläggning. Även tillståndspliktiga ändringar av verksamheten innebär att verksamhetsutövaren är skyldig att dela hela anläggningens intäkter. Detsamma gäller om verksamhetsutövaren frivilligt har ansökt om tillstånd för ändringar av verksamheten.

Övervägandena om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser finns i avsnitt 6.

8.2 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

8 kap.

Vindkraftsersättning

32 § Vindkraftsersättning enligt lagen (2026:000) om intäktodelning från vindkraftsanläggningar är skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om skattefrihet för vindkraftsersättning i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Paragrafen föreskriver att vindkraftsersättning enligt lagen (2026:000) om intäktodelning från vindkraftsanläggningar är skattefri till den del ersättningen avser en privatbostad. Närmast före paragrafen har en ny rubrik införts. Vad som avses med privatbostad framgår bland annat av 2 kap. 8 §. Frågan om en bostad ska räknas som privatbostad under ett visst kalenderår ska enligt 2 kap. 10 § bestämmas på grundval av förhållandena vid årets utgång. Om bostaden överläts under året, ska i stället förhållandena på överlåtelsedagen vara avgörande.

Sammanfattning av betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

Vårt förslag framgår av figuren nedan.

Figur 1 Illustration av vårt förslag på incitament och kompensationssystem

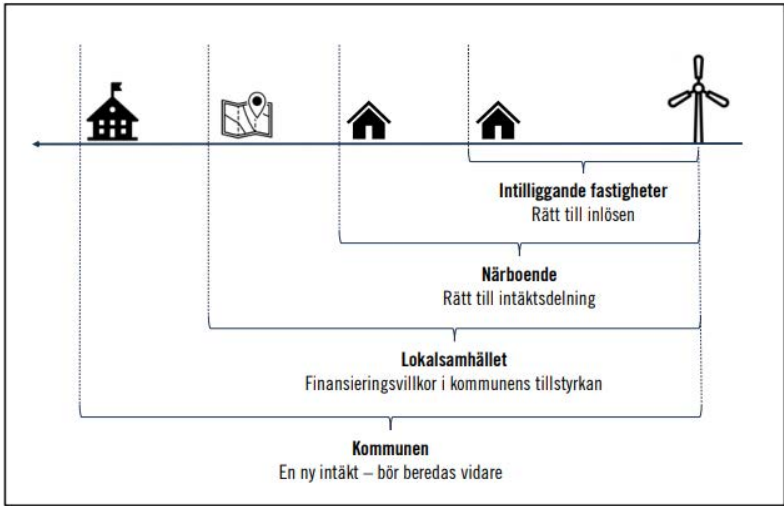

Illustration: Incitamentsutredningen

- Vad gäller *kommunen* är vår slutsats: Tillräckliga incitament för att väsentligt öka kommunernas tillstyrkan kan bara uppnås genom att land- och havsbaserad vindkraft i kommunen ger denna en intäkt. En sådan intäkt kan bara åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Inget av alternativen är dock, utifrån våra direktiv, möjliga att föreslå. Frågan om kommunernas incitament bör därför skyndsamt beredas vidare inom Regeringskansliet.
- För *lokalsamhället* (föreningsliv, lokalt näringsliv, infrastruktur samt natur- och kulturmiljöer runt vindkraftsparken) ska kommunen kunna förena sitt beslut att säga ja till en vindkraftspark med ett *finansieringsvillkor*. En andel av parkens intäkter ska då varje år gå till lokalsamhällets utveckling. Förslaget gäller både land- och havsbaserade parker.
- *Närboende* (den som äger en bostadsbyggnad inom tio gånger ett landbaserat vindkraftverks totalhöjd) ska varje år under verkets livstid få rätt till en andel av verkets intäkt (*intäktsdelning*). Storleken på andelen ska bero på hur långt ifrån verket byggnaden ligger.
- *Ägare av intelligande fastigheter* (inom sex gånger ett landbaserat vindkraftverks totalhöjd) ska, för att skapa en grundtrygghet vid projektering, få *rätt till inlösen*. Dessa ska, inom ett år från det att verket satts i drift, kunna begära att vindkraftsparkens tillståndshavare

löser in deras fastighet. Ersättningen ska motsvara vad fastigheten hade varit värd, om parken inte hade uppförts. Bilaga 1

Vi föreslår att reglerna ska gälla för vindkraftverk vars tillstånd enligt miljöbalken vinner laga kraft efter den 31 maj 2023. Detta för att inte förändra spelreglerna i efterhand för parker vars investeringsbeslut redan är fattade.

Vindkraft som kommunal energiplanering

Vi menar att kommunernas planering av vindkraft i högre grad ska betraktas som en del av kommunens energiplanering.

Vi förordar att lagen om kommunal energiplanering ska ges en roll som ett sammanhållande ramverk för denna planering. För att åstadkomma detta, föreslår vi att Energimyndigheten ska ta fram en tydliggörande vägledning för hur lagen bör tillämpas i dagens förhållanden.

Vi föreslår samtidigt att ett tillfälligt ekonomiskt stöd införs under åren 2024–2027 för att stärka kommunernas förmåga till energiplanering, med fokus på planering av utbyggd fossilfri elproduktion (inklusive fysisk planering av vindkraft).

Konsekvensutredning

Det viktigaste i vår konsekvensutredning har varit att säkerställa att våra förslag väsentligt ökar kommunernas tillstyrkan av vindkraft, men samtidigt inte fördyrar för vindkraften så att investeringsintresset minskar väsentligt.

Den gröna boken i figuren nedan, visar var vi behöver hamna för en fortsatt utbyggnad av vindkraften.

Figur 2 Illustration av vår konsekvensutredning vad gäller kommunal tillstyrkan och det fortsatta investeringsintresset

	Kommunal tillstyrkan ökar väsentligt	Fortsatt låg kommunal tillstyrkan
Fortsatt tillräckligt investeringsintresse		
Investeringsintresset minskar väsentligt		

Illustration: Incitamentsutredningen

Ringarna i figuren visar var vi menar att vi i stället hamnat.

Vi bedömer att med vårt förslag kommer det att finnas ett fortsatt tillräckligt investeringsintresse i svensk vindkraft. Detta baserar vi på en

konsekvensutredning vi låtit Sweco göra. Denna visar att våra förslag kommer kosta runt 1 öre per producerad kWh, vilket inte bedöms påverka investeringsintresset nämnvärt.

Däremot är vår bedömning att våra förslag inte kommer att öka kommunernas tillstyrkan i någon väsentlig mån.

Anledning är, som sagts ovan, att förslaget inte ger kommunerna någon intäkt.

En intäkt bedömer vi kommer krävas, främst för de kommuner vars nej i nuläget beror på *rättviseskäl*. Motståndet hos dessa kommuner, som främst ligger i mellersta och norra Sverige, bottnar i upplevelsen av att ännu en naturresurs, denna gång vinden, utvinns på ett sätt som påverkar livsmiljön i närområdet negativt, samtidigt som värdet realiserats på annat håll i landet eller utomlands.

En kommunal intäkt är även den åtgärd som eventuellt skulle kunna påverka *kustkommuner*, vars nej till havsbaserad vindkraft beror på att havsutsikten påverkas.

Våra förslag skulle eventuellt kunna vara tillräckliga för att påverka de kommuner vars nej till landbaserade parker främst beror på parkernas *påverkan på de närboende*. Men projekten i dessa kommuner, som främst är belägna i mellersta och södra Sverige, räcker inte för att möta industrins och övriga samhällets ökade elbehov.

Därtill bedömer vi att det arbete, bland annat vår utredning, som nu pågår kring kommunernas incitament gör att även de sistnämnda kommunerna avvaktar med att säga ja till parker. Detta eftersom de inte vill riskera att bli utan incitament som eventuellt kan komma att införas.

Den fortsatta beredningen av en kommunal intäkt behöver därför ske skyndsamt.

Förslag till lag (2023:00) om lokalt värdeskapande av vindkraft

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att underlätta utbyggnaden av vindkraft och att värna dem som bor och verkar nära vindkraftsparker.

Tillämpningsområde

2 § Lagen gäller enbart vindkraftverk vars totalhöjd är högre än 120 meter.

Innehåll

3 § I den här lagen finns regler om hur ägare av näraliggande bostadsbyggnader (kapitel 2) och lokalsamhället (kapitel 3) får del av det ekonomiska värdet som skapas av vindkraft.

I lagen finns även regler som rör rätt till inlösen av fastigheter (kapitel 4).

Dessutom finns processuella regler (kapitel 5).

Definitioner

4 § Med *tillståndshavaren* avses i denna lag den som innehar tillstånd enligt miljöbalken (1998:808) för det vindkraftverk eller den vindkraftspark som avses.

Med *totalhöjd* avses den högsta höjd över marken som vindkraftverket har när ett rotorblad står rakt upp.

Med *vindkraftspark* avses två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) och som omfattas av ett och samma tillstånd enligt miljöbalken.

Med *avstånd mellan ett vindkraftverk och en byggnad* avses avståndet mellan mittpunkten i vindkraftverkets torn och mittpunkten i byggnaden.

2 kap. Intäktsdelning med närboende

Om det här kapitlet

1 § Det här kapitlet ger ägare av vissa byggnader som är näraliggande till vindkraftverk rätt till en andel av den intäkt som verket genererar.

Hur förfarandet går till

2 § Förfarandet sker sammanfattningsvis som följer.

1. Varje kalenderår beslutar en myndighet vem som ska betala respektive erhålla vilken intäktsdelning (4 §).

2. I beslutet anges ska person-, samordnings- eller organisationsnummer för den som ska erhålla intäktsdelningen, om inte denne motsatt sig detta (7 §). Avsikten är att möjliggöra för tillståndshavaren att upprätta ett elektroniskt förfarande, i vilket den som ska erhålla intäktsdelning ska kunna legitimera sig och meddela sina betalningsuppgifter.

3. Senast tre månader efter att myndighetens beslut har vunnit laga kraft, ska tillståndshavaren som huvudregel betala ut intäktsdelningen (16 §).

Vem som handlägger ärenden om intäktsdelning

3 § Ärenden om intäktsdelning handläggs av den myndighet som regeringen beslutar (beslutsmyndigheten).

Beslut om intäktsdelning

4 § Varje kalenderår (*beslutsår*) ska beslutsmyndigheten meddela ett individuellt beslut för varje byggnad som berättigar till intäktsdelning. Beslutet ska vara ställt till dem som enligt 5 och 6 §§ ska betala respektive erhålla den intäktsdelning som byggnaden berättigar till. Beslutet ska ange följande.

1. Vilken byggnad beslutet avser (med angivande av byggnadens beteckning i fastighetsregistrets byggnadsdel).

2. Vem som ska erhålla vilken intäktsdelning.

3. Vilket eller vilka vindkraftverk som grundar rätten till intäktsdelningen.

4. Hur intäktsdelningen har beräknats.

Vem som ska erhålla intäktsdelningen

5 § Det är den som vid ingången av beslutsåret är registrerad i fastighetsregistret som ägare av den byggnad som berättigar till intäktsdelning, som ska erhålla intäktsdelningen. Om byggnaden ägs av mer än en person, ska rätten till intäktsdelning fördelas mellan dem enligt deras ägarandelar i byggnaden.

Vem som ska betala intäktsdelningen

6 § Det är den som är tillståndshavare för vindkraftverket vid tidpunkten för beslutet enligt 4 § som ska betala intäktsdelningen.

Angivande av person-, samordnings- eller organisationsnummer

7 § Beslutet enligt 4 § ska ange person-, samordnings- eller organisationsnummer för den som ska erhålla intäktsdelning, om inte denne är en fysisk person som motsatt sig att så sker med hennes eller hans person- eller samordningsnummer. Det framgår av 5 kap. 6 § att regeringen får meddela föreskrifter om denna hantering av personuppgifter.

8 § En byggnad ger rätt till intäktsdelning för ett vindkraftverk om byggnaden

1. vid beslutsårets ingång är indelad enligt 2 kap. 2 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152) som småhus, ägarlägenhet eller hyreshus, och
2. ligger på ett avstånd från vindkraftverket som är mindre än tio gånger verkets totalhöjd.

Fastställande av beloppet för intäktsdelningen

9 § Om avståndet mellan byggnaden och vindkraftverket är 1 000 meter eller mindre, ska byggnaden berättiga till intäktsdelning motsvarande 2,5 promille av marknadsvärdet av verkets elproduktion under kalenderåret innan beslutsåret (produktionsåret). Om avståndet är större än 1 000 meter, ska beloppet justeras ned linjärt: från 2,5 promille vid ett avstånd om 1 000 meter till noll vid ett avstånd om 10 gånger verkets totalhöjd.

10 § Marknadsvärdet av vindkraftverkets elproduktion ska fastställas genom en kvalificerad uppskattning av vilken intäkt som produktionen skulle ha gett om den hade sålts på dagen före marknaden (spotmarknaden) enligt artikel 7 och 8 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el.

Eventuella andra intäkter ska inte ingå i intäktsdelningen.

11 § Beslutsmyndigheten får [från Skatteverket och från] transmissionsnätsföretag enligt ellagen (1997:857) inhämta de uppgifter som behövs för att fastställa intäktsdelningen, exempelvis uppgifter om vindkraftverks kapacitet, produktion, inmatning av el och koordinater.

Beslutsmyndigheten får även förelägga tillståndshavaren att redovisa sådana uppgifter.

Om ett sådant föreläggande inte följs, får beslutsmyndigheten grunda fastställandet av intäktsdelningen på vad som framstår som skäligt med hänsyn till vad som i övrigt framkommit i ärendet.

Begränsningar av beloppets storlek

12 § Om en byggnad berättigar till intäktsdelning för fler än två vindkraftverk i samma vindkraftspark, ska intäktsdelningen begränsas till de två verk som berättigar till högst belopp.

13 § Om det på en fastighet ligger flera byggnader som berättigar till intäktsdelning från samma vindkraftspark, ska intäktsdelningen begränsas till att enbart avse

1. den byggnad för vilken högst delvärde enligt 5 kap. 7 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152) bestämts vid senaste taxeringen (huvudbyggnaden) och

2. de ytterligare byggnader vars delvärden bestämts till mer än 500 000 kronor.

14 § Den sammanlagda intäktsdelning för en vindkraftspark enligt 9–13 §§ ska maximalt kunna bli 2 procent av marknadsvärdet av parkens elproduktion, bestämd med tillämpning av 10 §.

Om tillämpningen av bestämmelserna leder till en högre sammanlagd intäktsdelning, ska all intäktsdelning som parken har att betala justeras ned proportionellt.

Lägsta belopp per byggnad

15 § Om tillämpningen av 9–14 §§ innebär att en byggnad berättigar till ett belopp som är lägre än 1 000 kronor, ska beloppet bestämmas till 1 000 kronor.

Beloppet på 1 000 kronor avser beslutsår 2024. För senare år ska beloppet räknas upp med inkomstindex enligt 58 kap. 10–13 §§ socialförsäkringsbalken.

När och hur betalning ska ske

16 § Om beslut enligt 4 § innehåller person-, samordnings- eller organisationsnummer för den som ska erhålla intäktsdelning, ska tillståndshavaren betala ut intäktsdelningen senast tre månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

17 § I annat fall, ska utbetalningen ske senast tre månader efter att den som ska erhålla intäktsdelningen har legitimerat sig för tillståndshavaren som ägare av den intäktsberättigande byggnaden och meddelat denne sina betalningsuppgifter.

Efter att detta skett en gång, ska tillståndshavaren med befriande verkan, inom tre månader från beslut enligt 4 §, betala ut intäktsdelningen enligt de betalningsuppgifter som meddelats, så länge ägarförhållandena för den intäktsberättigande byggnaden är desamma och den som ska erhålla intäktsdelning inte meddelat nya betalningsuppgifter på det sätt som anges i första stycket.

Undantag för den som arrenderar mark till parken

18 § Om ett beslut enligt 4 § fastställer att en byggnad berättigar till intäktsdelning, och byggnaden samtidigt ingår i en fastighet som arrenderar mark till den vindkraftspark som verket ingår i, så saknar beslutet verkan.

3 kap. Kommunala villkor om finansiering av lokalsamhällets utveckling

Om det här kapitlet

1 § Det här kapitlet ger kommuner möjlighet att uppställa villkor om att tillståndshavaren ska finansiera utveckling av lokalsamhället (*finansieringsvillkor*).

2 § Bestämmelserna i detta kapitel kan sammanfattas som följer.

1. Kommunen får förena sitt beslut om att tillstyrka tillstånd för en vindkraftspark med ett finansieringsvillkor (6 §).

2. Ett finansieringsvillkor innebär att tillståndshavaren varje år ska finansiera lokalsamhällets utveckling med en viss andel av parkens intäkter (3 §). Tillståndshavaren bestämmer själv hur detta ska ske (10 §).

3. Tillståndshavaren rapporterar årligen till kommunen (15 §).

4. Om kommunen under tillståndets giltighetstid finner att det är tydligt att finansieringsvillkoret skulle skapa större värde om det fullgjordes genom utbetalningar direkt till föreningar som företräder lokalsamhället, eller till kommunen för fördelning inom lokalsamhällets föreningsliv, får kommunen besluta att så ska ske framdeles (18 §).

Vad ett finansieringsvillkor innebär

3 § Ett finansieringsvillkor innebär att tillståndshavaren varje kalenderår (*finansieringsåret*), som en allmän kompensation för den påverkan på landskapsbilden som vindkraftsparken innebär, under tillståndets giltighetstid ska finansiera utveckling av lokalsamhället med ett belopp (*finansieringsbeloppet*) som motsvarar en viss andel av vindkraftverkets produktionsintäkter kalenderåret innan finansieringsåret (*produktionsåret*).

Vad som avses med lokalsamhälle

4 § Med *lokalsamhälle* avses föreningsliv, lokalt näringsliv, infrastruktur samt natur- och kulturmiljöer inom det geografiska område som påverkas av den förändring av landskapsbilden som en vindkraftspark innebär.

Vad som avses med produktionsintäkt

5 § Med *produktionsintäkt* avses nettoomsättning, beräknad enligt 1 kap. 1 § p. 10 bokföringslagen (1999:1078), för den el som vindkraftverken genererat.

Eventuella andra intäkter ska inte ingå.

Om elen omsatts koncerninternt eller på annat sätt under marknadspris, ska intäkten beräknas till skäligt marknadspris.

Hur finansieringsvillkor får uppställas

6 § En kommun får förena sitt beslut enligt 16 kap. 4 § miljöbalken, om att tillstyrka tillstånd för vindkraftverk, med ett finansieringsvillkor.

7 § Kommunen ska i finansieringsvillkoret ange hur stor andel av produktionsintäkterna som finansieringsbeloppet ska motsvara, dock högst [0,25] procent.

8 § Kommunen får inte på annat sätt än vad som anges i 7 §, eller genom att ändra villkorets fullgörelse enligt 19–21 §§, precisera villkoret eller på annat sätt ange hur det ska fullgöras.

Avgränsning mot kompensation enligt miljöbalken

9 § Ett finansieringsvillkor kan inte fullgöras genom finansiering av sådana allmänna intressen som kan erhålla kompensation enligt 16 kap. 9 § 1 st. 3 p. miljöbalken.

Hur finansieringsvillkoret ska fullgöras

10 § Tillståndshavaren bestämmer själv, efter samråd med lokalsamhällets föreningsliv, hur fullgörandet av finansieringsvillkoret ska ske.

Detta inkluderar, men är inte begränsat till, vem eller vilka inom lokalsamhället som ska vara mottagare av finansieringen och i vilken mån finansieringen ska användas till att vidta åtgärder i egen regi.

11 § Om åtgärder vidtas i tillståndshavarens egen regi ska finansieringen anses motsvara dennes skäliga självkostnad.

Förbud mot olikabehandling

12 § Tillståndshavaren får inte behandla aktörer inom lokalsamhället olika på grund av geografisk belägenhet i en annan kommun än den som uppställt finansieringsvillkoret.

När villkoret ska vara fullgjort

13 § Tillståndshavaren ska senast den 31 december finansieringsåret ha fullgjort finansieringsvillkoret.

Förbud mot ytterligare krav eller uttryckt förväntan

14 § Kommuner får inte, på annat sätt än genom finansieringsvillkor, uppställa krav eller uttrycka förväntan på att en verksamhetsutövare, för att kommunen ska lämna tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § miljöbalken, ska finansiera lokalsamhällets utveckling eller på liknande sätt finansiera mervärden för kommunen.

Rapportering och tillsyn

15 § Tillståndshavaren ska senast den 31 december finansieringsåret rapportera till kommunen

1. hur produktionsintäkten och finansieringsbeloppet beräknats,
2. hur finansieringsvillkoret fullgjorts, och
3. hur kostnaden för eventuella åtgärder som har vidtagits i egen regi har beräknats enligt 11 §.

16 § Kommunen får förelägga tillståndshavaren att inkomma med det ytterligare underlag kommunen behöver för att bedöma om finansieringsvillkoret fullgjorts.

Om sådant föreläggande inte följs, får kommunen i stället för de efterfrågade uppgifterna grunda ett beslut enligt 18 § på vad som framstår som skäligt med hänsyn vad som i övrigt framkommit i ärendet.

17 § Om kommunen finner att storleken på produktionsintäkten inte tillförlitligt kan fastställas utifrån det underlag som tillståndshavaren inkommit med, får kommunen i beslut enligt 18 § bestämma att produktionsintäkten ska bestämmas på det sätt som anges i 2 kap. 10 §.

2 kap. 11 § äger då motsvarande tillämpning.

18 § Om kommunen finner att ett finansieringsvillkor inte fullgjorts, får den förelägga tillståndshavaren att till kommunen utbetala ett belopp som enligt kommunens bedömning motsvarar vad som återstår.

Föreläggandet får förenas med vite.

Kommunen ska fördela de influtna medlen till lokalsamhällets föreningsliv på det sätt som anges i 21 §.

Som ersättning för denna hantering har kommunen rätt att debitera tillståndshavaren en avgift motsvarande sin självkostnad.

Hur villkorets fullgörelse kan ändras

19 § Om kommunen under giltighetstiden för parkens tillstånd bedömer att det är tydligt att finansieringsvillkoret skulle skapa ett större värde för lokalsamhället om det i stället fullgjordes på något av de sätt som anges i punkterna 1 eller 2, får kommunen besluta att villkoret från och med nästa finansieringsår ska fullgöras genom något av de båda alternativen.

1. Utbetalning av finansieringsbeloppet till en eller flera i beslutet angivna föreningar som företräder lokalsamhället.

2. Utbetalning av finansieringsbeloppet till kommunen, för fördelning inom lokalsamhällets föreningsliv.

20 § Om kommunen i beslut enligt 19 § p. 1 anger flera föreningar som företräder lokalsamhället, ska anges med vilka andelar finansieringsbeloppet ska fördelas dem emellan.

21 § Om kommunen meddelat beslut enligt 19 § p. 2, ska den upprätta en särskild fond ur vilken lokalsamhällets föreningsliv kan söka de influtna medlen.

Formerna och villkoren för fonden, liksom fördelningen av medel ur densamma, ska beslutas i samråd med lokalsamhällets föreningsliv.

Kommunen får debitera högst 5 procent av de influtna medlen som avgift för denna förvaltning.

22 § Vid tillämpningen av 19–21 §§ får kommunen inte behandla aktörer inom lokalsamhället olika på grund av geografisk belägenhet i en annan kommun än den egna.

23 § Kommunen kan, med tillämpning av 19–21 §§, ändra fullgörelsealternativ flera gånger under giltighetstiden för vindkraftsparkens tillstånd.

Ett sådant beslut kan innebära att fullgörelse på nytt ska ske genom tillståndshavarens egen försorg enligt 9 §.

Förbud mot finansiering av kommunal verksamhet

24 § Finansiering som lämnas enligt detta kapitel får, oavsett hur fullgörelse sker, inte gå till att finansiera kommunens egen verksamhet eller verksamheter som enligt lag ankommer på kommunen.

4 kap. Rätt till inlösen

Om detta kapitel

1 § Detta kapitel ger ägare av vissa fastigheter rätt till inlösen av sin fastighet, om den ligger inom ett visst avstånd från ett nybyggt vindkraftverk och om det sker inom en viss tid.

Vem som handlägger ärenden om inlösen

2 § Ärenden enligt detta kapitel handläggs av den kommunala lantmäterimyndigheten, om det finns en sådan inrättad i kommunen, och i annat fall av den statliga lantmäterimyndigheten.

Allmänt om förfarandet vid inlösen

3 § Förfarandet sker sammanfattningsvis som följer.

1. Fastighetsägaren ansöker vid lantmäterimyndigheten om fastställande av hur stor ersättningen ska vara om inlösen sker (4 §).

2. Lantmäterimyndigheten prövar om förutsättningarna för inlösen föreligger. Om så är fallet ska myndigheten besluta hur stor ersättningen ska vara om inlösen sker (8 §).

3. När det beslutet har vunnit laga kraft, kan fastighetsägaren ansöka om att inlösen ska fullföljas (10 §).

4. Lantmäterimyndigheten prövar om förutsättningar för inlösen fortfarande föreligger. Om så är fallet, ska myndigheten besluta att inlösen ska ske mot den tidigare beslutade ersättningen (12 §).

Ansökan om beslut om ersättningens storlek

4 § En fastighetsägare kan skriftligen ansöka om att lantmäterimyndigheten ska besluta hur stor ersättning som ska utgå om en fastighet som är inlösenberättigad enligt 6–7 §§ löses in.

Tidsfrist för ansökan om beslut om ersättningens storlek

5 § Om tillståndshavaren, när vindkraftverket varit kontinuerligt driftsatt i en månad, kungör i en ortstidning att driftsättning skett och att frist enligt denna bestämmelse i och med kungörelsen inleds, måste fastighetsägarens ansökan enligt 4 § ske inom ett år från kungörelsen.

Förutsättningar för inlösen

6 § En fastighet ska på ägarens begäran lösas in av tillståndshavaren för ett vindkraftverk, om det på fastigheten finns en byggnad som

1. vid tidpunkten då ansökan för vindkraftverket om tillstånd enligt miljöbalken kom in till tillståndsmyndigheten var indelad enligt 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) som småhus, ägarlägenhet eller hyreshus,

2. fortfarande är indelad som någon av dessa byggnadstyper,

3. är taxerad ihop med fastigheten enligt 4 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen som småhusenhet, ägarlägenhetsenhet eller hyreshusenhet, och

4. ligger på ett avstånd från vindkraftverket som är mindre än sex gånger verkets totalhöjd.

Fastighet med flera byggnader

7 § Om det på fastigheten finns flera byggnader som uppfyller kraven enligt 6 § 1–3 p., kan kravet i 6 § 4 p. enbart uppfyllas av

1. den av byggnaderna för vilken högst delvärde enligt 5 kap. 7 § fastighetstaxeringslagen bestämts vid senaste taxering (*huvudbyggnaden*), eller

2. byggnader vars delvärde vid senaste taxering bestämts till mer än 500 000 kronor.

Beslut om ersättningens storlek

8 § Om lantmäterimyndigheten finner att förutsättningarna för inlösen är uppfyllda, ska den meddela ett beslut om hur stor ersättningen ska vara om inlösen sker.

Om rätt till inlösen inte anses föreligga, och därmed inte heller beslut om ersättningens storlek kan meddelas, ska ett beslut om detta meddelas.

Hur storleken på ersättningen ska bestämmas

9 § Storleken på ersättningen för fastigheten ska fastställas med tillämpning av 4 kap. expropriationslagen (1972:719).

Bestämmelserna i 4 kap. 1 § andra stycket expropriationslagen, som ger rätt till ytterligare ersättning med 25 procent av marknadsvärdet, ska inte tillämpas.

I stället för 4 kap. 2 § expropriationslagen ska följande gälla. Ersättningen ska fastställas på grundval av fastighetens marknadsvärde utan eventuell inverkan av den vindkraftspark som vindkraftverket ingår i.

Ansökan om fullföljd av inlösen

10 § En fastighetsägare som fått ett beslut om fastställande av ersättning enligt 8 § första stycket och vill begära att inlösen fullföljs, ska skriftligen ansöka om detta till lantmäterimyndigheten.

Tidsfrist för ansökan om fullföljd

11 § En ansökan enligt 10 § ska ha kommit in till lantmäterimyndigheten senast en månad efter att beslutet om fastställandet av ersättningens storlek har vunnit laga kraft.

Om ansökan kommer in efter denna tidpunkt har rätten till inlösen förfallit.

Om kungörelse skett enligt 5 §, så löper tidsfristen enligt första stycket som tidigast ut ett år efter kungörelsen.

Beslut om inlösen

12 § Om lantmäterimyndigheten anser att förutsättningar för inlösen fortfarande föreligger, ska myndigheten besluta att inlösen ska ske mot den tidigare beslutade ersättningen.

Inlösen ska ske mot den tidigare beslutade ersättningen. Ersättningen ska dock minskas med eventuell värdeminskning som beror på att fastighetens skick väsentligen försämrats sedan ersättningen fastställdes.

Nyttjanderätter och servitut

13 § Vid inlösen av fastighet består de nyttjanderätter och servitut som gäller i fastigheten.

Kostnad för lantmäterimyndighetens handläggning

14 § Kostnaden för lantmäterimyndighetens handläggning ska betalas av fastighetsägaren upp till 10 000 kronor, och av tillståndshavaren för resterande belopp.

5 kap. Partsställning, överklagande och bemyndiganden

Partsställning

1 § Vid handläggning av intäktsdelning enligt 2 kap. ska både tillståndshavaren och byggnadsägaren vara parter.

Vid handläggning av inlösen enligt 4 kap. ska både tillståndshavaren och fastighetsägaren vara parter.

Överklagande

2 § Beslut enligt denna lag får överklagas till mark- och miljödomstolen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till mark- och miljööverdomstolen.

3 § Ett finansieringsvillkor enligt 3 kap. 4 § får överklagas särskilt från det beslut enligt 16 kap. 4 § miljöbalken som villkoret förenats med.

Överklagande sker på det sätt som anges i 2 §.

4 § Mark- och miljödomstolens beslut i fråga om fastställande av ersättningens storlek enligt 4 kap. 8 § får inte överklagas till mark- och miljööverdomstolen.

Bemyndigande och upplysning

5 § Regeringen eller, om regeringen så bestämmer, beslutsmyndigheten enligt 2 kap., får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för hur fastställandet av intäktsdelningen enligt 2 kap. 9–15 §§ ska gå till.

6 § Regeringen får meddela föreskrifter om den hantering av person- Bilaga 2
uppgifter som följer av 2 kap. 7 och 17 §§.

7 § Regeringen, eller den eller de myndigheter regeringen bestämmer,
kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter
om hur handläggningen av intäktsdelning enligt 2 kap., och inlösen enligt
4 kap., ska gå till.

Denna lag träder i kraft den [...] och gäller vindkraftverk vars tillstånd
enligt miljöbalken vunnit laga kraft efter den 31 maj 2023.

Förteckning över remissinstanserna (Värdet av Vinden – SOU 2023:18)

Efter remiss har yttranden kommit in från Affärsverket Svenska kraftnät, Arjeplog kommun, Berg kommun, Borås stad, Boverket, Domstolsverket, Energiföretagen, Energimarknadsinspektionen, Eolus vind, Eskilstuna kommun, Eslöv kommun, Falkenberg kommun, Fortifikationsverket, Föreningen Rättvisa Vindar i Norra Östergötland, Föreningen Svenskt Landskapsskydd, Föreningen Sveriges Vatten- och vindkraftskommuner och regioner, Företagarna, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Förvaltningsrätten i Stockholm, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Göteborg universitet, Havs- och vattenmyndigheten, Hela Sverige ska leva, Herrljunga kommun, Holmen, Integritetsskyddsmyndigheten, Jernkontoret, Klimatkommunerna, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Kungsbacka kommun, Lantbrukarnas riksförbund, Lantmäteriet, Ljusdal kommun, Lomma kommun, Luleå kommun, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen på Gotland, Malmö stad, Malung-Sälens kommun, Mellansvenska handelskammaren, Naturvårdsverket, Norrbottens kommuner, Northvolt, Ockelbo kommun, Orsa kommun, OX2, Pajala kommun, Piteå kommun, Ragunda kommun, Regelrådet, Region Blekinge, Region Gotland, Region Stockholm, Region Västerbotten, Riksantikvarieämbetet, RWE Renewables Sweden AB, Sametinget, Skatteverket, SKGS, Skurups kommun, SmåKom, SR Energy, Statens energimyndighet, Statens Jordbruksverk, Statskontoret, Stora Enso, Svea Hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen), Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftsförening, Svenska kyrkan, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges Kommuner och Regioner, Söderhamns kommun, Tekniska verken i Linköping AB, Tillväxtverket, Timrå kommun, Trelleborgs kommun, Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Umeå universitet, Uppsala universitet, Uppvidinge kommun, Vattenfall, Villaägarnas riksförbund, Västerås kommun, Västra Götalandsregionen, Västsvenska handelskammaren, Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Ödeshögs kommun och Örnköldsviks kommun.

Därutöver har yttranden inkommit från Fortum Sverige, Föreningen Stoppa Bräknebackens vindkraftsprojekt, Föreningen Vi, Grums kommun, Gällivare kommun, Härjedalens kommun, Härnösands kommun, Inlandskommunerna Ekonomiska Förening, Lantbrukarnas riksförbund i Vansbro, LKAB, LO, Länsstyrelsen i Värmland, Motvind Sverige, Norrbottensförbundet, Nätverket Vindkraftens klimatnytta, Rabbalshede Kraft, Region10, Region Norrbotten, Region Västernorrland, Res Renewable Norden, Skellefteå Kraft, Skogsindustrierna, Smedjebackens kommun, Sollefteå kommun, Statkraft Sverige AB, Stiftelsen Miljöcentrum, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges lantbruksuniversitet samt några privatpersoner.

Följande remissinstanser har inte svarat eller har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arise, Bygdegårdarnas riksförbunds, Ekomodernisterna, Fagersta kommun, Fastighetsägarnas riksförbund, Finspång kommun, Folkets hus och parker, Friluftsförbundet, Hörby kommun, IKEM, Industri kommunerna, Institutet för Näringslivsforskning, Jämtkraft AB, Karlskrona kommun, Kungl. Skogs- och lantbruksakademin, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Renägarförbundet, Riksdagens ombudsmän, SCA, Sotenäs kommun, Sveaskog, Svenska Samernas riksförbund, Sveriges hembygdsförbund, Sveriges ornitologiska förening – Birdlife Sverige, Södra, Teknikföretagen, Våra gårdar, Vårvind ekonomisk förening, Världsnaturfonden WWF, Värmdö kommun, WPD Scandinavia och Ånge kommun.

Sammanfattning av promemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar– Kompletterande promemoria till betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18)

I promemorian föreslås en ny lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Förslaget innebär att närboende till vindkraftsanläggningar ges rätt till ett belopp motsvarande en andel av de årliga intäkterna från en vindkraftsanläggning (vindkraftsansättning). Storleken på vindkraftsansättningen föreslås bero på avståndet till anläggningen.

Förslaget bygger på Incitamentsutredningens förslag i betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18), men det har bearbetats och modifierats i vissa avseenden. Förslaget innebär att rätten till intäktsdelning ska omfatta närboende inom åtta vindkraftverkshöjder från ett vindkraftverk, till skillnad från det förslag om tio vindkraftverkshöjder som lämnades i betänkandet och som tidigare remitterats (SOU 2023:18, del 1, s. 40–43). Promemorian innehåller hänvisningar till Incitamentsutredningens förslag, men den kan läsas fristående från förslagen i betänkandet.

I betänkandet föreslogs bland annat även en möjlighet till inlösen av fastigheter i närheten av en vindkraftsanläggning samt en ersättning till lokalsamhället i form av ett finansieringsvillkor (SOU 2023:18, del 1, s. 55 och 71). Dessa förslag behandlas inte i promemorian.

Den nya lagen och lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens syfte och omfattning

1 § Denna lag syftar till att ge ägare av bostadsbyggnader som ligger nära en vindkraftsanläggning rätt till ett belopp som motsvarar en andel av de årliga intäkterna från anläggningen (*vindkraftsersättning*).

2 § Lagen gäller i fråga om vindkraftsanläggningar som omfattas av ett tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Ord och uttryck i lagen

3 § I denna lag avses med

1. *bostadsbyggnad*: en byggnad som helt eller delvis används för bostadsändamål,
2. *elområde*: det största geografiska område inom vilket marknadsaktörerna kan handla med el utan kapacitetstilldelning,
3. *intäktsår*: det kalenderår som en intäkt uppkommit,
4. *marknadstidsenhet*: en period för vilken marknadsvärdet av elpriset är fastställt,
5. *nettoelproduktion*: den producerade el som matas in i elnätet,
6. *verksamhetsutövare*: den fysiska eller juridiska person som driver eller innehar en verksamhet eller anläggning eller som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska eller andra beslut om verksamheten eller anläggningen,
7. *vindkraftsanläggning*: en anläggning med
 - a) ett vindkraftverk, eller
 - b) två eller fler vindkraftverk som omfattas av samma tillstånd enligt miljöbalken eller som står tillsammans och drivs av samma verksamhetsutövare,
8. *vindkraftverkets höjd*: den högsta höjd över marken eller vattenytan vid medelvattenstånd som ett vindkraftverk har när ett av dess rotorblad står rakt upp.

Skyldighet att betala vindkraftsersättning

4 § Den som vid utgången av ett intäktsår är verksamhetsutövare för en vindkraftsanläggning ska betala vindkraftsersättning till en byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning enligt 5–7 §§.

Rätt till vindkraftsersättning

5 § Den som vid utgången av ett intäktsår äger en bostadsbyggnad har rätt till vindkraftsersättning om

1. avståndet mellan byggnaden och ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning motsvarar högst åtta gånger vindkraftverkets höjd, och

2. byggnaden fanns eller var under uppförande vid tidpunkten för verksamhetsutövarens ansökan om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken till vindkraftsanläggningen.

Om en bostadsbyggnad inte fanns eller var under uppförande vid tidpunkten som avses i första stycket 2 kan byggnadsägaren ha rätt till vindkraftsersättning om det finns särskilda skäl.

6 § Den som har rätt till vindkraftsersättning ska till verksamhetsutövaren efter ett intäktsår varje år skriftligen anmäla att bostadsbyggnaden omfattas av 5 §. Rätten till vindkraftsersättning för föregående intäktsår upphör om en sådan anmälan inte har gjorts vid utgången av januari året efter intäktsåret.

Om en anmälan har skickats med post eller gjorts på annat ändamålsenligt sätt, anses anmälan ha skett när detta gjordes.

7 § En byggnadsägare som upplåter mark för en vindkraftsanläggning på den fastighet där bostadsbyggnaden ligger har inte rätt till vindkraftsersättning från den anläggningen för den byggnaden.

Hur vindkraftsersättningen ska beräknas

Beräkning av ett vindkraftverks intäkter

8 § Ett vindkraftverks intäkt utgörs av intäkten från hela vindkraftsanläggningen dividerat med antalet vindkraftverk i anläggningen.

Intäkterna från en vindkraftsanläggning ska uppskattas till ett schablonbelopp som ska motsvara marknadsvärdet av den el som produceras av anläggningen i det elområde där elen matas in.

Marknadsvärdet ska beräknas genom att anläggningens nettoelproduktion i megawattimmar per marknadstidsenhet multipliceras med intervallets fastställda elpris på dagenföremarknaden på elbörsen Nord Pool AS.

Fastställande av andelens storlek

9 § En byggnadsägars andel av intäkterna från ett vindkraftverk ska bestämmas med hänsyn till avståndet mellan mittpunkten i vindkraftverkets torn och den del av bostadsbyggnaden som är närmast vindkraftverket. Andelen ska uppgå

1. till 2,5 promille, om avståndet inte överstiger fem gånger vindkraftverkets höjd,

2. till 2,0 promille, om avståndet är längre än fem gånger men inte överstiger sex gånger vindkraftverkets höjd,

3. till 1,5 promille, om avståndet är längre än sex gånger men inte överstiger sju gånger vindkraftverkets höjd,

4. till 0,75 promille, om avståndet är längre än sju gånger men inte överstiger åtta gånger vindkraftverkets höjd.

10 § En byggnadsägare har rätt till en andel från ytterligare ett vindkraftverk om bostadsbyggnaden ligger inom något av de avstånd som anges i 9 § 1–4 i förhållande till fler än ett vindkraftverk i en vindkraftsanläggning. Vindkraftsersättningen ska baseras på de två vindkraftverk som ger rätt till högst belopp.

Betalning av vindkraftsersättning

11 § Verksamhetsutövaren ska senast den 1 juli året efter ett intäktsår betala vindkraftsersättning för föregående intäktsår till byggnadsägare som har rätt till sådan ersättning.

Verksamhetsutövaren ska för mottagaren redovisa hur beloppet har beräknats.

12 § En verksamhetsutövare är inte skyldig att för ett intäktsår betala mer än två procent av vindkraftsanläggningens intäkter till de byggnadsägare som har rätt till vindkraftsersättning.

Om det sammanlagda belopp som ska betalas till samtliga byggnadsägare överstiger två procent av vindkraftsanläggningens intäkter ska beloppet till varje byggnadsägare sättas ned proportionellt i förhållande till respektive byggnadsägars andel.

Första stycket gäller inte efter verksamhetsutövarens betalning enligt 11 §.

Preskription

13 § Rätten till vindkraftsersättning enligt denna lag upphör tre år efter den tidpunkt som anges i 11 § första stycket, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Lagen tillämpas inte i fråga om vindkraftsanläggningar som har fått tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska införas en ny paragraf, 8 kap. 32 §, och närmast före 8 kap. 32 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

8 kap.

Föreslagen lydelse

Vindkraftsersättning

32 §

*Vindkraftsersättning enligt lagen
(2026:000) om intäktsdelning från
vindkraftsanläggningar är skattefri
till den del ersättningen avser en
privatbostad.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026

Förteckning över remissinstanserna (promemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar)

Efter remiss har yttranden kommit in från Boverket, Domstolsverket, Energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna, Föreningen Sveriges Vatten- och vindkraftskommuner och regioner, Green Power Sweden, Jönköpings tingsrätt, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet, Lunds tingsrätt, Naturvårdsverket, Regelrådet, Statens energimyndighet, Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen), Svensk Vindkraftsförening, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännytt, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Uppsala universitet (Juridiska fakulteten), Villaägarnas riksförbund, Västsvenska handelskammaren och Östersunds tingsrätt.

Därutöver har yttranden kommit in från Föreningen Svenskt Landskapskydd, Hagfors kommun, Inlandskommunerna ekonomisk förening, Kommunförbundet Jämtland Härjedalen, Laholms kommun, Norrbottens kommuner, OX2, Renewable Power Capital, SERO (Sveriges Energiföreningars Riks Organisation), SR Energy, Svenska Naturskyddsföreningen, Teknikföretagen, Torsby kommun, Vattenfall AB samt några privatpersoner.

Följande remissinstanser har inte svarat eller har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Skatteverket, Näringslivets skattedelegation, Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen) och Umeå universitet (Juridiska institutionen).